1997-37_eco-atlas-waterorganismen-methodiek

stowa

...hting Toegepast Onderzoek Waterbeheer

Eco-atlas van waterorganismen

Deel I: methodiek en gebruik, watertypenbeschrijving en register

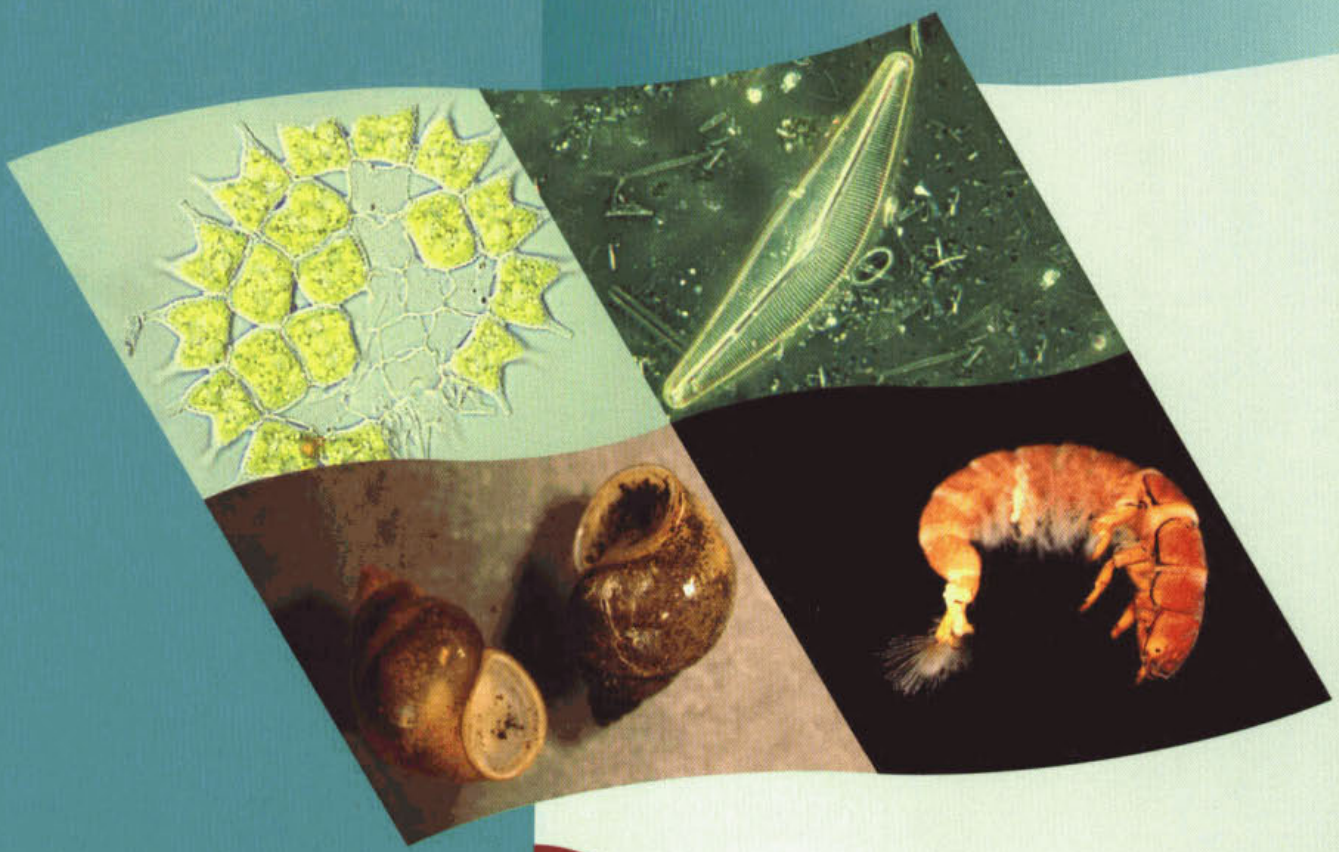

97 37

stowa

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer

Eco-atlas van waterorganismen

Deel I: methodiek en gebruik, watertypenbeschrijving en register

redactie:

R.A.E. Knoben

E.T.H.M. Peeters

97 37

Arthur van Schendelstraat 816

Postbus 8090, 3503 RB Utrecht

Telefoon 030 232 11 99

Fax 030 232 17 66

Publicaties en het publicatie-overzicht van de STOWA kunt u uitsluitend bestellen bij:

Hageman Verpakkers BV

Postbus 281

2700 AC Zoetermeer

o.v.v. ISBN- of bestelnummer en een duidelijk afleveradres.

ISBN 90.5773.011.1

INHOUD

Deel I: methodiek en gebruik, watertypenbeschrijving en register pag.

	TEN GELEIDE	i
	SAMENVATTING	ii
1.	INLEIDING	1
2.	GEBRUIKTE GEGEVENS EN PRESENTATIEMETHODEN	4
2.1	Herkomst en aard van het materiaal	4
2.2	Selectie van de soorten	5
2.3	Selectie van de milieufactoren	6
2.4	Geografische presentatie van verspreiding	7
2.5	Berekening en presentatie van responsies	15
2.6	Presentatie van abiotische kenmerken van watertypen	17
3.	GEBRUIK VAN VERSPREIDINGSKAARTEN EN RESPONSIES	18
3.1	Algemeen	18
3.2	Verspreidingskaarten en overlays	18
3.3	Responsiediagrammen	19
3.4	Diskette met gegevens	19
3.5	Voorbeelduitwerking	19
4.	BESCHRIJVING VAN WATERTYPEN MET ABIOTISCHE KENMERKEN	21
4.1	Achtergrond en toelichting	21
4.2	Beknopte bespreking	22
5.	OPMERKINGEN OVER TAXONOMIE, DETERMINATIE EN VERSPREIDING	24
6.	SLOTBESCHOUWING	26
	LITERATUUR	27
	ALFABETISCH REGISTER	28

BIJLAGEN

1. Beschrijving van watertype stromende wateren met abiotische kenmerken
2. Beschrijving van watertype sloten met abiotische kenmerken
3. Beschrijving van watertype kanalen met abiotische kenmerken
4. Beschrijving van watertype meren en plassen met abiotische kenmerken
5. Beschrijving van watertype zand-, grind- en kleigaten met abiotische kenmerken

andere deelrapporten van de Eco-atlas van waterorganismen:

deel II fytoplankton en macrofyten
deel III epifytische diatomeeën
deel IV zoöplankton en macrofauna (exclusief insecten)
deel V macrofauna: insecten.

TEN GELEIDE

In het kader van het inmiddels afgeronde STOWA-project 'Ecologische beoordeling en beheer van oppervlaktewater' is een omvangrijke databank opgezet, waarin biotische en abiotische gegevens van meer dan 2500 Nederlandse oppervlaktewateren zijn opgeslagen. Deze gegevens, die zijn aangeleverd door de regionale waterbeheerders, zijn landdekkend, geografisch gelabeld en betreffen vijf verschillende watertypen, namelijk de stromende wateren, meren & plassen, sloten, kanalen en zand- grind- en kleigaten. Het is dus in principe mogelijk de verspreiding van waterorganismen uit de databank geografisch te presenteren. Van veel lokaties zijn zowel de biotische als de abiotische variabelen bekend, zodat tevens statistische verbanden tussen die variabelen bepaald kunnen worden (dosis-respons relaties). Een daartoe opgezet onderzoek heeft geleid tot het opstellen van een eco-atlas met de verspreiding van Nederlandse waterorganismen en hun respons op milieufactoren in de vorm van responsiediagrammen. Vanwege de omvang van de eco-atlas is deze gesplitst in 5 delen met verschillende organismengroepen, te weten:

Deel I:	methodiek, gebruik watertypenbeschrijving, register
Deel II:	fytoplankton en macrofyten
Deel III:	epifytische diatomeeën
Deel IV:	zoöplankton en macrofauna (excl. insecten)
Deel V:	macrofauna: insecten

Het onderzoek werd in 1995 door het dagelijks bestuur van de STOWA opgedragen aan Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs b.v. in samenwerking met de Vakgroep Waterkwaliteitsbeheer en Aquatische Oecologie van de Landbouwuniversiteit te Wageningen. Het projectteam bestond naast de auteurs ir. R.A.E. Knoben (Witteveen+Bos) en ir. E.H.T.M Peeters (L.U. Wageningen), uit drs. C. Roos (Witteveen+Bos) en drs. J.J.P. Gardeniers (L.U. Wageningen). De in het project bewerkte gegevens zijn voor het merendeel geleverd door de Nederlandse waterbeheerders. Het project werd begeleid door een commissie bestaande uit dr. ir. H.H. Tolkamp (Zuiveringschap Limburg), dr. T.H.L. Claassen (Waterschap Friesland), ir. P.J.M. Latour (RIZA), drs. M. Schreijer (Hoogheemraadschap van Uitwaterende Sluizen in Hollands Noorderkwartier), dr. H. van der Hammen (Provincie Noord-Holland) en dr. S.P. Klapwijk (STOWA).

Dank is de STOWA verschuldigd aan haar deelnemers en andere instanties die door het beschikbaar stellen van gegevens deze eco-atlas mogelijk hebben gemaakt. Namens de opdrachtgever, de begeleidingscommissie en de uitvoerders van het onderzoek spreek ik de hoop uit dat deze eco-atlas veelvuldig gebruikt zal worden.

Utrecht, oktober 1997

De directeur van de STOWA

drs. J. Noorthoorn van der Kruijff

SAMENVATTING

achtergronden en opzet

De Eco-atlas van waterorganismen bevat voor ongeveer 1000 geselecteerde soorten informatie over de verspreiding over Nederland in vijf verschillende watertypen en de milieuomstandigheden waarbij ze zijn aangetroffen. De soorten behoren tot de groepen fytoplankton, epifytische diatomeeën, macrofyten, zoöplankton en macrofauna. De basis van de Eco-atlas vormt het gegevensbestand (STOWA-database) dat samengesteld is voor het opstellen van de STOWA-ecologische beoordelingsmethoden voor de watertypen stromende wateren, sloten, kanalen, meren en plassen en zand-, grind- en kleigaten. De bedoeling van de Eco-atlas is het samenvatten en toegankelijk maken van deze omvangrijke informatiebron voor hydrobiologen en aquatisch ecologen die hetzij beroepshalve hetzij uit persoonlijke interesse betrokken zijn bij het water- en/of natuurbeheer.

De Eco-atlas bestaat uit vijf deelrapporten, waarvan het eerste het tekstuele deel omvat met een toelichting van de methodiek en de gebruiksmogelijkheden en de overige vier delen per biologische groep de informatie van de soorten. Voor elke soort is er een verspreidingskaart en een aantal responsiediagrammen opgenomen.

gebruikte gegevens en presentatiemethoden

De verspreidingskaarten geven in kaarthokken van 2 bij 2 km de hoogst waargenomen abundantie van de soort weer over alle bemonsterde locaties in dat kaarthok. Nadere informatie kan verkregen worden door overlays (achter in eco-atlas) over de verspreidingskaart heen te leggen. Hiermee kan onderzocht worden tot welke watertypen de locaties in een kaarthok behoren. Andere overlays bieden inzicht in de geografische verdeling van alle bemonsteringen of opnamen van een biologische groep.

De responsies van soorten op milieufactoren zijn gepresenteerd in de vorm van box-whiskerdiagrammen. Per biologische groep zijn de meetwaarden voor deze factoren gemiddeld over een zekere periode voorafgaand en aansluitend aan de waarneming van de soort. De beschikbaarheid van deze meetwaarden hebben gediend als selectiecriterium voor het opnemen van soorten.

gebruik van de verspreidingskaarten en responsies

De toepassingsmogelijkheden van de Eco-atlas kent een aantal aspecten, zoals het vergelijken met 'eigen' waarnemingen, het inschatten van de mogelijkheid dat een zekere soort ergens aangetroffen wordt, het 'controleren' van determinaties en het opzoeken van waardenbereiken waarbij een soort in het verleden is aangetroffen. Een gebruiker van de Eco-atlas dient zich goed te realiseren dat er beperkingen aan het gebruik van de atlas kleven, die direct of indirect uit de gebruikte basisgegevens of gekozen bewerkingen volgen. De aanwezigheid van een soort in een kaarthok op de verspreidingskaart geeft meer informatie dan de afwezigheid. Ook hoeven de responsies niet het gehele waardenbereik te omvatten waarbij een soort voor kan komen. Een uitgewerkt voorbeeld illustreert het type vragen dat wel en dat niet met de atlas beantwoord kan worden.

beschrijving van watertypen met abiotische kenmerken

Naast de soortspecifieke informatie bevat de atlas een beschrijvend-statistische samenvatting in de vorm van box-whiskerdiagrammen van circa 20 abiotische factoren in de vijf genoemde watertypen en de respectievelijke subtypen. Tevens is er een selectie gemaakt van locaties van betere ecologische kwaliteit. Ook hiervoor zijn de waardenbereiken weergegeven.

opmerkingen over taxonomie, determinatie en verspreiding

De verspreidingskaarten van de soorten in de Eco-atlas zijn voorgelegd aan enkele deskundigen voor de verschillende biologische groepen met de vraag of het beeld dat de kaarten verschaffen overeen komt met hun ervaringskennis en eigen waarnemingen. De opmerkingen van de deskundigen over de taxonomie, de determinatie en de verspreiding van de soorten kunnen behulpzaam zijn bij de interpretatie van zowel de waarnemingen in de atlas als eigen waarnemingen.

1. INLEIDING

aanleiding

De Nederlandse waterbeheerders voeren veel onderzoek uit naar de toestand en het functioneren van watersystemen. Het onderzoek richt zich naast fysische en chemische kenmerken steeds meer op biologische kenmerken en functioneren. Voortbouwend op de CUWVO-nota over ecologische normdoelstellingen (CUWVO, 1988), zijn in STOWA-kader voor vijf watertypen ecologische beoordelingsmethoden ontwikkeld (STOWA, 1992-1994). Het betreft de watertypen: stromende wateren (beken), sloten, kanalen, meren/plassen en zand-, grind en kleigaten. De basis van die beoordelingsmethoden vormen vele gegevens van regionale waterbeheerders, aangevuld met die van enkele onderzoeksinstellingen. Die gegevens zijn in eerste instantie bewerkt vanuit een zogenaamde synecologische invalshoek. Dat wil zeggen dat de planten- en diersoorten beschouwd zijn als onderdeel van een levensgemeenschap, waarbinnen complexe relaties bestaan tussen de soorten onderling en met de abiotische omgeving. Daarnaast is in de systemen echter ook veel autecologische informatie impliciet verwerkt.

Het is altijd al de bedoeling geweest om die basisgegevens op één of andere wijze toegankelijk te maken voor de waterbeheerders en andere belangstellenden. De voor de genoemde STOWA-methoden samengestelde database heeft echter een omvang en structuur die het gebruik door derden niet gemakkelijk toelaat. Daarom is in 1995 de idee ontstaan om de gegevens in geaggregeerde vorm beschikbaar te stellen. Dat initiatief heeft geleid tot de voorliggende Eco-atlas van waterorganismen waarin autecologische informatie is samengebracht. De atlas omvat de volgende biologische groepen: algen (inclusief diatomeeën), macrofyten, zoöplankton en macrofauna. Voor de Eco-atlas is een doorsnede gemaakt van de basisgegevens. Dat houdt in dat per soort een overzicht wordt gegeven van vindplaatsen en de abiotische kenmerken daarvan. Daarbij zij opgemerkt dat de vindplaatsen die in de Eco-atlas weergegeven zijn, geen volledig overzicht bieden van de verspreiding van de soort in Nederland: wanneer een soort niet voorkomt op een kaart, wil dat niet zeggen dat de soort daar niet voor kán komen. Daarvoor is de STOWA-database destijds niet voldoende systematisch-geografisch opgezet.

Hieronder volgt een korte uiteenzetting van de inhoud en opbouw van de Eco-atlas die door verwijzingen naar de hoofdstukken tevens als leeswijzer dient.

inhoud en vormgeving

De inhoud en vormgeving van de Eco-atlas is na een zorgvuldige afweging van mogelijkheden en beperkingen in overleg met een begeleidingscommissie van waterbeheerders vastgesteld. Daarbij is gezocht naar een optimum tussen het (geografische) detailniveau van de onderliggende basisgegevens en het globale, landelijke karakter van een atlas. Om de Eco-atlas (ook naar inhoud) hanteerbaar te houden is gekozen voor vijf deelrapporten:

deel I: methodiek en gebruik, watertypenbeschrijving en register;
deel II: fytoplankton en macrofyten;
deel III: epifytische diatomeeën;
deel IV: zoöplankton en macrofauna (exclusief insecten);
deel V: macrofauna: insecten.

Het stramien voor de deelrapporten II t/m V is gelijk. Per soort waterorganisme wordt een verspreidingskaart gepresenteerd en een aantal responsiediagrammen.
De **verspreidingskaart** geeft een beeld van het grootste aantal waargenomen exemplaren van de soort in kaarthokken van 2 bij 2 kilometer. Een kader bij de kaart bevat het aantal vangsten en het aantal locaties waarop de soort is aangetroffen en in welke watertypen deze gelegen zijn. Door een aantal bijgeleverde transparante overlays (bijgevoegd in deel I van de Eco-atlas) kan de gebruiker de verspreiding tevens in verband brengen met alle locaties die voor een specifieke

biologische groep bemonsterd zijn en in welke watertypen deze gelegen zijn. Naast een verspreidingskaart toont de Eco-atlas voor elke soort een aantal **responsiediagrammen** waarin de gevonden waardenbereiken voor een groot aantal milieufactoren zijn opgenomen. Een toelichting op de gebruikte gegevens en achtergronden van de presentatiemethoden staat in hoofdstuk 2.

Bij deze Eco-atlas behoort een diskette die bij de STOWA is op te vragen. De numerieke informatie die ten grondslag ligt aan de responsiediagrammen staat op de diskette in een bestand met het formaat van platte ASCII-tekst. Dit bestand kan in verschillende standaard-programma's voor pc worden ingelezen.

toepasbaarheid en beperkingen

De Eco-atlas beoogt in eerste instantie de beroepsgroep te bereiken van hydrobiologen en aquatisch ecologen bij waterbeheerders, natuurbeheerders, wetenschappelijke (onderwijs)instellingen, onderzoeksinstituten en adviesbureaus. Daarnaast is de Eco-atlas ook bruikbaar voor particulieren met een persoonlijke interesse in het water- en natuurbeheer.

De toepasbaarheid van de informatie in de Eco-atlas kent vele aspecten en wordt bepaald door de gebruiker en diens wensen. Daarbij is het belangrijk de achtergronden van de gebruikte gegevens in de gaten te houden. Zo geven de verspreidingskaarten een eerste indruk van veel voorkomende waterplanten en waterdieren in Nederland. Zoals eerder opgemerkt heeft de aanwezigheid van een soort in een kaarthok meer betekenis dan de afwezigheid.
De overzichten van abiotische bereiken voor de soorten bieden een eerste handvat voor het nader beschouwen van relaties tussen soorten organismen en hun leefmilieu. Daarbij zij opgemerkt dat de relaties tussen soorten en milieuomstandigheden uit een beschrijvend-statistische bewerking van (deels incomplete) datasets zijn voortgekomen en niet experimenteel met dosis-effect studies zijn vastgesteld; (in-)tolerantie voor milieucondities kan hieruit dus niet worden afgeleid. Voor het goede begrip zullen de gebruiksmogelijkheden en beperkingen van de Eco-atlas in hoofdstuk 3 nader toegelicht en aan de hand van een voorbeeld geïllustreerd worden.

watertypenbeschrijving

De Eco-atlas bevat niet uitsluitend soortspecifieke informatie. Er is ook een beschrijving opgenomen met abiotische kenmerken van de watertypen die in de STOWA-database voorkomen (hoofdstuk 4 en bijlagen 2 tot en met 6). Die beschrijving bestaat uit een beschrijvend-statistische samenvatting van het waardenbereik van een aantal belangrijke milieufactoren op de locaties voor dat watertype. De abiotische kenmerken van de verschillende watertypen worden door middel van zogenaamde box-whiskerdiagrammen gepresenteerd (voor uitleg zie 2.5). Om het tekstuele deel van de atlas niet te veel te onderbreken is het grote aantal figuren in bijlagen opgenomen.

opmerkingen over taxonomie, determinatie en verspreidingspatroon

De naamgeving van de soorten is aan verandering onderhevig. Soms krijgt een soort een nieuwe naam. In andere gevallen worden soorten samengevoegd of juist afgesplitst. De doorwerking van deze taxonomische inzichten in de determinatieliteratuur volgt meestal pas geruime tijd later. Vooral bij gegevensbestanden die een lange periode bestrijken, zoals de STOWA-database, kan het daardoor voorkomen dat naamgevingen verschillen of niet meer actueel zijn.
De verspreidingskaarten zijn aan een aantal specialisten voorgelegd met de vraag of ze overeenkomen met hun 'expert opinion' of ervaringskennis. Dit heeft geleid tot een aantal opmerkingen per biologische groep die vaak verband houden met de ongelijke verspreiding van de bemonsteringen over het land. Hoofdstuk 5 gaat dieper in op deze aspecten van de Eco-atlas.

slotbeschouwing
De slotbeschouwing stipt nog enkele aandachtspunten aan waarin de plaats van de Eco-atlas wordt geëvalueerd.

alfabetisch register
Het register bevat alle soortnamen van de vijf biologische groepen met een verwijzing naar de pagina in een van de deelrapporten. Bij verouderde naamgevingen wordt verwezen naar de naam waaronder de soort is opgenomen.

2. GEBRUIKTE GEGEVENS EN PRESENTATIEMETHODEN

2.1 Herkomst en aard van het materiaal

Het grootste deel van de basisgegevens is afkomstig van onderzoek dat de regionale waterbeheerders (waterschappen, zuiveringschappen) in de periode 1980-1991 hebben uitgevoerd. Het onderzoek naar de verschillende biologische groepen hangt samen met het watertype (zie tabel 2.1). Nadere details over het materiaal zijn te vinden in de STOWA-rapporten over de ecologische beoordelingssystemen (STOWA ,1992,1993a,1993b,1994a,1994b).

Tabel 2.1 Overzicht van systematisch verzamelde biologische groepen per watertype

groep	stromende wateren	sloten	kanalen	meren en plassen	zand-, grind- en kleigaten
fytoplankton	-	-	+	+	+
epifytische diatomeeën	-	+	+	-	+
macrofyten	-	+	+	+	+
zoöplankton	-	-	-	+	+
macrofauna	+	+	+	-	-

Het waterleven is onder te verdelen in plantaardige en dierlijke organismen. Fytoplankton vormt het plantaardige deel van de (levende) zwevende deeltjes in het oppervlaktewater. Het fytoplankton is meestal als bezinkingsplankton verzameld. Epifytische diatomeeën zijn siliciumrijke kiezelwieren die zich op plantendelen vestigen. Deze zijn meestal verzameld door rietstengels af te schrapen. Soms zijn kiezelwieren ook in bezinkingsplankton aangetroffen. Macrofyten zijn de hogere planten, die in het water en het natte deel van de oever staan, en enkele lagere planten of algen die met het blote oog zichtbaar zijn, zoals kranswieren.
Het dierlijke leven bestaat voornamelijk uit zoöplankton, macrofauna en vissen. Zoöplankton is het dierlijk deel van de levende zwevende organismen dat verzameld wordt door het uitzeven van watermonsters van verschillende diepten. De macrofauna bestaat uit ongewervelde zoetwaterdieren die met het blote oog waarneembaar zijn. Het verzamelen van macrofauna vindt plaats met een vrij grofmazig net (0,5 mm), dat door het water en over de waterbodem wordt gehaald.
Andere groepen zoals vissen, amfibieën en watervogels zijn niet systematisch verzameld en daarom niet in de database opgenomen.

De tabel hierboven laat zien dat waarnemingen aan fyto- en zoöplankton vooral afkomstig zijn uit grotere, stilstaande wateren. Epifytische diatomeeën en macrofyten zijn vooral verzameld in stilstaande lijnvormige en niet-lijnvormige ('ronde') wateren. De macrofauna-waarnemingen komen uitsluitend uit lijnvormige wateren.

De STOWA-database waarop de Eco-atlas is gebaseerd bevat, naast de biologische waarnemingen op onderzochte locaties, een grote hoeveelheid gegevens over de milieuomstandigheden die heersen op die locaties. Het gaat bijvoorbeeld om factoren die de zuurstoftoestand en nutriëntenhuishouding beschrijven, maar ook factoren zoals de bodemsamenstelling van de ondergrond, de stroomsnelheid en de grootte van de wateren.
De metingen aan milieufactoren zijn uitgevoerd met verschillende diepgang, omvang en frequentie. Ook is het aantal gemeten factoren niet in alle wateren gelijk (zie verder in 2.4 en hoofdstuk 4).

2.2 Selectie van de soorten

Voor een geselecteerd deel van de soorten in de database zijn verspreidingskaarten en responsiediagrammen in de Eco-atlas opgenomen. Een soort is alleen opgenomen wanneer er minimaal 20 waarnemingen zijn waarbij ook meetwaarden van milieufactoren beschikbaar zijn.

De meeste planten en dieren zijn door de verschillende waterbeheerders op naam gebracht (gedetermineerd) op het taxonomisch niveau van soorten. Soms was dit echter niet mogelijk, bijvoorbeeld omdat de determinatietabel niet tot soortniveau gaat, bij jonge stadia of beschadigde exemplaren. De Eco-atlas bevat alleen de informatie over organismen die met zekerheid tot op soort gedetermineerd konden worden. Er heeft ook geen toedeling of verdeling van individuen op genusniveau (of hoger) over de aangetroffen soorten plaatsgevonden. Wel zijn bij waterkevers de exemplaren in het larvale stadium samen genomen onder de naam van de adulte exemplaren. Fragmentarische gegevens over biologische groepen die niet systematisch in een bepaald watertype zijn verzameld, zoals vissen die per ongeluk in een macrofaunanet belanden of waterplanten in stromende wateren, zijn niet gebruikt. Bij de ontwikkeling van het ecologische beoordelingssysteem voor meren en plassen is wel informatie over vis gebruikt, maar deze is niet in de database opgenomen (STORA,1991).

Het hanteren van de selectiecriteria leidt tot de volgende aantallen soorten die in de atlas opgenomen zijn: fytoplankton: 196, epifytische diatomeeën: 244; macrofyten: 95; zoöplankton: 31 en macrofauna 441.

naamgeving

De Eco-atlas hanteert de Latijnse naam van de soorten als uitgangspunt. De groepering van soorten binnen een biologische groep zoals macrofauna is over het algemeen gemaakt op het taxonomisch niveau van ordes. Daarbinnen is de alfabetische volgorde aangehouden. De Latijnse naamgeving is gestandaardiseerd met behulp van de meest recente lijsten (RIKZ 1995a,b). Hierbij dient aangetekend te worden dat de wereld van de taxonomie voortdurend in beweging is en tot nieuwe inzichten komt. Bovendien is er in het verleden determinatieliteratuur gebruikt die men nu verouderd vindt. Daarom zijn voor de naamgeving taxonomische deskundigen geraadpleegd. Hoofdstuk 5 gaat nader in op de opmerkingen van enkele deskundigen. Deze opmerkingen vormen waardevolle aanwijzingen die de waterbeheerders bij de huidige gegevensverzameling behulpzaam kunnen zijn.

Synonieme namen zijn in de Eco-atlas samengenomen onder de meest recente geldige taxonomische naam. Met behulp van het alfabetisch register achter in dit rapport is de oude (synonieme) naam als ingang te gebruiken om de recente naam te achterhalen en de juiste verspreidingskaart op te zoeken.

Bij macrofyten is het onderscheid tussen aquatische (water) en terrestrische (land) soorten minder duidelijk dan bij bijvoorbeeld macrofauna. Als selectiecriterium voor de macrofytensoorten is gebruik gemaakt van de ecologische aanduiding in het botanisch basisregister (CBS, 1993). De soorten van vochtige standplaatsen (aanduiding 'V')of waterplanten ('W') zijn betrokken.

mate van voorkomen

De abundantie (mate van voorkomen of aantal individuen) van de aangetroffen soorten (binnen een biologische groep) is door de verzamelende beheerders op verschillende manieren aangeduid. Zo is de abundantie van het fytoplankton de ene keer weergegeven als het aantal getelde individuen, de andere keer als aantal per milliliter. Voor de andere groepen gelden vergelijkbare verschillen. Voor de verspreidingskaarten en de responsies zijn de abundanties van de organismen als volgt gestandaardiseerd:

- fytoplankton: standaardisatie naar aantal individuen per milliliter;
- epifytische diatomeeën: standaardisatie naar 400 getelde schaaldeeltjes;
- macrofyten : geüniformeerde abundantie op basis van de methoden van Tansley, Braun-Blanquet en bedekkingspercentages per soort;
- zoöplankton: standaardisatie naar aantal individuen per liter;
- macrofauna : standaardisatie naar 5 m bemonsteringslengte met het standaardmacrofaunanet.

In het bezinkingsplankton blijkt bijna de helft van de aangetroffen soorten tot de diatomeeën te behoren die normaal gesproken epifytisch leven. Deze waarnemingen worden als 'buiten-telling' meegenomen bij de verspreidingskaarten van de epifytische diatomeeën. De term 'buiten-telling' komt voort uit de gebruikelijke wijze van telling tijdens de determinatie. Nadat een bepaald aantal individuen (bijvoorbeeld 200 of 400) gedetermineerd en geteld is, wordt vaak nog verder gezocht in het fytoplanktonmonster of diatomeeënpreparaat naar andere, nog niet aangetroffen soorten. Deze soorten worden als 'buiten-telling' in de soortenlijst opgenomen.

2.3 Selectie van de milieufactoren

Aquatische organismen reageren niet (uitsluitend) op een momentaan gehalte van een bepaalde milieufactor zoals bijvoorbeeld de zuurgraad of het fosfaatgehalte. De voorgeschiedenis speelt vaak ook een grote rol. Daarom is voor elke biologische groep een zekere tijdspanne genomen waarbinnen beïnvloeding door milieu-omstandigheden verwacht mag worden.
Voor de groepen zijn de volgende (arbitrair gekozen) perioden aangehouden waarover de milieuomstandigheden gemiddeld zijn:

- fytoplankton: van 4 weken vóór tot 2 weken na monstername
- diatomeeën: van 6 weken vóór tot 2 weken na monstername
- macrofyten: van 52 weken vóór tot 2 weken na monstername
- zoöplankton: van 4 weken vóór tot 2 weken na monstername
- macrofauna: van 13 weken vóór tot 2 weken na monstername.

Omdat het verzamelen of meten van milieufactoren niet altijd gelijktijdig geschiedt met de biologische monstername is de periode tot 2 weken na de monstername opgerekt om informatieverlies te beperken.

Van een groot aantal milieufactoren of variabelen zijn gegevens bij de regionale waterbeheerder opgevraagd. Echter, niet alle variabelen zijn consequent bepaald en voor een aantal variabelen geldt dat het niet relevant is om ze op te nemen in een atlas (zoals bijvoorbeeld tijdstip van bemonstering). De variabelen die in de atlas zijn opgenomen zijn geselecteerd op grond van ecologische relevantie, aanwezigheid in een van de STOWA-beoordelingssystemen en hoeveelheid beschikbare gegevens. In tabel 2.2 zijn de geselecteerde variabelen weergegeven.

Tabel 2.2 Overzicht van geselecteerde milieufactoren die in responsiediagrammen zijn opgenomen voor alle watertypen en biologische groepen

zuurstof	zuurstofverzadiging	biochemisch zuurstofverbruik
zuurgraad (pH)	geleidbaarheid	doorzicht[1]
ammoniumstikstof	kjeldahlstikstof	totaalstikstof
nitriet + nitraatstikstof	totaalfosfaat	orthofosfaat
chlorofyl-α[1]	sulfaat	chloride
bicarbonaat	natrium	calcium
kalium	magnesium	natrium
watertype[2]	diepte	verblijftijd[1]
oppervlakte[1]	breedte[3]	seizoen[2]
beschaduwing[2,3]	stroomsnelheid[3]	bodemsamenstelling omgeving[2]
dikte sapropeliumlaag[3]		

1: alleen bij zoöplankton en fytoplankton;
2: nominale of klasse-variabele;
3: alleen bij macrofauna.

2.4 Geografische presentatie van verspreiding

Voor de grafische weergave van de verspreiding van de organismen is een optimum gezocht tussen het zeer grote detailniveau van de basisgegevens en het globale, landelijke karakter van deze atlas. De verspreiding van een soort is weergegeven in kaarthokken van 2 bij 2 kilometer. In een kaarthok kunnen meerdere locaties vallen, die bovendien tot verschillende watertypen kunnen behoren. Het aantal vindplaatsen kan daardoor hoger zijn dan het aantal kaarthokken waarin de soort is aangetroffen. Op de verspreidingskaarten worden zowel het aantal kaarthokken als het aantal locaties vermeld waarin de soort is aangetroffen.

Elk weergegeven kaarthok representeert de hoogst waargenomen abundantie van alle bemonsteringen die binnen het kaarthok vallen en waarin de soort is aangetroffen. Er is gewerkt met absolute abundanties en niet met relatieve abundanties omdat het voorkomen van de soort in het laatste geval afhankelijk gemaakt wordt van de abundantie van andere soorten. Op de verspreidingskaarten worden vier abundantie-klassen gehanteerd. De klasse-indeling is afhankelijk van de biologische groep en is gebaseerd op de percentielverdeling van de abundanties van de desbetreffende groep in het basismateriaal (tabel 2.3).

Tabel 2.3. Overzicht van de gehanteerde abundantie-klassen voor de verspreidingskaarten

groep	eenheid	klasse 1	klasse 2	klasse 3	klasse 4
fytoplankton	aantal/ml	buiten telling	≤ 5	5 tot 500	≥ 500
epifytische diatomeeën	aantal/400 delen	buiten telling	≤ 2	2 tot 10	≥ 10
macrofyten	'uniforme opname'	BB/Ta 1-4, bed. ≤ 5%	BB/Ta 5-6, bed. 5-25%	BB/Ta 7-8, bed. 26-75%	BB/Ta 9, bed. 76-100%
zoöplankton		buiten telling	≤ 5	5 tot 75	≥ 75
macrofauna	aantal/l aantal/ 5 m	≤ 1	1 tot 5	5 tot 50	≥ 50

opmerking:
De macrofyten zijn volgens verschillende opnamemethoden verzameld en in de database aanwezig. Voor deze Eco-atlas zijn de methoden omgevormd en samengenomen tot een 'uniforme opname' op basis van de volgnummers van de klassen in de methoden van Braun-Blanquet en Tansley.

BB = abundantie volgens Braun-Blanquet gewijzigd Den Held:
1 = r (bed. < 5%, < 5 exempl.totaal);
2 = t (bed. < 5%, < 3 exempl./m2);
3 = 1 (bed. < 5%, 3-10 ex./m2),
4 = 2m (bed. < 5%, < 10 ex./m2),
5 = 2a (bed. 5-12%),
6 = 2b (13-25%),
7 = 3 (26-50%),
8 = 4 (51-75%),
9 = 5 (76-100%).

Ta = abundantie volgens Tansley:
1 = r (zeldzaam),
2 = o (af en toe),
3 = lf (lokaal frequent);
4 = f (frequent);
5 = la (lokaal abundant);
6 = a (abundant);
7 = ld (lokaal dominant);
8 = cd (codominant);
9 = d (dominant).

bed. = bedekkingspercentage van de soort

Het kader onder elke verspreidingskaart bevat enige statistische informatie zoals het aantal vangsten of opnamen waarin de soort is aangetroffen, het aantal locaties en het aantal ingekleurde kaarthokken. De watertypen waarin de soort is aangetroffen zijn aangekruist. De verspreidingskaart alleen geeft nog geen totaalbeeld van de beschikbare informatie. Zowel het onderscheid in bemonsterde watertypen als in bemonsterde groepen komt niet direct naar voren. Om deze informatie toch te ontsluiten, is bij de Eco-atlas een aantal overlays geleverd (bijgevoegd in deel I). Op de eerste overlay worden alle kaarthokken weergegeven waarin tenminste één bemonstering heeft plaatsgevonden. Op vijf andere overlays wordt weergegeven welke watertypen bemonsterd zijn. Zo staan op de overlay voor sloten, alleen die kaarthokken waarin bemonsterde sloten voorkomen. Op de vijf volgende overlays wordt weergegeven welke biologische groepen bemonsterd zijn. Zo staan op de overlay voor macrofyten alleen die kaarthokken waarin macrofyten opnamen gemaakt zijn.

verspreiding van bemonsterde locaties

De bemonsterde locaties liggen niet voor alle watertypen gelijk verspreid over het land. Dit hangt samen met het voorkomen van de watertypen en de mate waarin door de waterbeheerder onderzoek is uitgevoerd.

Afbeelding 2.1 geeft een overzicht van de ligging van de bemonsterde locaties in alle watertypen (2.1a), stromende wateren (2.1b), in sloten (2.1c), kanalen (2.1d), meren en plassen (2.1e) en in zand-, grind- en kleigaten (2.1f). Afbeelding 2.2 (a tot en met e) geeft een overzicht van de bemonsterde locaties naar biologische component. De dekking van de soortgroepen over Nederland is een goede afspiegeling van de ongelijke verspreiding van de watertypen in ons land. De figuren zijn ook als overlay bij de Eco-atlas gevoegd (in deel I).

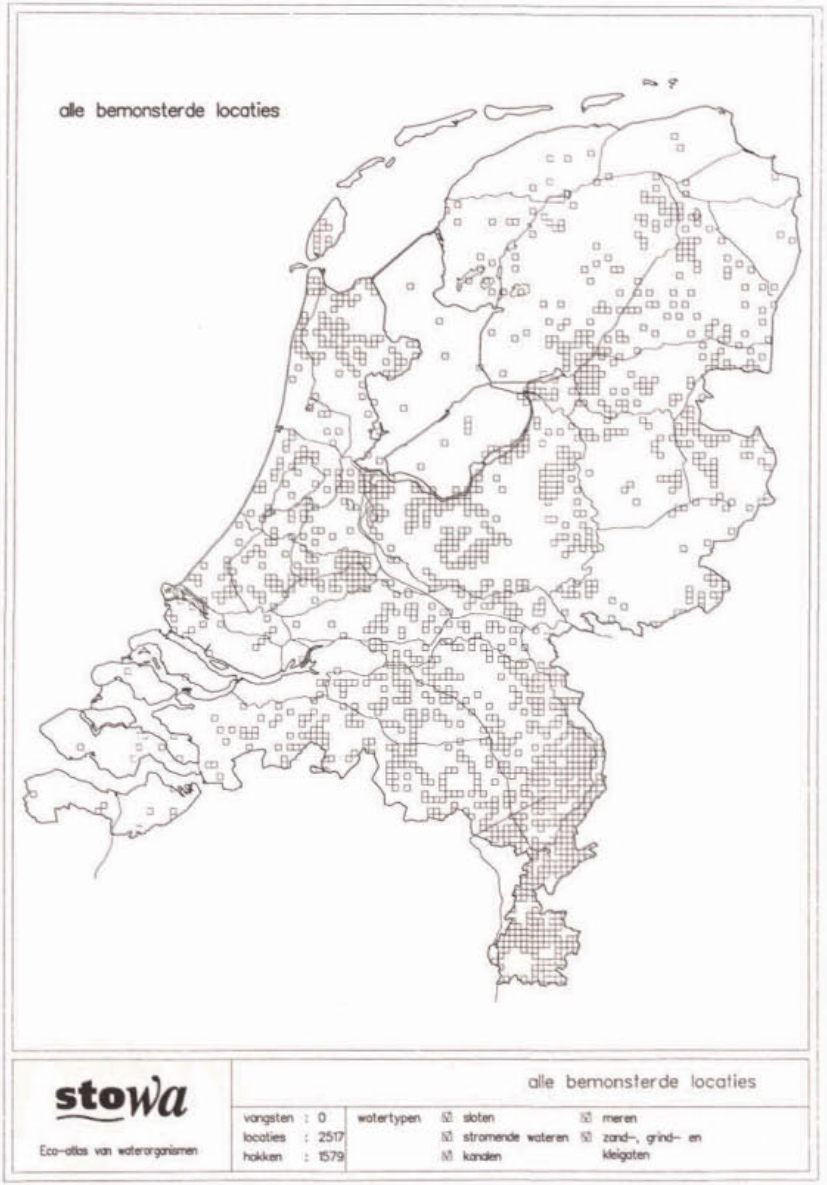

Afbeelding 2.1

(a) Ligging van bemonsterde locaties in kaarthokken (alle watertypen)

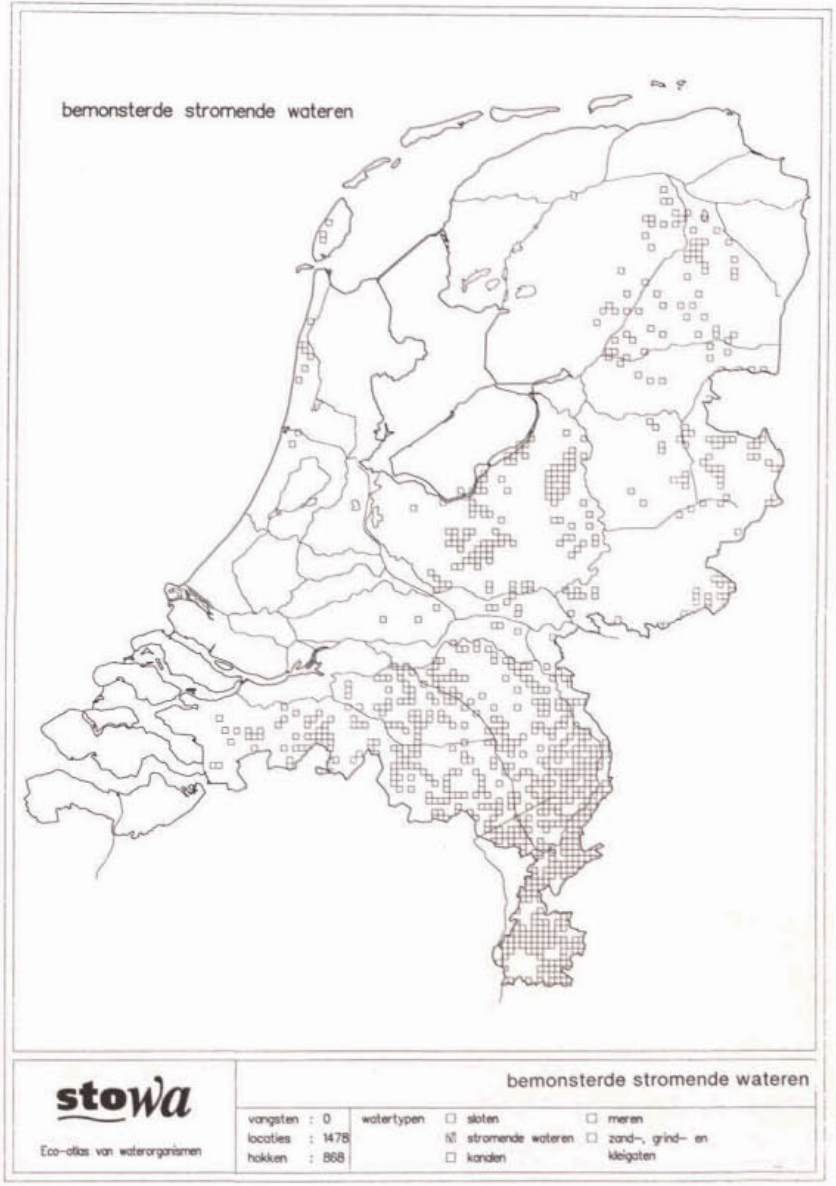

(b) Ligging van bemonsterde locaties in kaarthokken (stromende wateren)

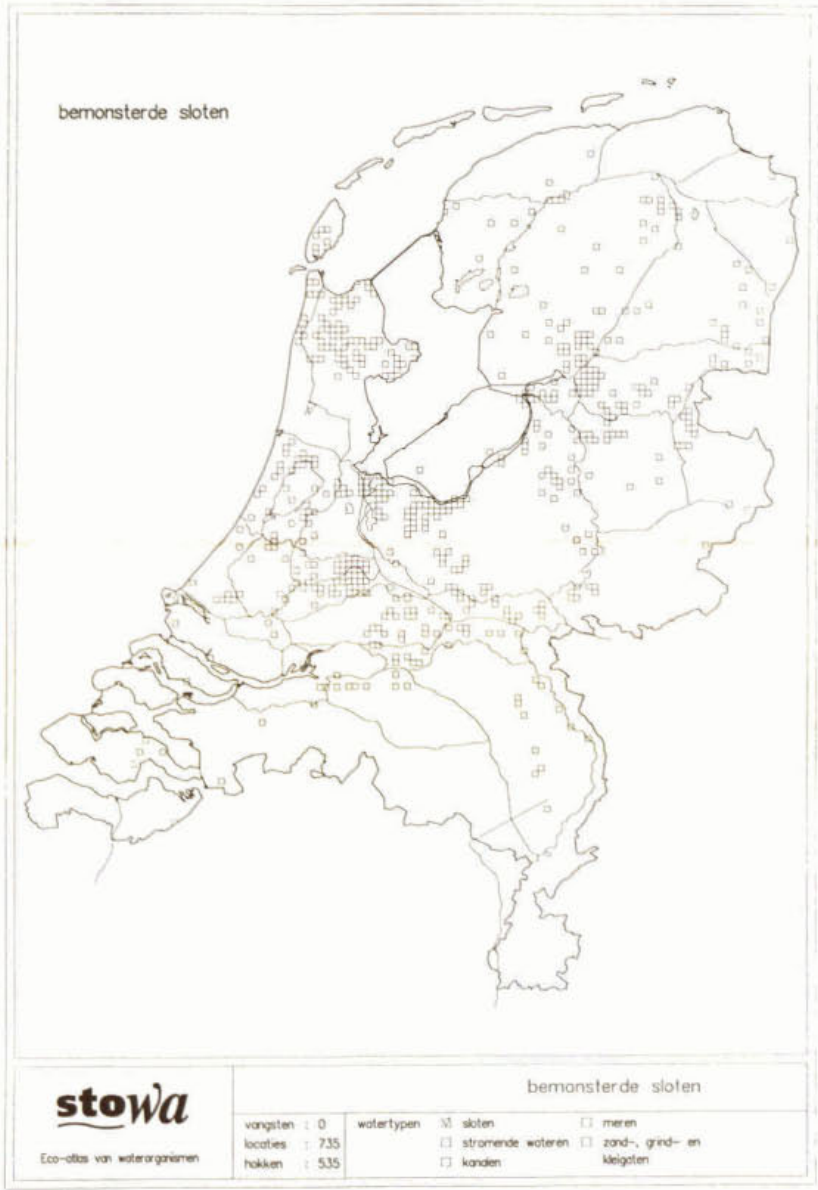

Afbeelding 2.1

(c) Ligging van bemonsterde locaties in kaarthokken (sloten)

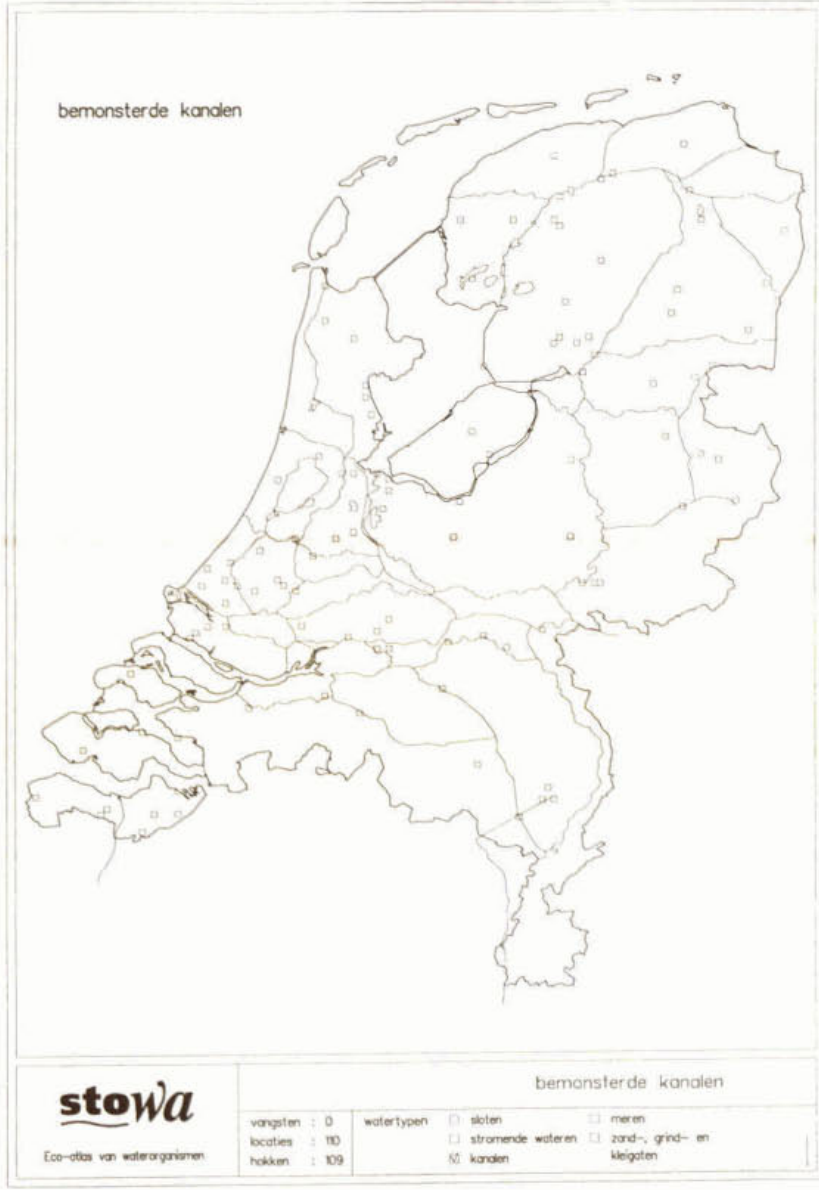

(d) Ligging van bemonsterde locaties in kaarthokken (kanalen)

Afbeelding 2.1

(e) Ligging van bemonsterde locaties in kaarthokken (meren en plassen)

(f) Ligging van bemonsterde locaties in kaarthokken (zand-, grind- en kleiga

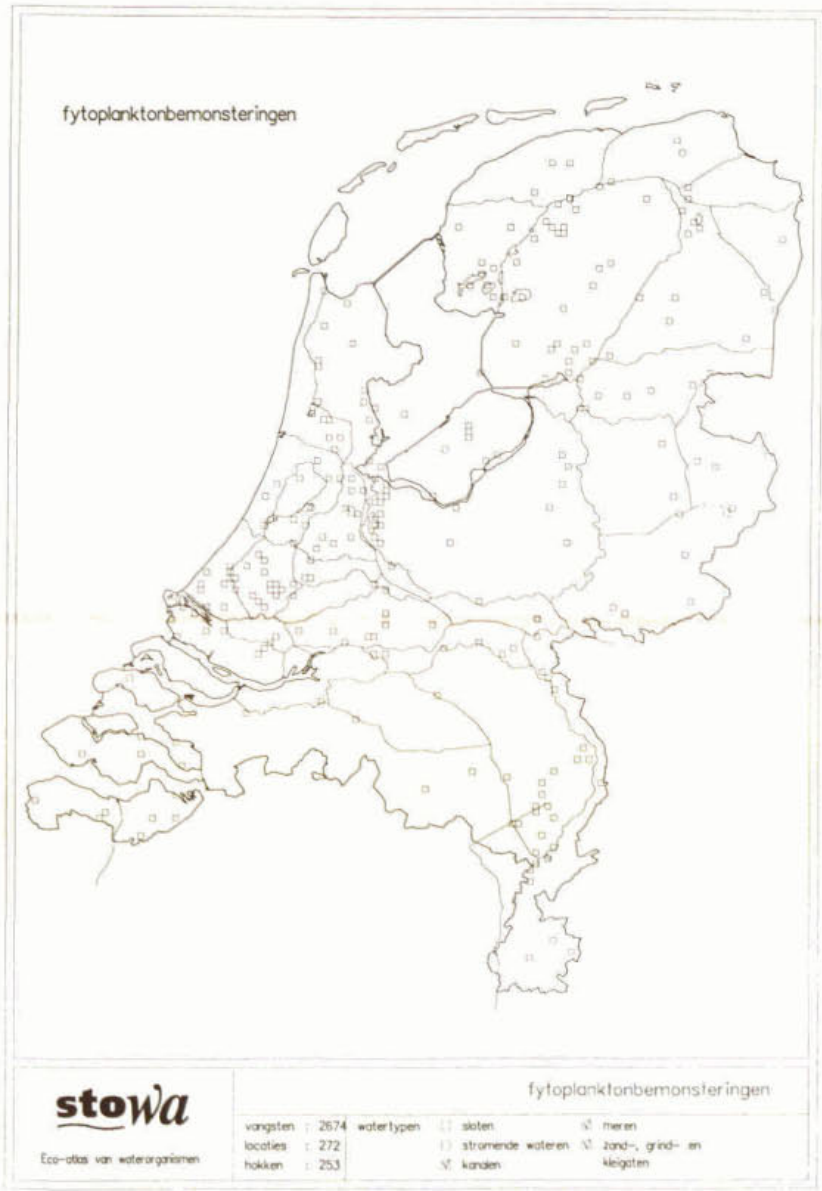

Afbeelding 2.2

(a) Ligging van bemonsterde locaties naar biologische groep (fytoplankton)

(b) Ligging van locaties naar biologische groep (epifytische diatomeeën)

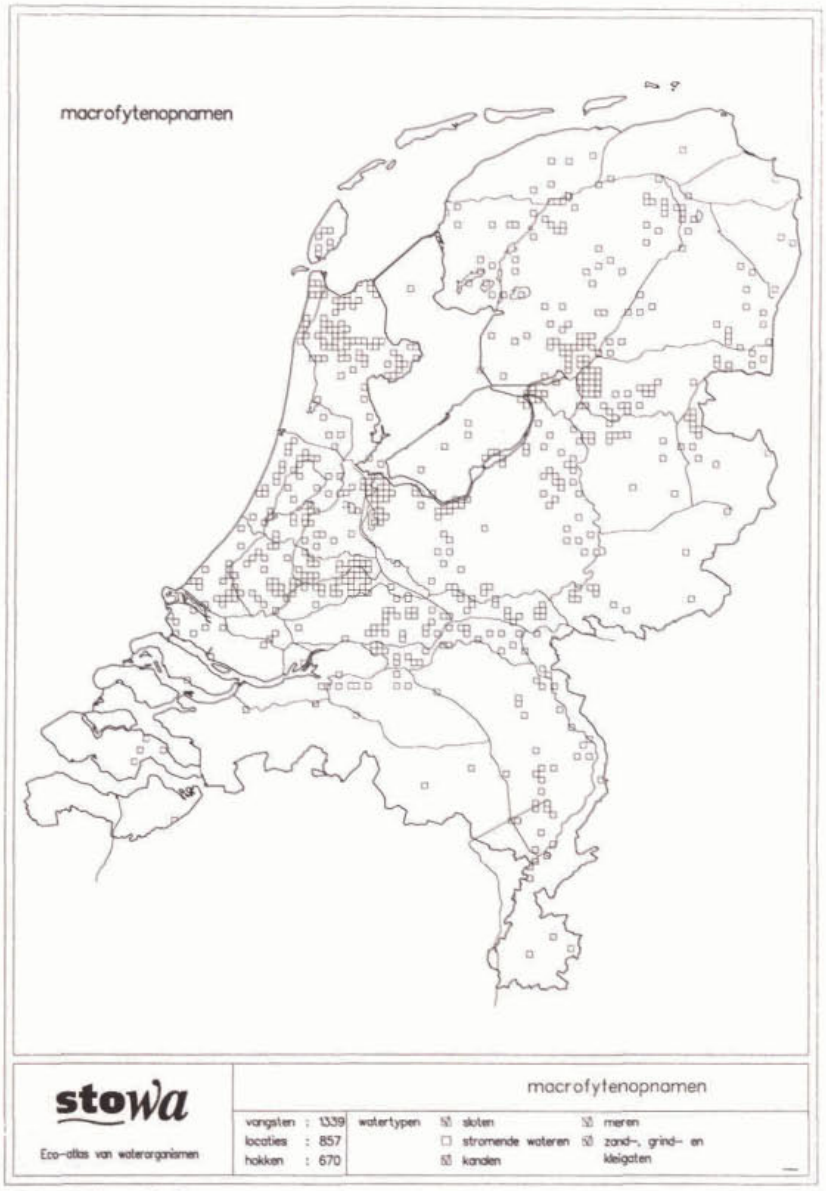

Afbeelding 2.2

(c] Ligging van bemonsterde locaties naar biologische groep (macrofyten)

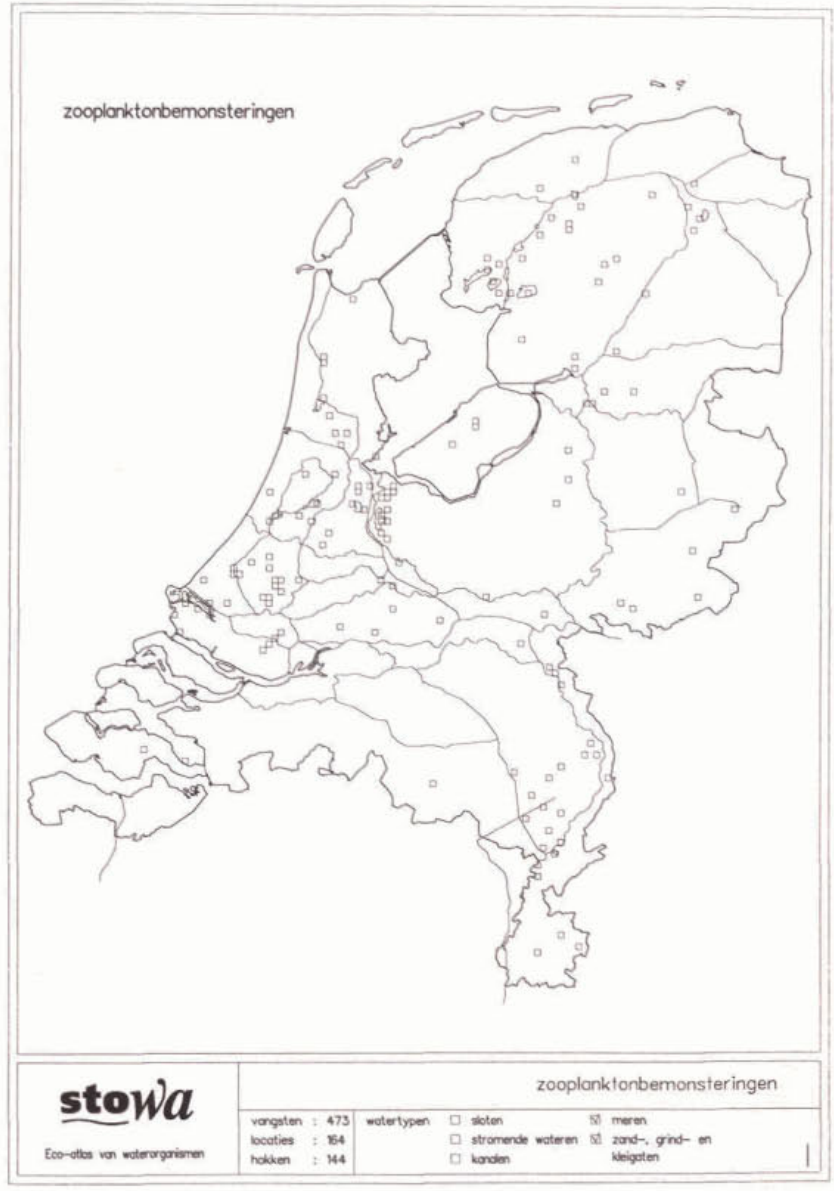

(d) Ligging van bemonsterde locaties naar biologische groep (zoöplankton)

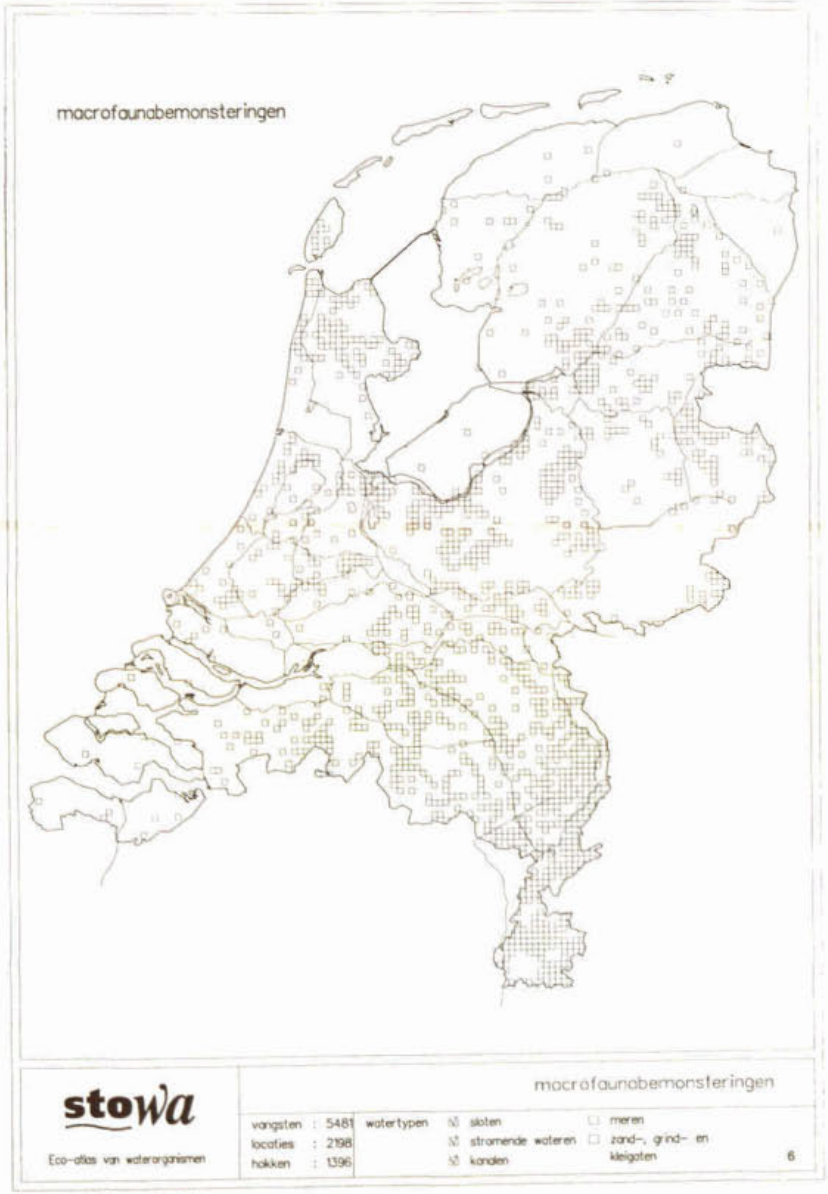

Afbeelding 2.2

Ligging van bemonsterde locaties naar biologische groep (macrofauna)

2.5 Berekening en presentatie van responsies

Milieufactoren zijn onder te verdelen in continue factoren of variabelen, zoals bijvoorbeeld het zuurstof- of chloridegehalte, en nominale (en ordinale) factoren waarvan de waarde in klassen zijn uitgedrukt zoals bijvoorbeeld de bodemsamenstelling of het substraat. De responsies voor beide type factoren worden op verschillende wijze gepresenteerd.

continue milieufactoren

Voor het presenteren van de responsie voor continue milieufactoren van een soort is gekozen voor een methode die enkele statistische kenmerken van de waarden-verdeling van een set gegevens samenvat in één figuur: het zogenaamde box-whiskerdiagram (afbeelding 2.3).
De onderliggende gegevens bestaan uit de gemiddelden van de meetwaarden over een zekere periode (zie 2.2) van een bepaalde milieufactor elke keer dat een soort op een locatie is aangetroffen. Of de soort veel of weinig voorkwam speelt hierbij geen rol; alleen de aanwezigheid telt.
Van deze gegevens (in volgorde van oplopende meetwaarden) worden de meetwaarden bepaald waar respectievelijk 25%, 50% en 75% van de meetwaarden gelegen zijn, de zogenaamde percentielwaarden.
De 25- en 75-percentielwaarden (b1 en b2 in afbeelding 2.3) vormen de grenzen van de box. De helft van alle meetwaarden valt dus binnen de box. De (middelste) meetwaarde die de gegevensset in tweeën verdeelt, is de mediaan (M), het verticale streepje binnen de box. De linkergrens van de box (b1 = 25-percentiel) deelt vervolgens de laagste helft van de meetwaarden in tweeën. Als de mediaan meer naar een van beide grenzen van de box ligt, betekent dit dat de verdeling scheef is. Het komt soms voor dat het merendeel van de waarnemingen dezelfde waarde heeft. In dat geval is de 25- en 75-percentielwaarde gelijk. De box is dan zó klein dat deze de dikte van een streepje heeft.

De box is aan beide zijden voorzien van horizontale lijnen (whiskers). De linker whisker van de box loopt vanaf b1 tot aan de laagste waarde die nog juist binnen de grens van 1,5 x de lengte van de box valt (w1). Voor de rechter whisker geldt ook dat deze loopt tot maximaal de waarde die nog binnen 1,5 x de lengte van de box valt (w2). De whiskers hoeven dus niet gelijk van lengte te zijn en ook niet tot 1,5 x de boxgrootte te reiken. Uitschietende en extreme waarden, die buiten de whiskers vallen, zijn niet met een symbool in het diagram opgenomen. Een pijlpunt aan de rechter whisker betekent dat deze buiten de gekozen as valt. De werkelijke waarde van de whisker is er bij afgedrukt.

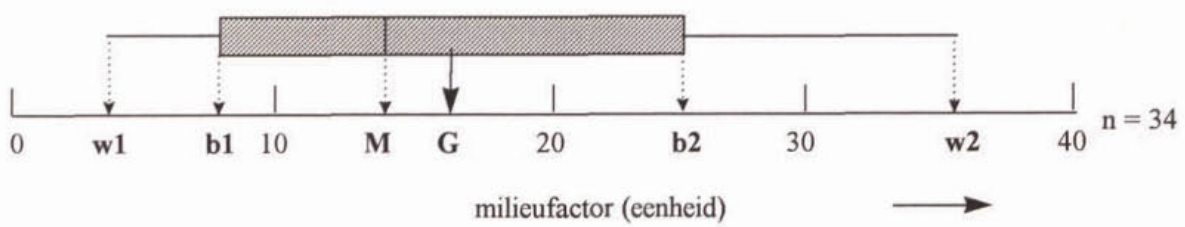

w1 = laagste waarde binnen 1,5x box-lengte;
b1 = 25-percentielwaarde;
M = mediaan;
G = gewogen gemiddelde;
b2 = 75-percentielwaarde;
w2 = hoogste waarde binnen 1,5x box-lengte;
n = aantal waarnemingen.

Afbeelding 2.3 Het box-whiskerdiagram: responsie voor een continue milieufactor

Voor de continue variabelen is daarnaast met de volgende formule het gewogen gemiddelde bepaald en aan het diagram toegevoegd:

$$Gew\ Gem = \frac{\Sigma(abundantie * concentratie)}{\Sigma(abundantie)}$$

Het berekende gewogen gemiddelde wordt met behulp van een pijl op de horizontale as weergegeven (G). Deze waarde hoeft niet gelijk te zijn aan de mediaan (M). Het gewogen gemiddelde is alleen voor macrofaunasoorten berekend omdat de abundantie daarvan het meest uniform is.
Het aantal waarnemingen dat in de box-whisker is uitgezet staat achter elke as (n). Voor iedere milieufactor (per biologische groep) is in principe een vaste schaalverdeling op de x-as vastgesteld. Hierdoor zijn de responsies tussen soorten uit dezelfde biologische groep onderling eenvoudig vergelijkbaar. Van deze regel is afgeweken wanneer deze een zeer groot waardenbereik kennen. Duidelijke voorbeelden hiervan zijn het chloridegehalte en de geleidbaarheid, waarvoor twee sterk verschillende schalen gemaakt zijn: een voor zoete en een voor brakke wateren.

nominale milieufactoren
Voor nominale (of discrete) milieufactoren wordt voor iedere klasse het procentuele aandeel van de waarnemingen bepaald. In de atlas wordt deze informatie grafisch weergegeven de vorm van een horizontaal gestapeld histogram. Afbeelding 2.4 illustreert dit voor twee factoren.

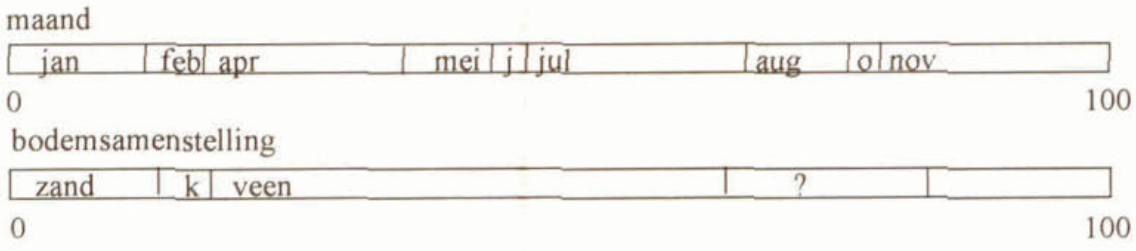

Afbeelding 2.4 **Responsie voor nominale factoren in de vorm van procentuele verdeling van klassen**

Voor alle soorten in de Eco-atlas is op beide bovengenoemde manieren de responsie bepaald voor alle relevante continue en nominale milieufactoren. Alle responsies van een soort worden op één pagina afgebeeld. Bij het ontbreken van enige waarneming van een milieufactor voor een soort, wordt geen diagram of as afgebeeld. Wanneer het aantal waarnemingen minder dan 20 bedraagt, dan wordt geen box-whisker afgebeeld maar een lijn die loopt van de minimumwaarde tot de maximumwaarde.

In de responsiediagrammen voor een nominale milieufactoren (klasse-variabele) heeft elk vakje voor de klassen een label gekregen of een deel daarvan als het vakje te klein is. Het ontbreken

van een label in het laatste (meest rechtse) vak duidt op het ontbreken van gegevens voor een deel van de bemonsteringen of opnamen. Een vraagteken ('?') als label slaat op waarnemingen die de kwalificatie 'onbekend' hebben gekregen. In gevallen waar het vakje te klein is voor een label kan dit meestal uit de voorafgaande of daaropvolgende klasse afgeleid worden. De onderstaande volgorde van klassen met bijbehorende labels is daarbij van toepassing.

verblijftijd

De onderscheiden klassen zijn (in deze volgorde):

<3w(k)	tot 3 weken;
3w-2m	3 weken tot 2 maanden;
2m-6m	2 tot 6 maanden;
>6m(nd)	meer dan 6 maanden;

bodemsamenstelling

z	zand
k	klei
v	veen
l	leem

beschaduwing

0	geen;
1	<10%;
2	10-40%;
3	40-90%;
4	>90%.

watertype

m(er)	meren en plassen
k(an)	kanalen
s(lo)	sloten
st(r)	stromende wateren
z(gk)	zand-, grind- en kleigaten

De klasse-verdeling van de maand waarin de soort verzameld is op een afwijkende manier berekend. Het aantal waarnemingen in een maand is gecorrigeerd voor het totaal aantal bemonsteringen van de betreffende biologische groep in die maand. Zonder deze correctie zou het diagram meer de verdeling van de bemonsteringen over de maanden weergeven dan de mate waarin een soort verhoudingsgewijs in die maand aangetroffen is.

2.6 Presentatie van abiotische kenmerken van watertypen

De statistische beschrijving van abiotische kenmerken van watertypen (hoofdstuk 4 en bijlagen 1 t/m 5) is uitgevoerd in de vorm van dezelfde box-whiskerdiagrammen als de responsies, met als verschil dat de boxen verticaal in plaats horizontaal geplaatst zijn. Ook is het aantal waarnemingen toegevoegd. Deze diagrammen zijn gemaakt met het SPSS versie 7.5.

De watertypenbeschrijving omvat de gegevens van veel meer locaties dan in de soortspecifieke verspreidingskaarten en responsies gebruikt zijn, omdat niet alle soorten zijn opgenomen in deze Eco-atlas. Bovendien zijn per locaties alle beschikbare meetwaarden gebruikt en niet alleen de waarnemingen binnen de perioden die voor het verband met de soorten zijn gedefinieerd (zie 2.2).

3. GEBRUIK VAN DE VERSPREIDINGSKAARTEN EN RESPONSIES

3.1 algemeen

De toepasbaarheid van de informatie in de Eco-atlas kent vele aspecten en wordt bepaald door de gebruiker en diens wensen. Zo geven de verspreidingskaarten een eerste indruk van veel voorkomende waterplanten en waterdieren in Nederland. Uit de **af**wezigheid van een soort in een bepaald kaarthok kan weinig worden afgeleid, omdat de basisgegevens destijds niet verzameld zijn om een geografisch dekkend beeld te krijgen van de verspreiding van aquatische organismen. De afwezigheid van een soort op de verspreidingskaart op een plaats of in een gebied kan aan de ene kant betekenen dat de leefomstandigheden daar niet geschikt zijn. Aan de andere kant kan dit ook het gevolg zijn van het ontbreken van een bemonstering op die plaats. De **aan**wezigheid van een soort op de verspreidingskaart levert met andere woorden meer informatie op dan de afwezigheid.
Voor het verkrijgen van een geografisch dekkend beeld bevelen wij dan ook aan vergelijkingen te maken met andere bestaande verspreidingskaarten(bijvoorbeeld European Invertebrate Survey, EIS). Wellicht kunnen de verspreidingskaarten ook bijdragen aan de zekerheid over determinaties: wanneer de soort nog nooit is aangetroffen in een bepaalde regio kan een extra verificatie (door een specialist) overwogen worden.

De overzichten van abiotische bereiken voor de soorten bieden een eerste handvat voor het nader beschouwen van relaties tussen soorten organismen en hun leefmilieu. In het geval van "kritische" soorten, die specifieke eisen aan hun abiotische omgeving stellen, kan de actuele situatie op een locatie na vergelijking met de abiotische bereiken (responsies) uit de Eco-atlas leiden tot bijstellingen in het waterbeheer. Bij het opstellen van streefbeelden of herstelplannen kan de informatie uit de Eco-atlas over de milieuomstandigheden van doelsoorten als richtsnoer worden gebruikt. Daarbij zij opgemerkt dat de relaties tussen soorten en milieuomstandigheden afgeleid zijn met statistische bewerkingen (van deels incomplete datasets) en niet experimenteel met dosis-effect studies zijn vastgesteld; (in-) tolerantie voor milieucondities kan hieruit dus niet worden afgeleid.

3.2 Verspreidingskaarten en overlays

Bij het maken van de verspreidingskaarten is een optimum gekozen tussen het zeer grote detailniveau van de onderliggende informatie en het globale karakter van een landelijke atlas. De verspreidingskaarten per soort geven een beeld van het voorkomen van de organismen in een bepaald 'hok' of deel van Nederland, ongeacht watertype, bemonstering etcetera. Teveel details, zoals lege kaarthokken waarin de soort niet is aangetroffen, zouden de kaarten onleesbaar maken.
De Eco-atlas biedt de gebruiker echter aanvullende informatie door toepassing van een aantal overlays (bijgevoegd in deel I). Elke overlay geeft aan in welke kaarthokken bemonsteringen zijn uitgevoerd, hetzij voor een bepaald watertype, hetzij voor een biologische groep. Zo zijn er 5 overlays voor de biologische groepen, 5 voor de watertypen en één overlay met alle bemonsteringen. De Eco-atlas heeft in totaal 11 verschillende overlays die bovendien in combinatie te gebruiken zijn.

Door een overlay over de verspreidingskaart van een soort te leggen kan onderscheid gemaakt worden tussen 'witte vlekken' in het verspreidingspatroon en de afwezigheid van een bemonstering. De overlays van de biologische groepen kunnen hierover ook nadere informatie verschaffen. De vangsten van bijvoorbeeld een zoöplanktonsoort kunnen afgezet worden tegen alle locaties waar zoöplankton is bemonsterd. Door de overlays van de watertypen er overheen te leggen kan nadere bestudering van de verspreiding van een soort over de watertypen plaatsvinden.

3.3 Responsiediagrammen

De responsies op milieufactoren in de Eco-atlas vinden hun toepassing in de vergelijking van het voorkomen van soorten met milieuomstandigheden die uit eigen waarnemingen in de watersystemen van een waterbeheerder blijken. De waardenbereiken van de milieufactoren vormen voor de waterbeheerder ook een handvat bij het beschermen en handhaven van gewenste soorten. Ook bij het maken van herstelplannen is deze informatie over de milieuomstandigheden waaronder de planten en dieren voorkomen van grote waarde.

Bij het gebruik van de responsiediagrammen dient de gebruiker zich de beperkingen te realiseren die voortkomen uit de aard van de gegevensset, die niet specifiek gericht is geweest op het maken van een Eco-atlas. Er is niet expliciet per soort landsdekkend gezocht naar de aanwezigheid van gradiënten van milieufactoren en ook zijn de responsies nadrukkelijk niet verkregen uit zogenaamd dosis-effectonderzoek waarbij het voorkomen van een soort over een breed waardenbereik van een milieufactor is onderzocht. Door het werken met 'toevallige' waarnemingen representeren de gegevens doorgaans maar een zeker deel van het waardenbereik van een milieufactor.

3.4 Diskette met gegevens

Het eerste deel van de Eco-atlas is voorzien van een diskette. Hierop staan de numerieke waarden gegeven die de basis vormen van de box-whiskerdiagrammen. Het formaat is ASCII platte tekst. Dit is in te lezen in toepassingen voor pc zoals dBASEIII/VI, MS-Excel, Lotus 123, Quattro-Pro etc.
Met behulp van deze numerieke vorm zijn de gegevens van verschillende soorten exacter te vergelijken dan door visuele vergelijking van de diagrammen. Ook is het mogelijk selecties van soorten te maken waarvan de mediane waarden binnen een bepaald bereik valt.
Een beperking van deze waarden is dat het om afgeleide waarden gaat. Deze niet op dezelfde manier te behandelen als basisgegevens.

3.5 Voorbeelduitwerking

Om de gebruiker van de Eco-atlas enig gevoel te geven over het type vragen waar de atlas al dan niet antwoord op kan geven, is hierna voor een soort een voorbeeld uitgewerkt.

Stel dat een ecoloog van een waterschap binnen een groot aantal monsters uit zijn beheersgebied slechts een enkele maal de soort Platambus maculatus aangetroffen heeft in een sloot. Dit roept bij hem vragen op. Is deze soort in het verleden wel in dit gebied aangetroffen? Is het voorkomen van de soort mogelijk beperkt tot sloten of is deze mogelijk ook in andere watertypen gevonden?
Met behulp van het register zoekt hij het deelrapport en de pagina op waar de soort opgenomen is. Het raadplegen van het kader onder de verspreidingskaart leert dat P. maculatus op 59 locaties is aangetroffen, zowel in stromende wateren en kanalen als in sloten; deze watertypen zijn afgevinkt. Met behulp van de oriëntatie van grote wateren op de verspreidingskaart constateert de ecoloog dat er in zijn gebied globaal enkele kaarthokken zijn ingetekend. Met behulp van overlay 8 (alle bemonsterde sloten, ongeacht biologische groep), die achter in het eerste deelrapport zit, is te zien of er in de betreffende hokken sloten bemonsterd zijn en met overlay 9 (alle bemonsterde stromende wateren, ongeacht biologische groep) of de soort in die hokken ook in stromende wateren is aangetroffen. Komt een kaarthok op beide overlays voor dan kan hij geen uitsluitsel krijgen of de soort tot een watertype is beperkt; de soort is hetzij in een van beide hetzij in beide typen eerder aangetroffen. De waarnemingen kunnen meerdere locaties betreffen, die bovendien tot beide watertypen kunnen behoren.

Het is ook mogelijk dat er voor P. maculatus geen kaarthok in zijn gebied ingetekend is. Dit zou kunnen inhouden dat de soort niet eerder daar in het gebied is waargenomen of

misschien foutief gedetermineerd is. Ter verificatie kan hij dan overlay 6 (macrofaunabemonsteringen) over de kaart leggen. Dan kan blijken dat er in dat gebied geen macrofaunabemonsteringen zijn uitgevoerd, of althans niet in het gegevensbestand zijn opgenomen. Vanzelfsprekend zijn er dan ook geen waarnemingen van P. maculatus. Wanneer de overlay wel kaarthokken in zijn gebied toont dan kan hij voorzichtig concluderen dat de soort misschien niet juist is gedetermineerd, of pas voor het eerst in het gebied is gevonden. De ecoloog besluit daarop het gevonden exemplaar aan een specialist op te sturen.

Dit voorbeeld illustreert dat de aanwezigheid van een soort (in de vorm van een kaarthok) op zijn verspreidingskaart in de Eco-atlas meer informatie oplevert dan de afwezigheid. De verkregen informatie van de kaarten biedt een globaal beeld van het voorkomen, dat niet tot op afzonderlijke locaties is te herleiden.

Responsies

De nieuwsgierige ecoloog stelt zich ook nog de vraag of het beperkte voorkomen van P. maculatus misschien veroorzaakt wordt door de hoge gehalten aan meststoffen in de wateren in zijn gebied, die bijvoorbeeld rond 1 mg P/l liggen. De responsiediagrammen op de pagina naast de verspreidingskaart geven een samenvatting van waarnemingen in het gegevensbestand. De helft van het totaal-fosfaatgehaltes waarbij P. maculatus meestal is aangetroffen (dit zijn de uiteinden van de box) ligt tussen 0,12 en 0,44 mg/l. Het responsiediagram is gebaseerd op een behoorlijk aantal van 28 waarnemingen. Dat wil niet zeggen dat P.maculatus niet bij 1 mg P/l kan voorkomen, maar het vormt een mogelijke aanwijzing dat hoge gehalten aan meststoffen het voorkomen beperken.
Hij kan zijn waarnemingen niet toevoegen aan de Eco-atlas, maar wel omgekeerd de waarden van het bereik van de responsie toevoegen aan zijn eigen gegevens of informatie over de soort. De waardenbereiken zijn ofwel globaal af te lezen uit de box-whiskerdiagrammen af te lezen, ofwel exact op te zoeken door het raadplegen van de bestanden op de diskette bij de Eco-atlas. Hij dient zich wel te realiseren dat het samengevatte informatie betreft en geen afzonderlijke cijfers of gegevens. Bij de vergelijking van zijn waarnemingen met de responsies kan natuurlijk ook blijken dat deze goed bij elkaar passen.

4. BESCHRIJVING VAN WATERTYPEN MET ABIOTISCHE KENMERKEN

4.1 Achtergrond en toelichting

In dit hoofdstuk zijn de vijf watertypen en hun respectievelijke subtypen gekarakteriseerd door middel van een statistische beschrijving voor een groot aantal milieufactoren. Deze watertypenbeschrijving is bedoeld als een indicatie van het bereik van de milieufactoren per watertype en vormt daarmee een meer gedetailleerde invulling van het rapport 'Ecologische normdoelstellingen voor oppervlaktewateren' (CUWVO,1988). Nieuw is hierbij ook de subtype-indeling die voortkomt uit de ecologische beoordelingsmethoden voor de verschillende watertypen (STOWA 1992, 1993a,1993b,1994a,1994b).
De onderliggende gegevens van deze beschrijving bestaan uit alle in de STOWA-database opgenomen gegevens van het betreffende type. Dit houdt in dat de onderliggende set gegevens uitgebreider is dan die waarvan de gegevens in de responsiediagrammen in de Eco-atlas zijn toegepast. Die set was namelijk beperkt tot de informatie die aan de geselecteerde soorten in een zekere periode te koppelen is.

Naast de karakterisering van **alle** wateren per watertype is ook voor een **selectie** van wateren met een gemiddeld betere ecologische kwaliteit de beschrijving van abiotische kenmerken per watertype uitgewerkt. De selectiecriteria zijn gebaseerd op de ecologische beoordeling met de respectievelijke beoordelingssystemen (STOWA, 1992,1993a,1993b,1994a,1994b).
Voor de stromende wateren dient de beoordeling van een locatie voor de karakteristieken *stroming* en *saprobie* aan het ecologische kwaliteitsniveau 4 of 5 (bijna hoogste en hoogst) te voldoen. Voor de watertypen sloten en kanalen en de zand-, grind- en kleigaten zijn de karakteristieken *saprobie* en *trofie* bepalend. Bij de meren en plassen is het criterium toegepast op het eindoordeel van de twee deelbeoordelingen. Ook dat diende te voldoen aan het kwaliteitsniveau 4 of 5.

Tabel 4.1 Aantal locaties per watertype en subtype in de watertypenbeschrijving (tussen haakjes aantal in de selectie 'wateren van betere kwaliteit')

stromende wateren		sloten		kanalen		meren/plassen		zand-,grind- en kleigaten	
alle stromende wateren	1476 (294)	alle sloten	745 (35)	alle kanalen	110 (1)	alle meren	123 (0)	alle gaten	72 (14)
heuvelland bovenlopen	324 (119)	zandsloten	212 (2)	zandkanalen	33 (1)	zachte wateren	7 (0)	zoete gaten	53 (9)
heuvelland middenlopen	93 (35)	kleisloten	280 (22)	kleikanalen	39 (0)	duinplassen	2 (0)	brakke gaten	13 (2)
heuvelland benedenlopen	8 (3)	veensloten	199 (6)	veenkanalen	27 (0)	laagveen-plassen	45 (0)	zure gaten	6 (3)
laagland bovenlopen	514 (86)	zure sloten	7 (3)	brakke kanalen	9 (0)	brakke wateren	2 (0)		
laagland middenlopen	426 (44)	brakke sloten	6 (0)	*sterk brakke* kanalen	2 (0)	*overige* harde wateren	41 (0)		
laagland benedenlopen	111 (7)	licht brakke sloten	32 (2)						

De informatie is per variabele en watertype samengevat in box-whiskerdiagrammen (uitleg zie 2.5) in bijlage 1 t/m 5. De afbeeldingen kennen telkens een vaste opbouw: langs de horizontale as staat het watertype (aangeduid met 'totaal') en de onderscheiden subtypen. De subtypen worden door een verticale streep gescheiden. Binnen elk subtype zijn twee box-

whiskers opgenomen: de linker vat de waarnemingen samen van alle locaties binnen het subtype en de rechter geeft de waarnemingen weer van de locaties van betere ecologische kwaliteit.

Voor de watertypen kanalen en meren en plassen zijn geen wateren van betere ecologische kwaliteit aanwezig in het bestand. De rechter box-whiskers ontbreken dan ook.
Bij de afbeeldingen is er zoveel mogelijk naar gestreefd de schaalverdeling op de verticale as gelijk te maken per variabele. In sommige gevallen (bijvoorbeeld het natriumgehalte in brakke kanalen) is de schaal echter zo verschillend dat deze per watertype is aangepast of dat er twee afbeeldingen zijn opgenomen, met twee verschillende verschillende schaalverdelingen.

Bij de interpretatie van de diagrammen dient de lezer zich bewust te zijn van de soms aanzienlijke verschillen in aantal waarnemingen waaruit de box-whiskers (ook binnen een afbeelding) bestaan.

4.2 Beknopte bespreking

De vele diagrammen in dit hoofdstuk geven een samenvatting van een zeer grote hoeveelheid gegevens. Het is de bedoeling geweest deze informatie uit de STOWA-database samen te vatten en weer te geven zonder uitgebreide bespreking. Voor de watertypenbeschrijving geldt dat elke gebruiker daar andere informatie uit kan of wil halen of op een andere wijze interpreteert. Het aantal mogelijke vergelijkingen of doorsneden is zeer groot. Ook de verschillen tussen de aantallen waarnemingen zouden in de bespreking betrokken moeten worden. Op deze plaats wordt dan ook volstaan met een beknopte bespreking van de meest opvallende verschillen en/of overeenkomsten.
In veel gevallen komen hieruit natuurlijk geen nieuwe inzichten voort, maar moeten ze meer als bevestiging van bestaande kennis beschouwd worden.

Stromende wateren

De beken uit de heuvellandserie onderscheiden zich van die uit de laaglandserie door hogere waarden voor ortho- en totaalfosfaat, zuurgraad, geleidbaarheid en stroomsnelheid.
Verschillende variabelen laten een toename zien van boven- naar benedenstrooms, zowel voor de heuvelland- als de laaglandserie: ortho- en totaalfosfaat, zuurgraad, geleidbaarheid, chloride, calcium, sulfaat, breedte en diepte. Het toepassen van de selectiecriteria voor de wateren van betere ecologische kwaliteit leidt ertoe dat het waardenbereik van de meeste milieufactoren op een lager niveau ligt dan voor alle wateren van dat type. De resultaten ondersteunen daarmee de gehanteerde criteria.

Sloten

De zure sloten kennen ten opzichte van de andere subtypen een zeer lage pH en een zeer laag bicarbonaat- en calciumgehalte. De licht-brakke en brakke sloten hebben ten opzichte van de andere subtypen hogere waarden voor geleidbaarheid en hogere gehalten aan chloride, calcium, magnesium, natrium en kalium. Ten opzichte van de zand- en veensloten zijn in de kleisloten ortho- en totaalfosfaat, calcium, natrium, kalium, magnesium en geleidbaarheid hoger.
Evenals bij stromende wateren leidt ook bij sloten het toepassen van de selectiecriteria ertoe dat het waardenbereik van de meeste milieufactoren of variabelen een lagere waarde kent. De resultaten ondersteunen daarmee de gehanteerde criteria

Kanalen

Het aantal waarnemingen in wateren van betere kwaliteit is zeer laag. Hieruit kunnen geen conclusies getrokken worden. Het aantal waarnemingen in de diagrammen met alle kanalen is beduidend groter maar als gevolg van diverse beïnvloedingen dienen de diagrammen

behoedzaam geïnterpreteerd te worden.
De sterk brakke en brakke kanalen onderscheiden zich van de overige subtypen door hogere waarden voor de geleidbaarheid en hogere gehalten aan chloride, calcium, natrium, kalium, magnesium en sulfaat. De onderlinge verschillen tussen de zoete kanalen (zand-, klei- en veenkanalen) zijn kleiner dan de verschillen met de brakke kanalen. Het gehalte aan nitriet- en nitraatstikstof blijkt hoger te zijn in zandkanalen, terwijl het fosfaatgehalte (ortho- en in mindere mate totaal) hoger blijkt in kleikanalen.

Meren en plassen
Voor meren en plassen zijn geen waarnemingen beschikbaar van wateren van betere kwaliteit. De geconstateerde verschillen zijn gebaseerd op alle waarnemingen.
De zachte meren en plassen worden gekenmerkt door lagere waarden voor zuurgraad, geleidbaarheid, chloride, en calcium. De brakke wateren worden vooral gekenmerkt door hogere waarden voor geleidbaarheid, chloride, calcium, natrium, bicarbonaat, sulfaat en ortho- en totaalfosfaat.
De overige harde meren en plassen onderscheiden zich van de zachte en laagveenplassen door een hogere waarde voor calcium.

Zand-, grind- en kleigaten
De brakke gaten onderscheiden zich door hogere waarden voor geleidbaarheid, chloride, calcium, natrium, kalium, magnesium, sulfaat en ortho- en totaalfosfaat. De zure gaten hebben een beduidend lagere waarde voor pH, calcium en bicarbonaat.

5. OPMERKINGEN OVER DE TAXONOMIE, DETERMINATIE EN VERSPREIDING VAN SOORTEN

De verspreidingskaarten van de soorten in de Eco-atlas zijn voorgelegd aan enkele deskundigen voor de verschillende biologische groepen met de vraag of het beeld dat de kaarten verschaffen overeenkomt met hun ervaringskennis en eigen waarnemingen. De opmerkingen die door de deskundigen gemaakt zijn liggen op het vlak van de taxonomie, de determinatie en de verspreiding van de soorten.

Enkele belangrijke opmerkingen hangen direct samen met de keuzen en selecties die gemaakt zijn voor de Eco-atlas. Niet alle soorten die de specialisten verwachtten zijn opgenomen. Kennelijk zijn er in het gegevensbestand te weinig waarnemingen van die soorten voorhanden waarbij ook milieufactoren gemeten zijn. Zeldzame soorten ontbreken daardoor in de regel.
Ook de voorgeschiedenis van het gegevensbestand waarop de Eco-atlas gebaseerd is, leidt tot opmerkingen over de determinatie en verspreiding. Sommige waarnemingen dateren uit het begin van de jaren tachtig in een tijd dat bepaalde determinatiewerken nog niet verschenen waren of de ervaring met sommige groepen nog beperkt was. Bovendien bestonden er regionale verschillen in determinatiekennis en het taxonomisch niveau dat nagestreefd werd voor bepaalde groepen, vooral binnen de macrofauna. Witte vlekken op de kaart kunnen een waterbeheerder wellicht aansporen kritisch naar het determinatieniveau te kijken, zo dat niet al gebeurd is. Het betreft tenslotte een historisch bestand.

Bij het **fytoplankton** is aangegeven dat de verspreidingskaarten gevoelig zijn voor ongelijkheden in naamgeving en determinatieniveau in bepaalde regio's. De soort Coelastrum sphaericum is zeer moeilijk te onderscheiden van C. microporum. Wanneer dit onderscheid niet is gemaakt, is het waarschijnlijk dat C. microporum vaker vermeld is op verschillende locaties, terwijl C. sphaericum juist een grotere verspreiding heeft. Ditzelfde geldt voor Dictyosphaerium botryella, D. subsolitarium, Koliella setiforme, Lagerheimia balatonica, Phacotus lendneri, Oscillatoria putrida en Trachelomonas xenosoma.
Tenslotte is het waarschijnlijk dat Synura uvella een lumpnaam is voor circa 13 soorten en dat onder de soortsnaam Ophiocytium capitatum ook de soort Centritractus belenophorus schuilt (expert judgement R. Roijackers, 1997).

Het beeld van de verspreiding van soort bij de groep **epifytische diatomeeën** blijkt redelijk goed overeen te stemmen met de ervaring van de deskundige.

Voor **macrofyten** geldt in sterke mate dat de kaarten door de beperkte landelijke dekking van de monsternamen geen goede overeenkomsten vertonen met andere, completere atlassen. De responsiediagrammen zorgen daarentegen wel voor een meerwaarde boven bestaand materiaal.
Opvallend is het ontbreken van waarnemingen in het zuiden, oosten en noorden van Nederland. Dit geeft een onvolledig beeld van de werkelijke verspreiding van vrijwel alle planten. Daarnaast lijkt het gegevensbestand relatief weinig waarnemingen van oeverplanten te bevatten in vergelijking tot drijfbladplanten en submerse planten.

In deelrapport IV en V over **macrofauna** is een tabel opgenomen waarin de opmerkingen gerubriceerd zijn samengevat (expert judgement J. Cuppen,1997). De gebruiker van de Eco-atlas kan deze informatie in beschouwing nemen bij het bekijken van verspreidingskaarten. Opmerkingen die voor grotere groepen of algemener gelden staan hieronder.

De kleinere soorten Oligochaeta (borstelwormen), de zogenaamde 'genitaal'-beesten worden slechts bij uitzondering gedetermineerd en daarom ook niet in de gegevensset aangetroffen. Verder ontbreken soorten omdat deze meestal maar tot geslacht worden gedetermineerd.

Tenslotte worden binnen de Oligochaeta Eiseniella's vermoedelijk verward met Lumbricidae.
De verspreidingskaarten van watermijten lijken erg onevenwichtig te zijn, vermoedelijk omdat deze groep in het verleden maar door enkele waterbeheerders regelmatig gedetermineerd werd.
Het feit dat de beide soorten Lepidoptera op de verspreidingskaarten geheel ontbreken in Noord-Brabant en Limburg lijkt niet reëel.
Voor de families Chironomidae, Culicidae, Dixidae en Tipulidae van de orde van de Diptera ontbreken enkele algemeen voorkomende geslachten. Het kan zijn dat de soorten behorend tot genera in deze families niet aangetroffen zijn. Vermoedelijk zijn door de waterbeheerders de soorten uit de genoemde genera niet daadwerkelijk tot op soort gedetermineerd doordat determinatie moeilijk was of door gebruik van oude determinatiesleutels.

6. SLOTBESCHOUWING

Deze Eco-atlas biedt voor circa 1000 aquatische soorten een samenvatting van een groot aantal waarnemingen die waterbeheerders en enkele instellingen tussen 1980 en 1990 verricht hebben. De achtergronden van het ontstaan van het gegevensbestand maken dat de Eco-atlas als atlas niet anders dan incompleet kan zijn. Het materiaal is immer nooit systematisch voor dat doel verzameld.
De atlas levert niet 'DE verspreiding van soort X in Nederland' en bevat ook niet 'HET waardenbereik van een milieufactor waarbinnen soort X kan voorkomen'.

Niettemin bevat de Eco-atlas een schat aan informatie die op deze manier niet eerder in zo'n grote omvang bij elkaar is gebracht. Het streven was gericht op het samenvatten op landelijke schaal, zonder tot op het detailniveau van locaties te willen (en kunnen) gaan.
De voorbeelduitwerking in paragraaf 3.4 laat zien dat de Eco-atlas op sommige vragen wel een antwoord levert maar op andere alleen globale vingerwijzingen biedt. De aanwezigheid van de soort op een bepaalde plaats op de kaart van Nederland geeft daarbij meer informatie dan de afwezigheid. Voor de gebruiker is het van belang hoofdstuk 2 en 3 zorgvuldig te bestuderen.
Om de gebruikswaarde zo hoog mogelijk te maken zijn onder andere transparante overlays bijgevoegd bij deel I van de Eco-atlas, zijn de numerieke gegevens voor de responsiediagrammen op een diskette toegevoegd en zijn opmerkingen van deskundigen over de taxonomie, determinatie en verspreiding verwerkt.

De Eco-atlas is te beschouwen als een naslagwerk met ecologische informatie over een periode van circa 10 jaar en vervult daarmee ook een functie als historisch archief voor de toekomst. Die functie zou nog versterkt kunnen worden wanneer men het bestand met onderliggende gegevens regelmatig zou updaten.

LITERATUUR

Centraal Bureau voor de Statistiek (1993).
Botanisch Basisregister 1993. (op diskette)

Coördinatiecommissie Uitvoering Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren
(CUWVO, werkgroep V) (1988).
Ecologische normdoelstellingen voor Nederlandse oppervlaktewateren.

Rijksinstituut voor Kust en Zee, RIKZ (1995a).
Naamlijst van Zee- en Zoetwaterdieren van Nederland en omstreken met IAWM-codes: toelichting bij het bestand. Rapportnr: RIKZ-95-031. 77 pp.

Rijksinstituut voor Kust en Zee, RIKZ (1995b).
IAWM-nummers en afkortingen van de Nederlandse vaatplanten, mossen, microscopische algen en enkele bacteriën: toelichting bij het computerbestand. Rapportnr: RIKA-95-031. 31 pp.

Steenbergen, H.A. van (1993).
Macrofauna-atlas van Noord-Holland: verspreidingskaarten en responsies op milieufactoren van ongewervelde waterdieren. Provincie Noord-Holland, Dienst Ruimte en Groen. Haarlem. 651 pp.

STORA (1991).
Ecologische beoordeling en beheer van oppervlaktewater; Deelprojectmeren en plassen: karakterisering van meren op grond van visstandgegevens. Stichting Toegepast Onderzoek Reiniging Afvalwater STORA-rapportnr. 91-01. 53 pp.

STOWA (1992).
Ecologische beoordeling en beheer van oppervlaktewater; beoordelingssysteem voor stromende wateren op basis van macrofauna. Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer. STOWA-rapportnr. 92-07. 58 pp.

STOWA (1993a).
Ecologische beoordeling en beheer van oppervlaktewater; beoordelingssysteem voor sloten op basis van macrofyten, macrofauna en epifytische diatomeeën. Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer. STOWA-rapportnr 93-14. 77 pp.

STOWA (1993b).
Ecologische beoordeling en beheer van oppervlaktewater; beoordelingssysteem voor meren en plassen op basis van vegetatie en fytoplankton. Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer. STOWA-rapportnr 93-16. 36 pp.

STOWA (1994a).
Ecologische beoordeling en beheer van oppervlaktewater; beoordelingssysteem voor kanalen op basis van macrofyten, macrofauna, epifytische diatomeeën en fytoplankton. Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer. STOWA-rapportnr 94-1. 77 pp.

STOWA (1994b).
Ecologische beoordeling en beheer van oppervlaktewater; beoordelingssysteem voor zand-, grind- en kleigaten op basis van fyto- en zoöplankton, macrofyten en epifytische diatomeeën. Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer. STOWA-rapportnr 94-18. 60 pp.

ALFABETISCH REGISTER

Dit alfabetisch register bevat alle soorten die in de Eco-atlas van waterorganismen zijn opgenomen alsmede de synoniene en eventuele verouderde naamgevingen waarmee de soort in de originele gegevens aangeduid is. Deze laatste zijn in kleine hoofdletters weergegeven. Achter deze namen is de soortnaam opgegeven waaronder deze in de Eco-atlas is aan te treffen. Om de paginanummers goed af te kunnen lezen zijn deze voor de soortnaam afgedrukt.

opmerkingen:
ssp. = subspecies, ondersoort; var. = variëteit; gr. = groep; agg = aggregaat
DIAT = epifytische diatomeeën; FAUN = macrofauna; FYTO = fytoplankton; MFYT = macrofyten; ZOO = zoöplankton

Groep	Pagina	Naam
FAUN	V-199	Ablabesmyia longistyla
FAUN	V-200	Ablabesmyia monilis
FAUN	V-201	Ablabesmyia phatta
DIAT	III-30	Achnanthes affinis
DIAT	III-31	Achnanthes austriaca
DIAT	III-32	Achnanthes delicatula
		ACHNANTHES DELICATULA SSP DELICATULA->Achnanthes delicatula
DIAT	III-33	Achnanthes hungarica
DIAT	III-34	Achnanthes lanceolata
DIAT	III-35	Achnanthes lanceolata ssp.rostrata
DIAT	III-36	Achnanthes lanceolata var.rostrata
DIAT	III-37	Achnanthes minutissima
		ACHNANTHES ROSTRATA OSTRUP->Achnanthes lanceolata ssp. rostrata
MFYT	II-201	Acorus calamus
FAUN	V-202	Acricotopus lucens
FAUN	IV-144	Acroloxus lacustris
		ACTINASTRUM FUSIFORMIS->Ankistrodesmus fusiformis
FYTO	II-1	Actinastrum hantzschii
FYTO	II-2	Actinastrum hantzschii var. fluviatile
DIAT	III-1	Actinocyclus normanii morph.subsalsus
DIAT	III-2	Actinoptychus senarius
		ACTINOPTYCHUS UNDULATUS->Actinoptychus senarius
FAUN	V-33	Aeshna cyanea
FAUN	V-111	Agabus bipustulatus
		AGABUS BIPUSTULATUS LARVE->Agabus bipustulatus
FAUN	V-112	Agabus didymus
		AGABUS DIDYMUS LARVE->Agabus didymus
FAUN	V-113	Agabus guttatus
		AGABUS GUTTATUS LARVE->Agabus guttatus
FAUN	V-114	Agabus paludosus
		AGABUS PALUDOSUS LARVE->Agabus paludosus
FAUN	V-115	Agabus sturmii
		AGABUS STURMII LARVE->Agabus sturmii
FAUN	V-116	Agabus undulatus
		AGABUS UNDULATUS LARVE->Agabus undulatus
FAUN	V-47	Agapetus fuscipes
FAUN	V-48	Agraylea multipunctata
MFYT	II-202	Agrostis stolonifera
FAUN	V-49	Agrypnia pagetana
MFYT	II-203	Alisma plantago-aquatica
MFYT	II-204	Alopecurus geniculatus
		AMPHIPRORA ALATA->Entomoneis alata
DIAT	III-38	Amphora coffeaeformis
DIAT	III-39	Amphora copulata

		AMPHORA LYBICA->Amphora copulata
DIAT	III-40	Amphora montana
DIAT	III-41	Amphora ostrearia
DIAT	III-42	Amphora ovalis
DIAT	III-43	Amphora ovalis var. libyca
DIAT	III-44	Amphora ovalis var. pediculus
		AMPHORA OVATA->Amphora ovalis
DIAT	III-45	Amphora pediculus
DIAT	III-46	Amphora veneta
FYTO	II-144	Anabaena flos-aquae
FYTO	II-145	Anabaena spiroides
FAUN	V-50	Anabolia nervosa
FAUN	V-117	Anacaena globulus
FAUN	V-118	Anacaena limbata
FAUN	V-119	Anacaena lutescens
FAUN	V-203	Anatopynia plumipes
FAUN	IV-145	Ancylus fluviatilis
FAUN	IV-146	Anisus leucostomus
FAUN	IV-147	Anisus spirorbis
FAUN	IV-148	Anisus vortex
FAUN	IV-149	Anisus vorticulus
		ANKISTRODESMUS ARCUATUS->Monoraphidium arcuatum
FYTO	II-3	Ankistrodesmus falcatus
		ANKISTRODESMUS FALCATUS V.SETIFORMIS->Koliella setiformis
		ANKISTRODESMUS FALCATUS V.SPIRILLIF.->Monoraphidium contortum
FYTO	II-4	Ankistrodesmus falcatus var. mirabilis
FYTO	II-5	Ankistrodesmus fusiformis
FYTO	II-6	Ankistrodesmus gracilis
		ANKISTRODESMUS MINUTISSIMUS->Monoraphidium minutum
		ANKISTRODESMUS SETIGERUS->Schroederia setigera
		ANKISTRODESMUS SPIRILIFORMIS->Monoraphidium contortum
FYTO	II-7	Ankyra juday
FAUN	IV-176	Anodonta anatina
DIAT	III-47	Anomoeoneis sphaerophora
DIAT	III-48	Anomoeoneis vitrea
FYTO	II-146	Aphanizomenon flos-aquae
FYTO	II-147	Aphanocapsa delicatissima
FYTO	II-148	Aphanocapsa elachista
FAUN	IV-150	Aplexa hypnorum
FAUN	V-204	Apsectrotanypus trifascipennis
ZOO	IV-1	Arcella discoides
FAUN	IV-143	Argyroneta aquatica
FAUN	IV-151	Armiger crista
FAUN	IV-87	Arrenurus albator
FAUN	IV-88	Arrenurus batillifer
FAUN	IV-89	Arrenurus bifidicodulus
FAUN	IV-90	Arrenurus buccinator
FAUN	IV-91	Arrenurus crassicaudatus
FAUN	IV-92	Arrenurus cuspidator
FAUN	IV-93	Arrenurus fimbriatus
FAUN	IV-94	Arrenurus globator
FAUN	IV-95	Arrenurus inexploratus
FAUN	IV-96	Arrenurus integrator
FAUN	IV-97	Arrenurus latus
FAUN	IV-98	Arrenurus mediorotundatus
FAUN	IV-99	Arrenurus perforatus
FAUN	IV-100	Arrenurus securiformis
FAUN	IV-101	Arrenurus sinuator
FAUN	IV-102	Arrenurus truncatellus
FAUN	IV-74	Asellus aquaticus
DIAT	III-49	Asterionella formosa
FAUN	V-51	Athripsodes aterrimus
FAUN	V-52	Athripsodes cinereus
FAUN	IV-75	Atyaephyra desmaresti

DIAT	III-3	Aulacoseira ambigua
DIAT	III-4	Aulacoseira distans
DIAT	III-5	Aulacoseira granulata
DIAT	III-6	Aulacoseira granulata var.angustissima
DIAT	III-7	Aulacoseira italica
FAUN	IV-52	Aulodrilus pluriseta
MFYT	II-199	Azolla filiculoides
DIAT	III-50	Bacillaria paradoxa
FAUN	V-98	Baetis rhodani
FAUN	V-99	Baetis vernus
FAUN	IV-152	Bathyomphalus contortus
FAUN	V-53	Beraeodes minutus
MFYT	II-205	Berula erecta
FYTO	II-193	Bikosoeca planctonica
FYTO	II-8	Binuclearia tatrana
FAUN	IV-153	Bithynia leachi
FAUN	IV-154	Bithynia tentaculata
FAUN	V-205	Boophthora erythrocephala
ZOO	IV-18	Bosmina coregoni
ZOO	IV-19	Bosmina longirostris
FYTO	II-9	Botryococcus braunii
ZOO	IV-2	Brachionus angularis
ZOO	IV-3	Brachionus angularis bidens
ZOO	IV-4	Brachionus calyciflorus pala
		BRACHIONUS CALYCIFLORUS PALLAS->Brachionus calyciflorus pala
FAUN	IV-103	Brachypoda versicolor
FAUN	V-206	Brillia longifurca
FAUN	V-207	Brillia modesta
MFYT	II-206	Butomus umbellatus
FAUN	V-100	Caenis horaria
FAUN	V-101	Caenis luctuosa
FAUN	V-102	Caenis robusta
FAUN	V-1	Callicorixa praeusta
MFYT	II-207	Callitriche platycarpa
DIAT	III-51	Caloneis amphisbaena
DIAT	III-52	Caloneis bacillum
DIAT	III-53	Caloneis silicula
FAUN	V-34	Calopteryx splendens
FAUN	V-35	Calopteryx virgo
MFYT	II-208	Caltha palustris
FYTO	II-194	Calycomonas pascheri
MFYT	II-209	Calystegia sepium
FAUN	V-208	Camptochironomus tentans
MFYT	II-210	Carex acuta
MFYT	II-211	Carex acutiformis
MFYT	II-212	Carex disticha
MFYT	II-213	Carex paniculata
MFYT	II-214	Carex pseudocyperus
MFYT	II-215	Carex riparia
FAUN	V-197	Cataclysta lemnata
FAUN	V-103	Centroptilum luteolum
FYTO	II-143	Ceratium hirundinella
MFYT	II-216	Ceratophyllum demersum
ZOO	IV-20	Ceriodaphnia reticulata
FAUN	V-120	Chaetarthria seminulum
FAUN	V-209	Chaetocladius piger agg
FAUN	V-54	Chaetopteryx villosa
FAUN	V-210	Chaoborus crystallinus
FAUN	V-211	Chaoborus flavicans
FYTO	II-197	Chara globularis
FAUN	V-212	Chironomus plumosus
FYTO	II-10	Chlamydomonas groep euchlamydomonas
		CHLAMYDOMONAS SUBGENUS EUCHLAMYDOMONAS->Chlamydomonas groep euchlamydomonas

		CHODATELLA BALATONICA->Lagerheimia balatonica
		CHODATELLA CILIATA->Lagerheimia ciliata
		CHODATELLA QUADRISETA->Lagerheimia genevensis
FYTO	II-149	Chroococcus dispersus
FYTO	II-150	Chroococcus limneticus
FYTO	II-151	Chroococcus minimus
FYTO	II-152	Chroococcus minutus
FYTO	II-125	Chrysococcus biporus
		CHRYSOCOCCUS MINIMUM->Chrysococcus minutus
FYTO	II-126	Chrysococcus minutus
FYTO	II-127	Chrysococcus punctiformis
FYTO	II-128	Chrysococcus rufescens
MFYT	II-217	Cicuta virosa
FAUN	V-213	Clinotanypus nervosus
FAUN	V-104	Cloeon dipterum
FAUN	V-105	Cloeon simile
FYTO	II-117	Closterium aciculare
FYTO	II-118	Closterium acutum
		CLOSTERIUM ACUTUM V. ACUTUM->Closterium acutum
FYTO	II-119	Closterium acutum var. variabile
FYTO	II-120	Closterium gracile
FYTO	II-121	Closterium pronum
FYTO	II-122	Closterium rostratum
DIAT	III-54	Cocconeis pediculus
DIAT	III-55	Cocconeis placentula
DIAT	III-56	Cocconeis placentula var.euglypta
FAUN	V-121	Coelambus impressopunctatus
		COELAMBUS IMPRESSOPUNCTATUS LARVE->Coelambus impressopunctatus
FYTO	II-11	Coelastrum astroideum
FYTO	II-12	Coelastrum microporum
FYTO	II-13	Coelastrum sphaericum
FYTO	II-153	Coelosphaerium kuetzingianum
FAUN	V-122	Coelostoma orbiculare
		COELOSTOMA ORBICULARE LARVE->Coelostoma orbiculare
FAUN	V-36	Coenagrion pulchellum
FAUN	V-123	Colymbetes fuscus
		COLYMBETES FUSCUS LARVE->Colymbetes fuscus
FAUN	V-214	Conchapelopia melanops
FAUN	V-2	Corixa punctata
FAUN	V-215	Corynoneura scutellata
FAUN	V-216	Corynoneura scutellata agg
DIAT	III-8	Coscinodiscus lacustris
DIAT	III-9	Coscinodiscus rothii
DIAT	III-10	Coscinodiscus rothii var.subsalsus
DIAT	III-11	Coscinodiscus subsalsus
FAUN	V-217	Cricotopus bicinctus
FAUN	V-218	Cricotopus intersectus agg
FAUN	V-219	Cricotopus ornatus
FAUN	V-220	Cricotopus sylvestris
FAUN	V-221	Cricotopus sylvestris agg
FYTO	II-14	Crucigenia apiculata
FYTO	II-15	Crucigenia crucifera
FYTO	II-16	Crucigenia fenestrata
FYTO	II-17	Crucigenia quadrata
FYTO	II-18	Crucigenia rectangularis
FYTO	II-19	Crucigenia tetrapedia
		CRUCIGENIA TETRAPEDIA V. FENESTRATA->Crucigenia fenestrata
		CRUCIGENIELLA APICULATA->Crucigenia apiculata
		CRUCIGENIELLA CRUCIFERA->Crucigenia crucifera
		CRUCIGENIELLA RECTANGULARIS->Crucigenia rectangularis
		CRUCIGENIELLA TETRAPEDIA->Crucigenia tetrapedia
FAUN	V-55	Crunoecia irrorata
FYTO	II-189	Cryptomonas caudata
FYTO	II-190	Cryptomonas erosa

FYTO	II-191	Cryptomonas erosa var. reflexa
FYTO	II-192	Cryptomonas ovata
		CRYPTOMONAS REFLEXA SKUJA->Cryptomonas erosa var. reflexa
FAUN	V-222	Culex pipiens
ZOO	IV-35	Cyclops scutifer
ZOO	IV-26	Cyclops vernalis
ZOO	IV-27	Cyclops vicinus
DIAT	III-12	Cyclostephanos dubius
DIAT	III-13	Cyclotella atomus
		CYCLOTELLA COMTA->Cyclotella radiosa
DIAT	III-14	Cyclotella glomerata
DIAT	III-15	Cyclotella kuetzingiana
		CYCLOTELLA MELOSIROIDES->Cyclotella radiosa
DIAT	III-16	Cyclotella meneghiniana
DIAT	III-17	Cyclotella ocellata
DIAT	III-18	Cyclotella pseudostelligera
DIAT	III-19	Cyclotella radiosa
DIAT	III-20	Cyclotella striata
FAUN	V-3	Cymatia coleoptrata
		CYMATOPLEURA LIBRILE(EHR)PANTOCSEK->Cymatopleura solea
DIAT	III-57	Cymatopleura solea
DIAT	III-58	Cymatosira belgica
DIAT	III-59	Cymbella affinis
DIAT	III-60	Cymbella aspera
DIAT	III-61	Cymbella caespitosa
DIAT	III-62	Cymbella cistula
DIAT	III-63	Cymbella cymbiformis
DIAT	III-64	Cymbella ehrenbergii
DIAT	III-65	Cymbella helvetica
DIAT	III-66	Cymbella lanceolata
DIAT	III-67	Cymbella mesiana
DIAT	III-68	Cymbella microcephala
DIAT	III-69	Cymbella minuta
DIAT	III-70	Cymbella naviculiformis
DIAT	III-71	Cymbella prostrata
DIAT	III-72	Cymbella silesiaca
DIAT	III-73	Cymbella tumida
FAUN	V-56	Cyrnus crenaticornis
FAUN	V-57	Cyrnus flavidus
FAUN	V-58	Cyrnus trimaculatus
FYTO	II-154	Dactylococcopsis acicularis
		DACTYLOCOCCOPSIS IRREGULARIS->Monoraphidium irregulare
FYTO	II-155	Dactylococcopsis rhaphidioides
ZOO	IV-21	Daphnia cucullata
ZOO	IV-22	Daphnia galeata
ZOO	IV-23	Daphnia hyalina
DIAT	III-74	Delphineis surirella
FAUN	V-223	Demicryptochironomus vulneratus
FAUN	IV-32	Dendrocoelum lacteum
FAUN	IV-53	Dero digitata
ZOO	IV-24	Diaphanosoma brachyurum
DIAT	III-75	Diatoma elongatum
		DIATOMA TENUE->Diatoma tenuis
DIAT	III-76	Diatoma tenuis
		DIATOMA VULGARE V.LINEARIS->Diatoma vulgaris morphotype linearis
		DIATOMA VULGARE->Diatoma vulgaris
DIAT	III-77	Diatoma vulgaris
DIAT	III-78	Diatoma vulgaris morphotype linearis
FAUN	V-224	Dicranota bimaculata
FYTO	II-20	Dictyosphaerium botrytella
FYTO	II-21	Dictyosphaerium ehrenbergianum
FYTO	II-22	Dictyosphaerium pulchellum
FYTO	II-23	Dictyosphaerium subsolitarium
		DIDYMOCYSTIS BICELLULARIS->Scenedesmus bicellularis

		DIDYMOGENES ANOMALA->Scenedesmus anomalus
		DIDYMOGENES PALATINA->Didymogenes palatinum
FYTO	II-24	Didymogenes palatinum
FAUN	IV-41	Dina lineata
FYTO	II-129	Dinobryon bavaricum
FYTO	II-130	Dinobryon divergens
FYTO	II-131	Dinobryon sociale
FYTO	II-132	Dinobryon stipitatum
FYTO	II-25	Diplochloris lunata
FAUN	V-225	Diplocladius cultriger
FAUN	V-226	Dixa maculata
FAUN	IV-177	Dreissena polymorpha
FAUN	V-124	Dryops luridus
FAUN	IV-33	Dugesia gonocephala
FAUN	IV-34	Dugesia lugubris
FAUN	IV-35	Dugesia polychroa
FAUN	IV-36	Dugesia tigrina
FAUN	V-125	Dytiscus marginalis
		DYTISCUS MARGINALIS LARVE->Dytiscus marginalis
FAUN	IV-76	Echinogammarus berilloni
FAUN	V-59	Ecnomus tenellus
FAUN	IV-54	Eiseniella tetraedra
FYTO	II-26	Elakatothrix gelatinosa
MFYT	II-218	Eleocharis acicularis
MFYT	II-219	Eleocharis palustris
		ELEOCHARIS PALUSTRIS SSP. PALUSTRIS->Eleocharis palustris
		ELEOCHARIS PALUSTRIS SSP. UNIGLUMIS->Eleocharis palustris
FAUN	V-126	Elmis aenea
		ELMIS AENEA LARVE->Elmis aenea
MFYT	II-220	Elodea canadensis
MFYT	II-221	Elodea nuttallii
FAUN	V-227	Endochironomus albipennis
FAUN	V-228	Endochironomus dispar
FAUN	V-229	Endochironomus tendens
FAUN	V-127	Enochrus coarctatus
FAUN	V-128	Enochrus melanocephalus
FAUN	V-129	Enochrus ochropterus
FAUN	V-130	Enochrus testaceus
FAUN	V-60	Enoicyla pusilla
DIAT	III-79	Entomoneis alata
FAUN	V-106	Ephemera danica
FAUN	V-107	Ephemerella ignita
MFYT	II-222	Epilobium hirsutum
ZOO	IV-5	Epistylis rotans
DIAT	III-80	Epithemia adnata
DIAT	III-81	Epithemia adnata var. porcellus
DIAT	III-82	Epithemia sorex
DIAT	III-83	Epithemia turgida
DIAT	III-84	Epithemia zebra
MFYT	II-200	Equisetum fluviatile
FAUN	IV-42	Erpobdella octoculata
FAUN	IV-43	Erpobdella testacea
FAUN	V-37	Erythromma najas
ZOO	IV-28	Eudiaptomus gracilis
ZOO	IV-29	Eudiaptomus vulgaris
FYTO	II-27	Eudorina elegans
FYTO	II-175	Euglena acus
		EUGLENA LONGICAUDA->Phacus longicauda
FYTO	II-176	Euglena oxyuris
FYTO	II-177	Euglena tripteris
FYTO	II-178	Euglena viridis
FAUN	V-230	Eukiefferiella brevicalcar
FAUN	V-231	Eukiefferiella brevicalcar agg
FAUN	V-232	Eukiefferiella claripennis

FAUN	V-233	Eukiefferiella claripennis agg
FAUN	V-234	Eukiefferiella discoloripes
DIAT	III-85	Eunotia bilunaris
DIAT	III-86	Eunotia bilunaris var. mucophila
DIAT	III-87	Eunotia exigua
DIAT	III-88	Eunotia faba
DIAT	III-89	Eunotia formica
DIAT	III-90	Eunotia glacialis
		EUNOTIA LUNARIS V.SUBARCUATA->Eunotia bilunaris var. mucophila
		EUNOTIA LUNARIS->Eunotia bilunaris
DIAT	III-91	Eunotia minor
DIAT	III-92	Eunotia pectinalis
		EUNOTIA PECTINALIS V.MINOR->Eunotia minor
ZOO	IV-30	Eurytemora affinis
FAUN	V-235	Eusimulium costatum
FAUN	V-236	Eusimulium latipes
FAUN	IV-104	Eylais extendens
FAUN	IV-105	Eylais hamata
FAUN	IV-106	Eylais setosa
FAUN	IV-107	Eylais tantilla
ZOO	IV-6	Filinia longiseta
		FILINIA LONGISETA SALTATOR GOSSE->Filinia longiseta
ZOO	IV-7	Filinia terminalis
MFYT	II-223	Filipendula ulmaria
FAUN	IV-108	Forelia liliacea
DIAT	III-93	Fragilaria berolinensis
DIAT	III-94	Fragilaria brevistriata
DIAT	III-95	Fragilaria capucina
DIAT	III-96	Fragilaria capucina var. mesolepta
DIAT	III-97	Fragilaria capucina var. vaucheriae
DIAT	III-98	Fragilaria construens
DIAT	III-99	Fragilaria construens f. venter
		FRAGILARIA CONSTRUENS V.VENTER->Fragilaria construens f. venter
DIAT	III-100	Fragilaria crotonensis
DIAT	III-101	Fragilaria famelica
DIAT	III-102	Fragilaria fasciculata
DIAT	III-103	Fragilaria parasitica var.subconstricta
DIAT	III-104	Fragilaria pinnata
DIAT	III-105	Fragilaria pulchella
DIAT	III-106	Fragilaria tabulata
DIAT	III-107	Fragilaria tenera
DIAT	III-108	Fragilaria ulna
DIAT	III-109	Fragilaria ulna var. acus
DIAT	III-110	Fragilaria vaucheriae
DIAT	III-111	Frustulia vulgaris
FAUN	IV-155	Galba truncatula
MFYT	II-224	Galium palustre
FAUN	IV-77	Gammarus duebeni
FAUN	IV-78	Gammarus fossarum
FAUN	IV-79	Gammarus pulex
FAUN	IV-80	Gammarus roesselii
FAUN	IV-81	Gammarus tigrinus
FAUN	V-4	Gerris argentatus
FAUN	V-5	Gerris lacustris
FAUN	V-6	Gerris odontogaster
FAUN	V-7	Gerris thoracicus
FAUN	IV-44	Glossiphonia complanata
FAUN	IV-45	Glossiphonia heteroclita
MFYT	II-225	Glyceria fluitans
MFYT	II-226	Glyceria maxima
FAUN	V-61	Glyphotaelius pellucidus
FAUN	V-62	Goera pilosa
FYTO	II-28	Golenkinia radiata
DIAT	III-112	Gomphonema acuminatum

DIAT	III-113	Gomphonema acuminatum var.brebissonii
DIAT	III-114	Gomphonema acutiusculum
DIAT	III-115	Gomphonema affine
		GOMPHONEMA ANGUSTATUM V.PRODUCTUM->Gomphonema productum
		GOMPHONEMA ANGUSTATUM->Gomphonema micropus
DIAT	III-116	Gomphonema angustum
DIAT	III-117	Gomphonema augur
DIAT	III-118	Gomphonema clavatum
DIAT	III-119	Gomphonema constrictum
DIAT	III-120	Gomphonema gracile
DIAT	III-121	Gomphonema intricatum
DIAT	III-122	Gomphonema lanceolatum
DIAT	III-123	Gomphonema micropus
DIAT	III-124	Gomphonema minutum
DIAT	III-125	Gomphonema olivaceum
DIAT	III-126	Gomphonema parvulum
DIAT	III-127	Gomphonema productum
DIAT	III-128	Gomphonema pseudoaugur
DIAT	III-129	Gomphonema subclavatum
DIAT	III-130	Gomphonema truncatum
FYTO	II-156	Gomphosphaeria aponina
FYTO	II-157	Gomphosphaeria lacustris
FYTO	II-158	Gomphosphaeria lacustris var. compacta
FYTO	II-140	Goniochloris mutica
FAUN	V-131	Graphoderus cinereus
		GRAPHODERUS CINEREUS LARVE->Graphoderus cinereus
FAUN	V-132	Graptodytes pictus
FAUN	V-237	Guttipelopia guttipennis
FAUN	IV-156	Gyraulus albus
FAUN	V-133	Gyrinus marinus
FAUN	V-134	Gyrinus substriatus
DIAT	III-131	Gyrosigma acuminatum
DIAT	III-132	Gyrosigma attenuatum
FAUN	IV-46	Haemopis sanguisuga
FAUN	V-135	Haliplus apicalis
FAUN	V-136	Haliplus confinis
FAUN	V-137	Haliplus flavicollis
FAUN	V-138	Haliplus fluviatilis
FAUN	V-139	Haliplus heydeni
FAUN	V-140	Haliplus immaculatus
FAUN	V-141	Haliplus laminatus
FAUN	V-142	Haliplus lineatocollis
FAUN	V-143	Haliplus lineolatus
FAUN	V-144	Haliplus obliquus
FAUN	V-145	Haliplus ruficollis
		HALIPLUS RUFICOLLIS LARVE->Haliplus ruficollis
FAUN	V-146	Haliplus wehnckei
DIAT	III-133	Hantzschia amphioxys
FAUN	IV-47	Helobdella stagnalis
FAUN	V-147	Helochares lividus
FAUN	V-148	Helochares obscurus
FAUN	V-149	Helophorus aequalis
FAUN	V-150	Helophorus aquaticus
		HELOPHORUS AQUATICUS LARVE->Helophorus aquaticus
FAUN	V-151	Helophorus brevipalpis
FAUN	V-152	Helophorus flavipes
FAUN	V-153	Helophorus grandis
FAUN	V-154	Helophorus grandis grandis
FAUN	V-155	Helophorus granularis
FAUN	V-156	Helophorus minutus
FAUN	V-157	Helophorus obscurus
FAUN	IV-48	Hemiclepsis marginata
FAUN	V-8	Hesperocorixa linnei
FAUN	V-9	Hesperocorixa sahlbergi

FAUN	V-238	Heterotanytarsus apicalis
FAUN	V-239	Heterotrissocladius marcidus
FAUN	IV-157	Hippeutis complanatus
MFYT	II-227	Hippuris vulgaris
FAUN	V-63	Holocentropus dubius
FAUN	V-64	Holocentropus picicornis
MFYT	II-228	Hottonia palustris
FAUN	IV-109	Hydrachna conjecta
FAUN	IV-110	Hydrachna cruenta
FAUN	IV-111	Hydrachna globosa
FAUN	IV-112	Hydrachna leegei
FAUN	V-158	Hydrobius fuscipes
		HYDROBIUS FUSCIPES LARVE->Hydrobius fuscipes
FAUN	V-159	Hydrochara caraboides
		HYDROCHARA CARABOIDES LARVE->Hydrochara caraboides
MFYT	II-229	*Hydrocharis morsus-ranae*
MFYT	II-230	Hydrocotyle vulgaris
FAUN	IV-113	Hydrodroma despiciens
FAUN	V-160	Hydroglyphus pusillus
FAUN	V-10	Hydrometra stagnorum
FAUN	V-161	Hydrophilus piceus
		HYDROPHILUS PICEUS LARVE->Hydrophilus piceus
FAUN	V-162	Hydroporus angustatus
FAUN	V-163	Hydroporus erythrocephalus
FAUN	V-164	Hydroporus palustris
FAUN	V-165	Hydroporus planus
FAUN	V-65	Hydropsyche angustipennis
FAUN	V-66	Hydropsyche contubernalis
FAUN	V-67	Hydropsyche instabilis
FAUN	V-68	Hydropsyche pellucidula
FAUN	V-69	Hydropsyche saxonica
FAUN	V-70	Hydropsyche siltalai
FAUN	V-166	*Hydrovatus cuspidatus*
		HYDROVATUS CUSPIDATUS LARVE->Hydrovatus cuspidatus
FAUN	IV-114	Hydryphantes dispar
FAUN	IV-115	Hygrobates longipalpis
FAUN	IV-116	Hygrobates nigromaculatus
FAUN	V-167	Hygrobia hermanni
		HYGROBIA HERMANNI LARVE->Hygrobia hermanni
FAUN	V-168	Hygrotus decoratus
		HYGROTUS DECORATUS LARVE->Hygrotus decoratus
FAUN	V-169	Hygrotus inaequalis
		HYGROTUS INAEQUALIS LARVE->Hygrotus inaequalis
FAUN	V-170	Hygrotus versicolor
		HYGROTUS VERSICOLOR LARVE->Hygrotus versicolor
FAUN	V-171	Hyphydrus ovatus
		HYPHYDRUS OVATUS LARVE->Hyphydrus ovatus
FAUN	V-172	Ilybius fenestratus
		ILYBIUS FENESTRATUS LARVE->Ilybius fenestratus
FAUN	V-173	Ilybius fuliginosus
		ILYBIUS FULIGINOSUS LARVE->Ilybius fuliginosus
FAUN	V-174	Ilybius quadriguttatus
		ILYBIUS QUADRIGUTTATUS LARVE->Ilybius quadriguttatus
FAUN	V-11	Ilyocoris cimicoides
FAUN	IV-55	Ilyodrilus templetoni
MFYT	II-231	Iris pseudacorus
FAUN	V-38	Ischnura elegans
MFYT	II-232	Juncus acutiflorus
MFYT	II-233	Juncus articulatus
MFYT	II-234	Juncus bufonius
MFYT	II-235	Juncus bulbosus
MFYT	II-236	Juncus conglomeratus
MFYT	II-237	Juncus effusus
ZOO	IV-8	Kellicottia longispina

FYTO	II-133	Kephyrion cupuliforme
FYTO	II-134	Kephyrion moniliferum
FYTO	II-135	Kephyrion rubri-claustrii
FYTO	II-136	Kephyrion tubiforme
ZOO	IV-9	Keratella cochlearis
ZOO	IV-10	Keratella cochlearis tecta
ZOO	IV-11	Keratella quadrata
FYTO	II-29	Kirchneriella contorta
		KIRCHNERIELLA IRREGULARIS->Kirchneriella lunaris var. iregularis
FYTO	II-30	Kirchneriella lunaris
FYTO	II-31	Kirchneriella lunaris var. iregularis
FYTO	II-32	Kirchneriella obesa
FYTO	II-33	Koliella setiformis
FAUN	V-175	Laccobius biguttatus
FAUN	V-176	Laccobius bipunctatus
FAUN	V-177	Laccobius minutus
		LACCOBIUS MINUTUS LARVE->Laccobius minutus
FAUN	V-178	Laccophilus hyalinus
		LACCOPHILUS HYALINUS LARVE->Laccophilus hyalinus
FAUN	V-179	Laccophilus minutus
		LACCOPHILUS MINUTUS LARVE->Laccophilus minutus
FYTO	II-34	Lagerheimia balatonica
FYTO	II-35	Lagerheimia ciliata
		LAGERHEIMIA CILIATA VAR CILIATA->Lagerheimia ciliata
FYTO	II-36	Lagerheimia genevensis
		LAGERHEIMIA QUADRISETA->Lagerheimia genevensis
FYTO	II-37	Lagerheimia subsalsa
FYTO	II-38	Lagerheimia wratislaviensis
FAUN	IV-117	Lebertia inaequalis
MFYT	II-238	Lemna gibba/minor
		LEMNA GIBBA->Lemna gibba/minor
		LEMNA MINOR->Lemna gibba/minor
MFYT	II-239	Lemna trisulca
FAUN	V-108	Leptophlebia marginata
FYTO	II-195	Leptothrix echinata
FAUN	V-39	Lestes viridis
FAUN	V-71	Limnephilus decipiens
FAUN	V-72	Limnephilus extricatus
FAUN	V-73	Limnephilus flavicornis
FAUN	V-74	Limnephilus lunatus
FAUN	V-75	Limnephilus rhombicus
FAUN	IV-118	Limnesia connata
FAUN	IV-119	Limnesia fulgida
FAUN	IV-120	Limnesia koenikei
FAUN	IV-121	Limnesia maculata
FAUN	IV-122	Limnesia undulata
FAUN	V-180	Limnius volckmari
		LIMNIUS VOLCKMARI LARVE->Limnius volckmari
FAUN	IV-123	Limnochares aquatica
FAUN	IV-56	Limnodrilus claparedeianus
FAUN	IV-57	Limnodrilus hoffmeisteri
FAUN	IV-58	Limnodrilus profundicola
FAUN	IV-59	Limnodrilus udekemianus
		LIMNOTRIX REDEKEI->Oscillatoria redekei
FAUN	IV-60	Lumbriculus variegatus
MFYT	II-240	Lycopus europaeus
FAUN	IV-158	Lymnaea stagnalis
FYTO	II-159	Lyngbya contorta
FYTO	II-160	Lyngbya limnetica
FAUN	V-76	Lype phaeopa
MFYT	II-241	Lysimachia nummularia
MFYT	II-242	Lythrum salicaria
FAUN	V-240	Macropelopia nebulosa
FYTO	II-137	Mallomonas akrokomos

		MELOSIRA AMBIGUA->Aulacoseira ambigua
		MELOSIRA DISTANS->Aulacoseira distans
		MELOSIRA GRANULATA V.ANGUSTISSIMA->Aulacoseira granulata var. angustissima
		MELOSIRA GRANULATA->Aulacoseira granulata
		MELOSIRA ITALICA->Aulacoseira italica
DIAT	III-21	Melosira varians
MFYT	II-243	Mentha aquatica
DIAT	III-134	Meridion circulare
FYTO	II-161	Merismopedia glauca
FYTO	II-162	Merismopedia minima
FYTO	II-163	Merismopedia punctata
FYTO	II-164	Merismopedia tenuissima
ZOO	IV-31	*Mesocyclops leuckarti*
FAUN	V-241	Metriocnemus hirticollis agg
FYTO	II-39	Micractinium pusillum
FYTO	II-165	Microcystis aeruginosa
FAUN	V-12	Micronecta meridionalis
FAUN	V-13	Micronecta minutissima
FAUN	V-242	Micropsectra atrofasciata
FAUN	V-77	Micropterna sequax
FAUN	V-243	Microtendipes chloris
FAUN	V-244	Microtendipes chloris agg
FAUN	V-245	Microtendipes pedellus agg
FAUN	V-14	Microvelia reticulata
FAUN	V-15	Microvelia umbricola
FAUN	IV-124	Midea orbiculata
FAUN	IV-125	Mideopsis orbicularis
FAUN	V-78	Molanna angustata
FAUN	V-246	Monopelopia tenuicalcar
FYTO	II-40	Monoraphidium arcuatum
		MONORAPHIDIUM CAPRICORNUTUM->Selenastrum capricornutum
		MONORAPHIDIUM CIRCINALE->Selenastrum capricornutum
FYTO	II-41	Monoraphidium contortum
FYTO	II-42	Monoraphidium griffithii
FYTO	II-43	Monoraphidium irregulare
		MONORAPHIDIUM KOMARKOVAE->Monoraphidium setiforme
		MONORAPHIDIUM MINIMUM->Monoraphidium minutum
FYTO	II-44	Monoraphidium minutum
FYTO	II-45	Monoraphidium setiforme
		MONORAPHIDIUM SKUJAE->Selenastrum capricornutum
FYTO	II-46	Monoraphidium tortille
FAUN	IV-178	Musculium lacustre
MFYT	II-244	Myositis laxa
MFYT	II-245	Myosotis palustris
MFYT	II-246	Myriophyllum spicatum
FAUN	V-79	Mystacides azurea
FAUN	V-80	Mystacides longicornis
FAUN	V-81	Mystacides nigra
FAUN	IV-61	Nais barbata
FAUN	IV-62	Nais communis
FAUN	IV-63	*Nais elinguis*
FAUN	IV-64	Nais variabilis
FAUN	V-247	Nanocladius bicolor
DIAT	III-135	Navicula accomoda
DIAT	III-136	Navicula atomus
DIAT	III-137	Navicula atomus var. permitis
		NAVICULA AVENACEA->Navicula lanceolata
DIAT	III-138	Navicula capitata
		NAVICULA CAPITATA RADIATA->Navicula capitatoradiata
DIAT	III-139	Navicula capitata var. hungarica
DIAT	III-140	Navicula capitatoradiata
DIAT	III-141	Navicula cari
DIAT	III-142	Navicula cari var. cincta

DIAT	III-143	Navicula cincta
DIAT	III-144	Navicula cryptocephala
DIAT	III-145	Navicula cryptocephala var. veneta
DIAT	III-146	Navicula cryptotenella
DIAT	III-147	Navicula cuspidata
DIAT	III-148	Navicula digitoradiata
DIAT	III-149	Navicula elginensis
DIAT	III-150	Navicula exilis
DIAT	III-151	Navicula fossalis
DIAT	III-152	Navicula gastrum
DIAT	III-153	Navicula gracilis
DIAT	III-154	Navicula gregaria
DIAT	III-155	Navicula halophila
DIAT	III-156	Navicula hungarica
DIAT	III-157	Navicula laevissima
DIAT	III-158	Navicula lanceolata
DIAT	III-159	Navicula menisculus
DIAT	III-160	Navicula minima
DIAT	III-161	Navicula molestiformis
DIAT	III-162	Navicula oblonga
DIAT	III-163	Navicula peregrina
DIAT	III-164	Navicula peregrina f. minor
DIAT	III-165	Navicula permitis
DIAT	III-166	Navicula pupula
DIAT	III-167	Navicula pygmaea
DIAT	III-168	Navicula radiosa
DIAT	III-169	Navicula radiosa var. tenella
DIAT	III-170	Navicula recens
DIAT	III-171	Navicula rhynchocephala
DIAT	III-172	Navicula salinarum
DIAT	III-173	Navicula seminulum
DIAT	III-174	Navicula slesvicensis
DIAT	III-175	Navicula subminuscula
DIAT	III-176	Navicula tantula
DIAT	III-177	Navicula tenelloides
DIAT	III-178	Navicula tripunctata
DIAT	III-179	Navicula trivialis
DIAT	III-180	Navicula twymanniana
DIAT	III-181	Navicula veneta
DIAT	III-182	Neidium affine
DIAT	III-183	Neidium ampliatum
DIAT	III-184	Neidium iridis
FAUN	V-42	Nemoura avicularis
FAUN	V-43	Nemoura cinerea
FAUN	V-44	Nemurella pictetii
FAUN	IV-82	Neomysis integer
FAUN	V-16	Nepa cinerea
FYTO	II-47	Nephrochlamys subsolitaria
FAUN	IV-126	Neumania deltoides
FAUN	IV-127	Neumania limosa
FAUN	IV-128	Neumania vernalis
FAUN	V-82	Neureclepsis bimaculata
FAUN	IV-83	Niphargus schellenbergi
		NITZSCHIA ACCOMODATA->Nitzschia palea
DIAT	III-185	Nitzschia acicularis
DIAT	III-186	Nitzschia acidoclinata
DIAT	III-187	Nitzschia amphibia
DIAT	III-188	Nitzschia apiculata
DIAT	III-189	Nitzschia archibaldii
DIAT	III-190	Nitzschia dissipata
DIAT	III-191	Nitzschia dubia
DIAT	III-192	Nitzschia fonticola
DIAT	III-193	Nitzschia frustulum
DIAT	III-194	Nitzschia gracilis

DIAT	III-195	Nitzschia hantzschiana
DIAT	III-196	Nitzschia hungarica
		NITZSCHIA IGNORATA->Nitzschia nana
DIAT	III-197	Nitzschia inconspicua
DIAT	III-198	Nitzschia intermedia
DIAT	III-199	Nitzschia levidensis
DIAT	III-200	Nitzschia linearis
DIAT	III-201	Nitzschia linearis var. tenuis
DIAT	III-202	Nitzschia nana
DIAT	III-203	Nitzschia palea
		NITZSCHIA PALEA F.MINUTA->Nitzschia palea groep minuta
DIAT	III-204	Nitzschia palea groep minuta
DIAT	III-205	Nitzschia paleacea
DIAT	III-206	Nitzschia pusilla
DIAT	III-207	Nitzschia recta
		NITZSCHIA ROMANA->Nitzschia subcommunis
DIAT	III-208	Nitzschia sigma
DIAT	III-209	Nitzschia sigmoidea
DIAT	III-210	Nitzschia subcommunis
DIAT	III-211	Nitzschia supralitorea
		NITZSCHIA TENUIS->Nitzschia linearis var. tenuis
DIAT	III-212	Nitzschia tryblionella
DIAT	III-213	Nitzschia tubicola gr.gandersheimiensis
DIAT	III-214	Nitzschia umbonata
FAUN	V-181	Noterus clavicornis
		NOTERUS CLAVICORNIS LARVE->Noterus clavicornis
FAUN	V-182	Noterus crassicornis
FAUN	V-83	Notidobia ciliaris
FAUN	V-17	Notonecta glauca
FAUN	V-18	Notonecta lutea
FAUN	V-19	Notonecta maculata
MFYT	II-247	Nuphar lutea
MFYT	II-248	Nymphaea alba
MFYT	II-249	Nymphoides peltata
FAUN	V-198	Nymphula nymphaeata
FAUN	V-183	Ochthebius minimus
FAUN	V-248	Odagmia ornata
FAUN	V-249	Odontomesa fulva
FAUN	V-250	Odontomyia angulata
FAUN	V-251	Odontomyia ornata
FAUN	V-252	Odontomyia tigrina
FAUN	V-84	Oecetis furva
FAUN	V-85	Oecetis lacustris
FAUN	V-86	Oecetis ochracea
MFYT	II-250	Oenanthe aquatica
MFYT	II-251	Oenanthe fistulosa
FYTO	II-48	Oocystis lacustris
FYTO	II-49	Oocystis marssonii
FYTO	II-50	Oocystis parva
FAUN	IV-65	Ophidonais serpentina
FYTO	II-141	Ophiocytium capitatum
FYTO	II-142	Ophiocytium capitatum var. longispinum
FAUN	V-253	Oplodontha viridula
FAUN	V-184	Orectochilus villosus
		ORECTOCHILUS VILLOSUS LARVE->Orectochilus villosus
FYTO	II-166	Oscillatoria agardhii
FYTO	II-167	Oscillatoria limnetica
FYTO	II-168	Oscillatoria putrida
FYTO	II-169	Oscillatoria redekei
FYTO	II-170	Oscillatoria tenuis
FAUN	V-185	Oulimnius tuberculatus
		OULIMNIUS TUBERCULATUS LARVE->Oulimnius tuberculatus
FAUN	IV-84	Palaemonetes varians
FYTO	II-51	Pandorina morum

		PANDORINA SMITHII->Pandorina morum
FAUN	V-254	Parachironomus arcuatus
FAUN	V-255	Paracladius conversus
FAUN	V-256	Paracladius conversus agg
FAUN	V-257	Paracladopelma camptolabis agg
FAUN	V-258	Paracladopelma laminata agg
FAUN	V-259	Paracladopelma nigritula
FAUN	V-20	Paracorixa concinna
FAUN	V-260	Paramerina cingulata
FAUN	V-261	Parametriocnemus stylatus
FAUN	V-262	Paratendipes albimanus
FAUN	V-263	Paratrichocladius rufiventris
FYTO	II-52	Pediastrum boryanum
FYTO	II-53	Pediastrum duplex
FYTO	II-54	Pediastrum kawraiskyi
FYTO	II-55	Pediastrum simplex
FYTO	II-56	Pediastrum tetras
FAUN	V-264	Pedicia rivosa
FAUN	IV-66	Peloscolex ferox
FAUN	V-186	Peltodytes caesus
		PELTODYTES CAESUS LARVE->Peltodytes caesus
MFYT	II-252	Peucedanum palustre
FYTO	II-57	Phacotus lendneri
FYTO	II-58	Phacotus lenticularis
FYTO	II-179	Phacus acuminatus var. granulata
FYTO	II-180	Phacus longicauda
FYTO	II-181	Phacus pyrum
MFYT	II-253	Phalaris arundinacea
FYTO	II-171	Phormidium mucicola
MFYT	II-254	Phragmites australis
FAUN	V-87	Phryganea bipunctata
FAUN	V-88	Phryganea grandis
FAUN	IV-159	Physa acuta
FAUN	IV-160	Physa fontinalis
DIAT	III-215	Pinnularia appendiculata
DIAT	III-216	Pinnularia borealis
DIAT	III-217	Pinnularia gibba
DIAT	III-218	Pinnularia interrupta
DIAT	III-219	Pinnularia krockii
DIAT	III-220	Pinnularia legumen
DIAT	III-221	Pinnularia maior
DIAT	III-222	Pinnularia microstauron
DIAT	III-223	Pinnularia subcapitata
DIAT	III-224	Pinnularia viridis
FAUN	IV-129	Piona alpicola
FAUN	IV-130	Piona coccinea
FAUN	IV-131	Piona conglobata
FAUN	IV-132	Piona imminuta
FAUN	IV-133	Piona neumani
FAUN	IV-134	Piona nodata
FAUN	IV-135	Piona pusilla
FAUN	IV-136	Piona stjoerdalensis
FAUN	IV-137	Piona variabilis
FAUN	IV-138	Pionacercus vatrax
FAUN	IV-139	Pionopsis lutescens
FAUN	IV-49	Piscicola geometra
FAUN	IV-179	Pisidium amnicum
FAUN	IV-180	Pisidium casertanum
FAUN	IV-181	Pisidium milium
FAUN	IV-182	Pisidium subtruncatum
FAUN	IV-37	Planaria torva
FYTO	II-196	Planctomyces bekefii
FYTO	II-59	Planctonema lauterbornii
FYTO	II-60	Planktosphaeria gelatinosa

FAUN	IV-161	Planorbarius corneus
FAUN	IV-162	Planorbis carinatus
FAUN	IV-163	Planorbis planorbis
FAUN	V-187	Platambus maculatus
		PLATAMBUS MACULATUS LARVE->Platambus maculatus
FAUN	V-40	Platycnemis pennipes
FAUN	V-21	Plea minutissima
FAUN	V-89	Plectrocnemia conspersa
FAUN	V-22	Podura aquatica
ZOO	IV-12	Polyarthra dolichoptera
ZOO	IV-13	Polyarthra major
ZOO	IV-14	Polyarthra minor
ZOO	IV-15	Polyarthra remata
ZOO	IV-16	Polyarthra vulgaris
FAUN	IV-38	Polycelis felina
FAUN	IV-39	Polycelis nigra
FAUN	IV-40	Polycelis tenuis
MFYT	II-255	Polygonum amphibium
FAUN	V-265	Polypedilum bicrenatum
FAUN	V-266	Polypedilum breviantennatum
FAUN	V-267	Polypedilum laetum
FAUN	V-268	Polypedilum laetum agg
FAUN	V-269	Polypedilum nubeculosum
FAUN	V-270	Polypedilum pedestre agg
ZOO	IV-17	Pompholyx complanata
FAUN	V-188	Porhydrus lineatus
		PORHYDRUS LINEATUS LARVE->Porhydrus lineatus
MFYT	II-256	Potamogeton alpinus
MFYT	II-257	Potamogeton berchtoldii
MFYT	II-258	Potamogeton compressus
MFYT	II-259	Potamogeton crispus
		POTAMOGETON FRIESII->Potamogeton mucronatus
MFYT	II-260	Potamogeton lucens
MFYT	II-261	Potamogeton mucronatus
MFYT	II-262	Potamogeton natans
MFYT	II-263	Potamogeton obtusifolius
MFYT	II-264	Potamogeton pectinatus
MFYT	II-265	Potamogeton perfoliatus
MFYT	II-266	Potamogeton pusillus
MFYT	II-267	Potamogeton trichoides
FAUN	V-189	Potamonectes depressus
FAUN	V-190	Potamonectes depressus elegans
		POTAMONECTES DEPRESSUS LARVE->Potamonectes depressus
		POTAMONECTES DEPRESSUS SL->Potamonectes depressus
FAUN	V-90	Potamophylax cingulatus
FAUN	V-91	Potamophylax rotundipennis
FAUN	IV-164	Potamopyrgus jenkinsi
FAUN	IV-67	Potamothrix hammoniensis
MFYT	II-268	Potentilla palustris
FAUN	V-271	Potthastia longimana
FAUN	IV-85	Proasellus coxalis
FAUN	IV-86	Proasellus meridianus
FAUN	V-109	Procloeon bifidum
FAUN	V-272	Prodiamesa olivacea
FAUN	IV-68	Psammoryctides barbatus
FAUN	V-273	Psectrocladius platypus
FAUN	V-274	Psectrocladius psilopterus
FAUN	V-275	Psectrotanypus varius
FYTO	II-61	Pseudostaurastrum hastatum
FYTO	II-62	Pteromonas angulosa
FAUN	V-276	Ptychoptera contaminata
FAUN	V-41	Pyrrhosoma nymphula
FYTO	II-63	Quadrigula chodatii
FAUN	IV-165	Radix auricularia

FAUN	IV-166	Radix ovata
FAUN	IV-167	Radix peregra
		RADIX PEREGRA F AURICULARIA->Radix peregra
		RADIX PEREGRA F OVATA->Radix peregra
FAUN	V-23	Ranatra linearis
MFYT	II-269	Ranunculus aquatilis
		RANUNCULUS AQUATILIS SSP. PELTATUS->Ranunculus aquatilis
MFYT	II-270	Ranunculus circinatus
FYTO	II-172	Rhabdoderma lineare
FAUN	V-191	Rhantus exsoletus
		RHANTUS EXSOLETUS LARVE->Rhantus exsoletus
FAUN	V-192	Rhantus frontalis
		RHANTUS FRONTALIS LARVE->Rhantus frontalis
FAUN	V-193	Rhantus latitans
FAUN	V-194	Rhantus suturalis
		RHANTUS SUTURALIS LARVE->Rhantus suturalis
DIAT	III-225	Rhaphoneis amphiceros
		RHAPHONEIS SURIRELLA->Delphineis surirella
FAUN	V-277	Rheocricotopus chalybeatus
FAUN	V-278	Rheocricotopus fuscipes
FAUN	V-110	Rhithrogena iridina
DIAT	III-22	Rhizosolenia longiseta
DIAT	III-226	Rhoicosphenia abbreviata
DIAT	III-227	Rhoicosphenia curvata
DIAT	III-228	Rhopalodia gibba
FAUN	IV-69	Rhyacodrilus coccineus
FAUN	V-92	Rhyacophila fasciata
FYTO	II-198	Riccia fuitans
MFYT	II-271	Rorippa amphibia
MFYT	II-272	Rumex hydrolapathum
MFYT	II-273	Sagittaria sagittifolia
		SCENEDESMUS ABUNDANS->Scenedesmus subspicatus
		SCENEDESMUS ACUMINATUM V.TETRADESMOIDES->Scenedesmus acuminatus
FYTO	II-64	Scenedesmus acuminatus
		SCENEDESMUS ACUMINATUS V.ACUMINATUS->Scenedesmus acuminatus
FYTO	II-65	Scenedesmus acutus
FYTO	II-66	Scenedesmus anomalus
FYTO	II-67	Scenedesmus arcuatus
FYTO	II-68	Scenedesmus armatus
FYTO	II-69	Scenedesmus bicaudatus
FYTO	II-70	Scenedesmus bicellularis
		SCENEDESMUS BIJUGATUS V.LINEARIS->Scenedesmus linearis
		SCENEDESMUS BIJUGATUS->Scenedesmus disciformis
FYTO	II-71	Scenedesmus brasiliensis
FYTO	II-72	Scenedesmus costato-granulatus
FYTO	II-73	Scenedesmus denticulatus
FYTO	II-74	Scenedesmus dimorphus
FYTO	II-75	Scenedesmus disciformis
FYTO	II-76	Scenedesmus ecornis
FYTO	II-77	Scenedesmus falcatus
FYTO	II-78	Scenedesmus granulatus
FYTO	II-79	Scenedesmus gutwinskii
		SCENEDESMUS HETERACANTHUS->Scenedesmus quadric. v.longisp. f.asym.
FYTO	II-80	Scenedesmus insignis
FYTO	II-81	Scenedesmus intermedius
FYTO	II-82	Scenedesmus linearis
FYTO	II-83	Scenedesmus longispina
FYTO	II-84	Scenedesmus magnus
		SCENEDESMUS MAXIMUS->Scenedesmus magnus
FYTO	II-85	Scenedesmus nanus
FYTO	II-86	Scenedesmus obliquus
FYTO	II-87	Scenedesmus obliquus v.intermedia
FYTO	II-88	Scenedesmus obtusus
FYTO	II-89	Scenedesmus opoliensis

		SCENEDESMUS PROTUBERANS V.DANABIONUS->Scenedesmus opoliensis
FYTO	II-90	Scenedesmus quadricauda
FYTO	II-91	Scenedesmus quadricauda v.longisp.f.asym.
FYTO	II-92	Scenedesmus quadricauda var. quadricauda
		SCENEDESMUS QUADRISPINA->Scenedesmus quadricauda var. quadricauda
		SCENEDESMUS REGULARIS->Scenedesmus obliquus
FYTO	II-93	Scenedesmus semipulcher
		SCENEDESMUS SEMPERVIRENS->Scenedesmus spinosus
		SCENEDESMUS SMITHII->Scenedesmus denticulatus
FYTO	II-94	Scenedesmus spinosus
FYTO	II-95	Scenedesmus subspicatus
FYTO	II-96	Scenedesmus tenuispina
FYTO	II-97	Schroederia setigera
MFYT	II-274	Scirpus lacustris
MFYT	II-275	Scirpus maritimus
FAUN	IV-168	Segmentina nitida
FYTO	II-98	Selenastrum capricornutum
		SELENASTRUM GRACILE->Ankistrodesmus gracilis
		SELENASTRUM MINUTUM->Monoraphidium minutum
FAUN	V-93	Sericostoma personatum
FAUN	V-45	Sialis fuliginosa
FAUN	V-46	Sialis lutaria
FYTO	II-99	Siderocelis kolkwitzii
FYTO	II-100	Siderocelis ornata
FAUN	V-24	Sigara distincta
FAUN	V-25	Sigara falleni
FAUN	V-26	Sigara fossarum
FAUN	V-27	Sigara lateralis
FAUN	V-28	Sigara nigrolineata
FAUN	V-29	Sigara semistriata
FAUN	V-30	Sigara stagnalis
FAUN	V-31	Sigara striata
FAUN	V-94	Silo nigricornis
FAUN	V-95	Silo pallipes
FAUN	V-279	Simulium argyreatum
MFYT	II-276	Sium latifolium
DIAT	III-23	Skeletonema potamos
FAUN	IV-70	Slavina appendiculata
		SNOWELLA LACUSTRIS->Gomphosphaeria lacustris
FYTO	II-173	Snowella litoralis
MFYT	II-277	Solanum dulcamara
MFYT	II-278	Sonchus palustris
MFYT	II-279	Sparganium emersum
MFYT	II-280	Sparganium erectum
		SPARGANIUM ERECTUM SSP. ERECTUM->Sparganium erectum
FAUN	V-195	Spercheus emarginatus
		SPERCHEUS EMARGINATUS LARVE->Spercheus emarginatus
FAUN	IV-183	Sphaerium corneum
FAUN	IV-184	Sphaerium lacustre
FYTO	II-101	Sphaerocystis schroeteri
MFYT	II-281	Spirodela polyrhiza
FYTO	II-174	Spirulina laxissima
MFYT	II-282	Stachys palustris
FAUN	IV-169	Stagnicola glabra
FAUN	IV-170	Stagnicola palustris
FYTO	II-123	Staurastrum paradoxum
FYTO	II-124	Staurastrum tetracerum
DIAT	III-229	Stauroneis anceps
DIAT	III-230	Stauroneis anceps var. gracilis
		STAURONEIS GRACILIS->Stauroneis anceps var. gracilis
DIAT	III-231	Stauroneis kriegeri
DIAT	III-232	Stauroneis legumen
DIAT	III-233	Stauroneis phoenicenteron
DIAT	III-234	Stauroneis smithii

DIAT	III-235	Stauroneis thermicola
FYTO	II-138	Stenocalyx monilifera
DIAT	III-24	Stephanodiscus astraea var. minutula
		STEPHANODISCUS ASTRAEA->Stephanodiscus neoastraea
DIAT	III-25	Stephanodiscus binderanus
DIAT	III-26	Stephanodiscus dubius
DIAT	III-27	Stephanodiscus hantzschii
DIAT	III-28	Stephanodiscus neoastraea
		STEPHANODISCUS SUBSALSUS->Skeletonema potamos
DIAT	III-29	Stephanodiscus subtilis
FAUN	V-196	Stictotarsus duodecimpustulatus
		STICTOTARSUS DUODECIMPUSTULATUS LARVE->Stictotarsus duodecimpustulatus
FAUN	V-280	Stratiomys singularior
MFYT	II-283	Stratiotes aloides
FAUN	IV-71	Stylaria lacustris
FAUN	IV-72	Stylodrilus heringianus
DIAT	III-236	Surirella amphioxys
DIAT	III-237	Surirella angusta
		SURIRELLA ANGUSTATA->Surirella angusta
DIAT	III-238	Surirella brebissonii
DIAT	III-239	Surirella linearis
DIAT	III-240	Surirella ovalis
DIAT	III-241	Surirella ovata
MFYT	II-284	Symphytum officinale
		SYNEDRA ACUS->Fragilaria ulna var. acus
		SYNEDRA BEROLINENSIS->Fragilaria berolinensis
		SYNEDRA PARASITICA V.SUBCONSTRICTA->Fragilaria parasitica var. subconstricta
		SYNEDRA PULCHELLA->Fragilaria pulchella
		SYNEDRA TABULATA->Fragilaria fasciculata
		SYNEDRA ULNA->Fragilaria ulna
DIAT	III-242	Synedra vaucheriae
FYTO	II-139	Synura uvella
DIAT	III-243	Tabellaria fenestrata
DIAT	III-244	Tabellaria flocculosa
FAUN	V-281	Tanypus kraatzi
FAUN	V-282	Tanypus punctipennis
FYTO	II-102	Tetraedron anthrodesmiforme
FYTO	II-103	Tetraedron caudatum
FYTO	II-104	Tetraedron caudatum var. incisum
		TETRAEDRON HASTATUM->Treubaria schmidlei
FYTO	II-105	Tetraedron incus
FYTO	II-106	Tetraedron minimum
FYTO	II-107	Tetraedron muticum
		TETRAEDRON SCHMIDLEI->Treubaria schmidlei
FYTO	II-108	Tetraedron triangulare
FYTO	II-109	Tetraedron trigonum
FYTO	II-110	Tetrastrum elegans
FYTO	II-111	Tetrastrum glabrum
		TETRASTRUM KOMAREKII HINDAK->Crucigenia quadrata
FYTO	II-112	Tetrastrum punctatum
FYTO	II-113	Tetrastrum staurogeniaeforme
FYTO	II-114	Tetrastrum triangulare
FAUN	IV-50	Theromyzon tessulatum
FAUN	V-283	Thienemanniella flaviforceps
FAUN	V-96	Tinodes waeneri
FAUN	IV-140	Tiphys ornatus
FAUN	V-284	Tipula lateralis
FYTO	II-182	Trachelomonas cylindrica
FYTO	II-183	Trachelomonas hispida
FYTO	II-184	Trachelomonas oblonga
FYTO	II-185	Trachelomonas varians
FYTO	II-186	Trachelomonas verrucosa

FYTO	II-187	Trachelomonas volvocina
FYTO	II-188	Trachelomonas xenosoma
FYTO	II-115	Treubaria schmidlei
FYTO	II-116	Treubaria triappendiculata
FAUN	V-97	Triaenodes bicolor
FAUN	IV-51	Trocheta bykowskii
FAUN	IV-73	Tubifex tubifex
MFYT	II-285	Typha angustifolia
MFYT	II-286	Typha latifolia
FAUN	IV-185	Unio pictorum
FAUN	IV-141	Unionicola crassipes
FAUN	IV-142	Unionicola minor
MFYT	II-287	Utricularia vulgaris
MFYT	II-288	Valeriana officinalis
FAUN	IV-171	Valvata cristata
FAUN	IV-172	Valvata piscinalis
FAUN	IV-173	Valvata pulchella
FAUN	V-32	Velia caprai
MFYT	II-289	Veronica catenata
FAUN	IV-174	Viviparus contectus
FAUN	IV-175	Viviparus viviparus
FAUN	V-285	Wilhelmia equina
MFYT	II-290	Wolffia arrhiza
FAUN	V-286	Xenopelopia nigricans
MFYT	II-291	Zannichellia palustris
		ZANNICHELLIA PALUSTRIS S.L.->Zannichellia palustris
FAUN	V-287	Zavreliella marmorata

BIJLAGE 1 Beschrijving van watertype stromende wateren met abiotische kenmerken

Horizontale as: watertype ('totaal') en de onderscheiden subtypen. De subtypen worden door een verticale lijn gescheiden.

Binnen elk subtype zijn twee box-whiskers opgenomen:
- de linker vat de waarnemingen samen van alle locaties binnen het subtype;
- de rechter geeft de waarnemingen weer van de locaties van betere ecologische kwaliteit.

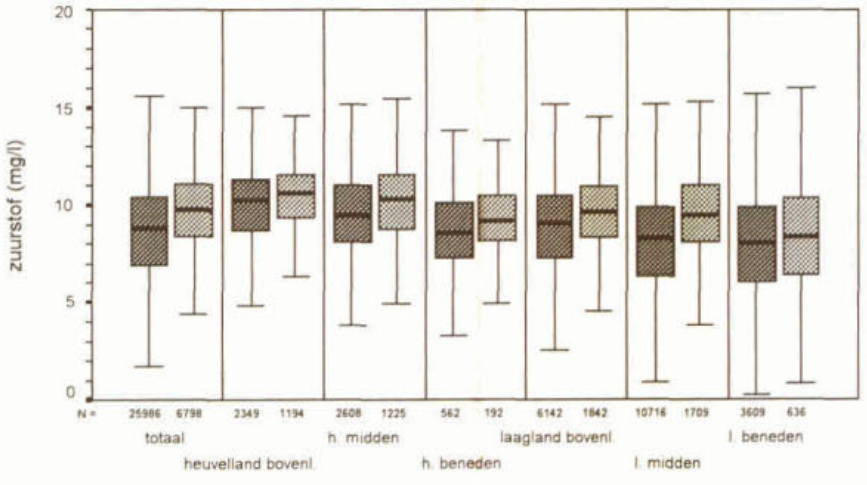

watertype stromende wateren en subtypen

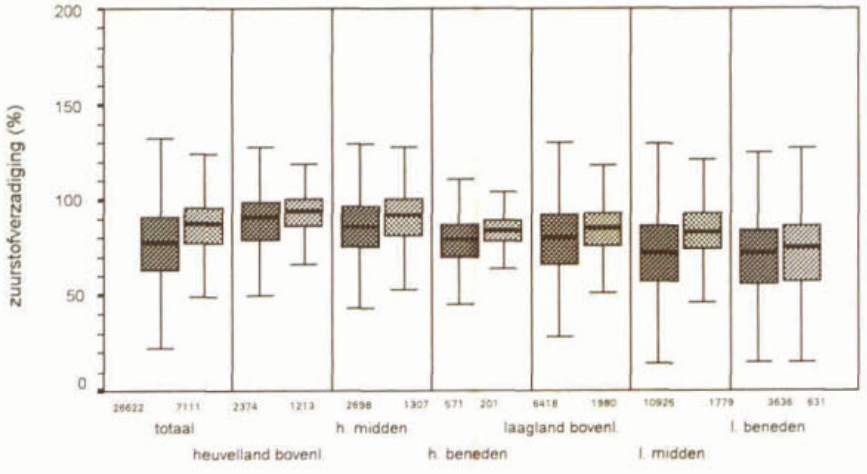

watertype stromende wateren en subtypen

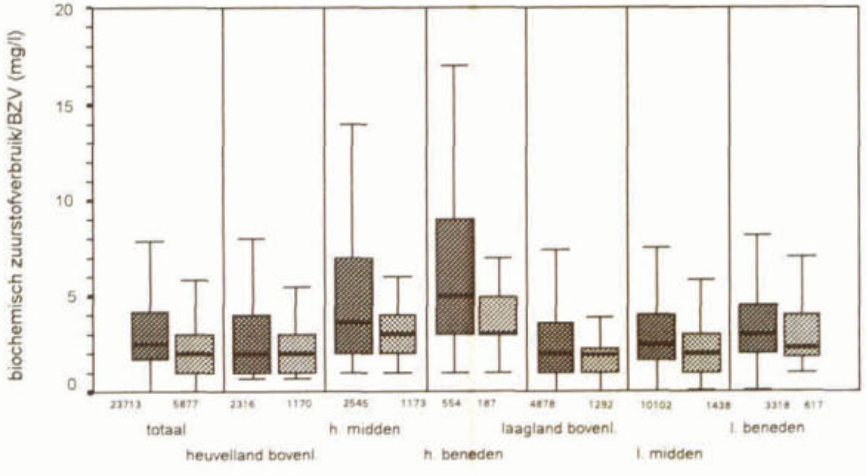

watertype stromende wateren en subtypen

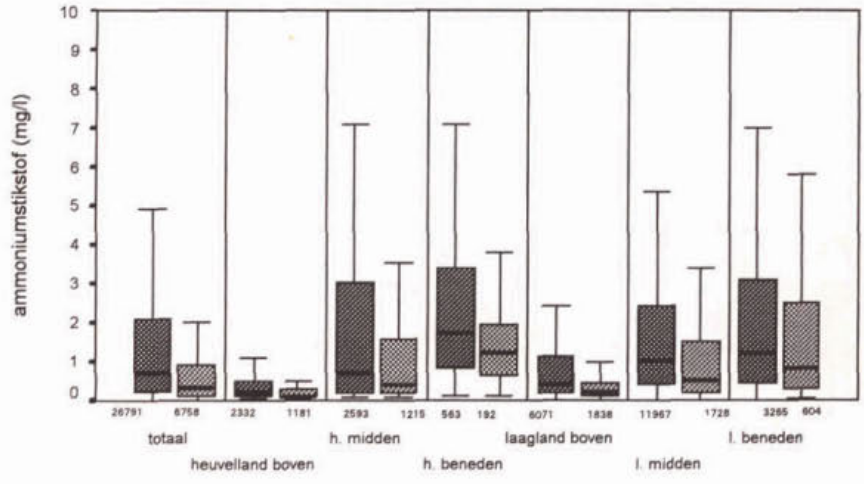

watertype stromende wateren en subtypen

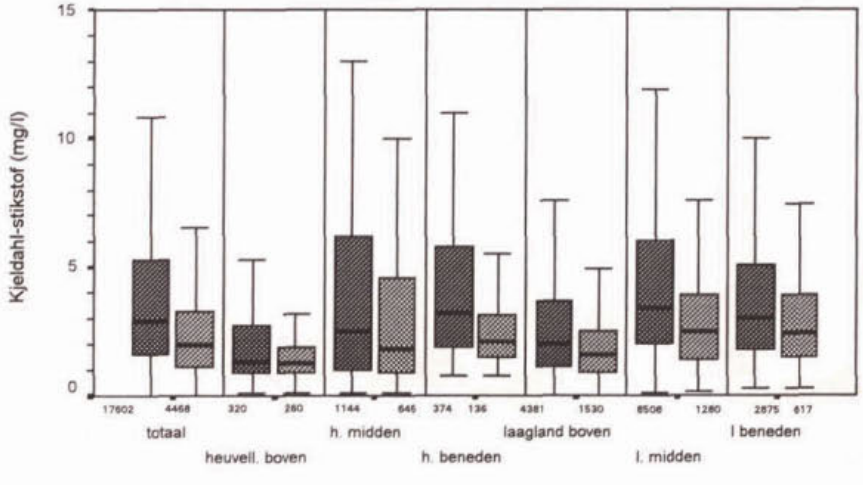

watertype stromende wateren en subtypen

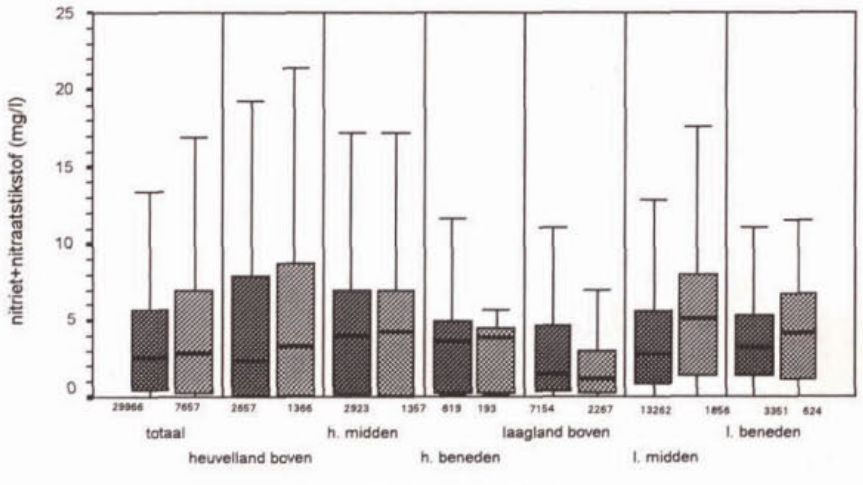

watertype stromende wateren en subtypen

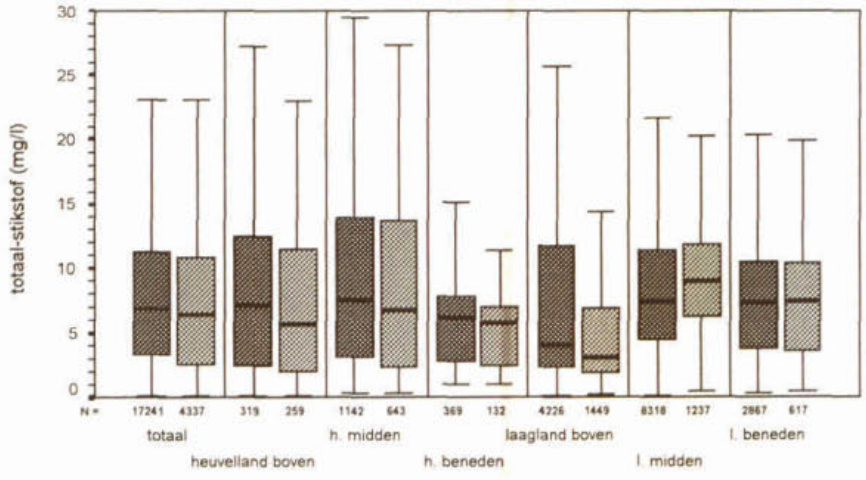

watertype stromende wateren en subtypen

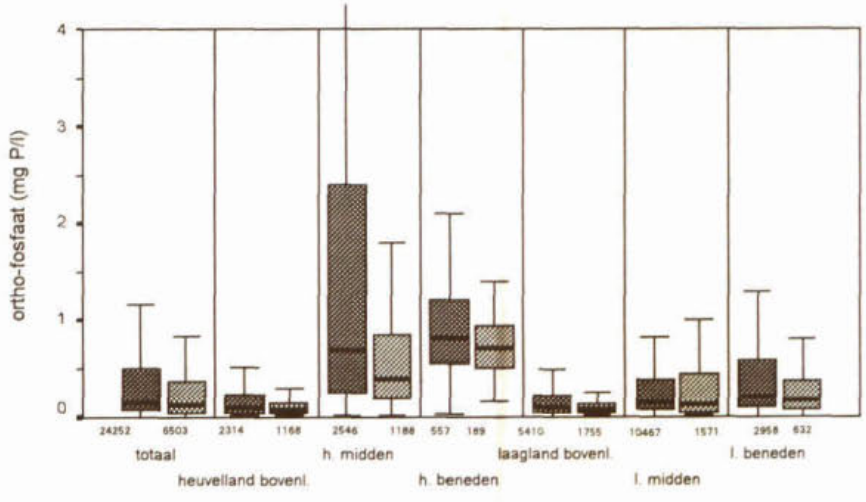

watertype stromende wateren en subtypen

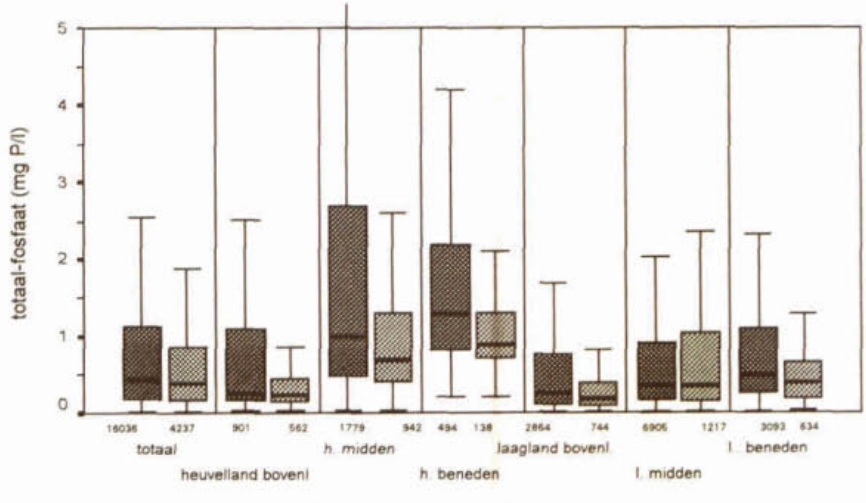

watertype stromende wateren

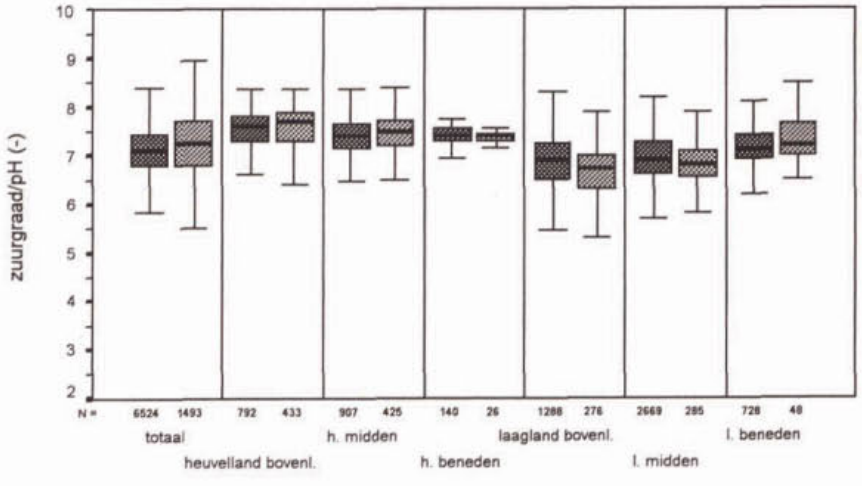

watertype stromende wateren en subtypen

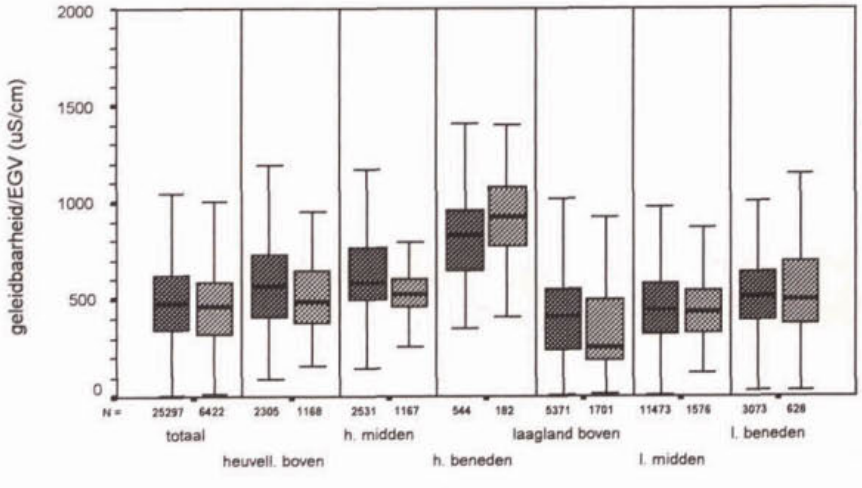

watertype stromende wateren en subtypen

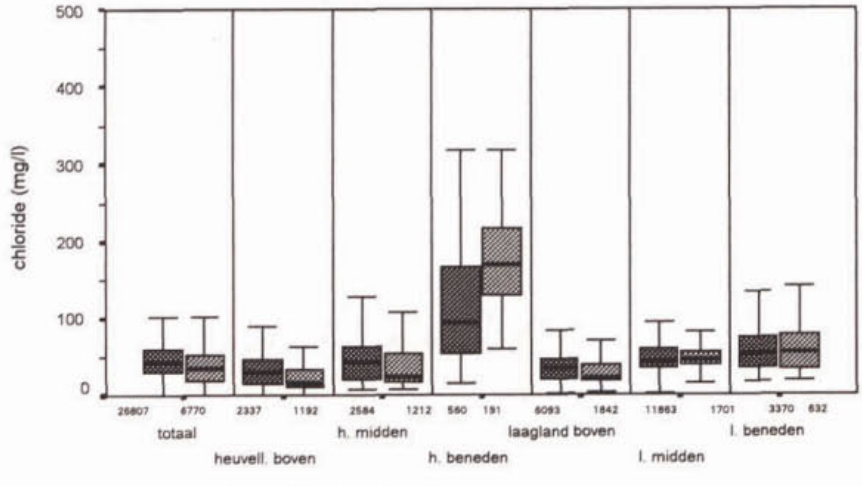

watertype stromende wateren en subtypen

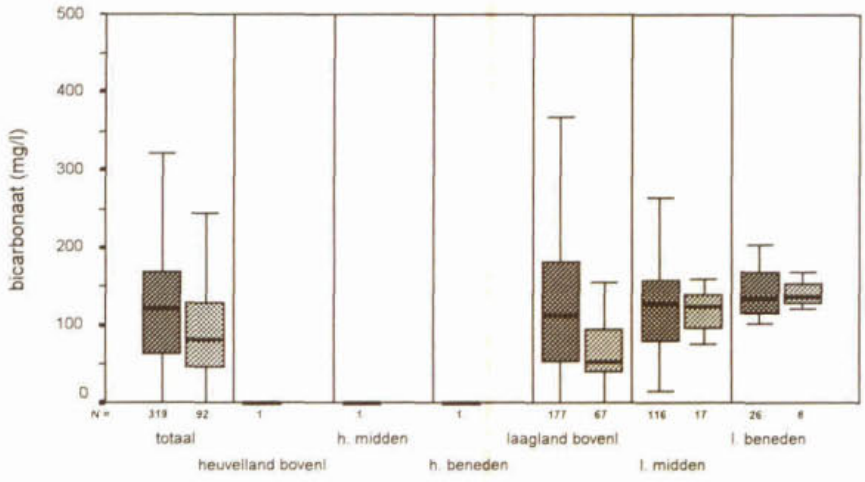

watertype stromende wateren en subtypen

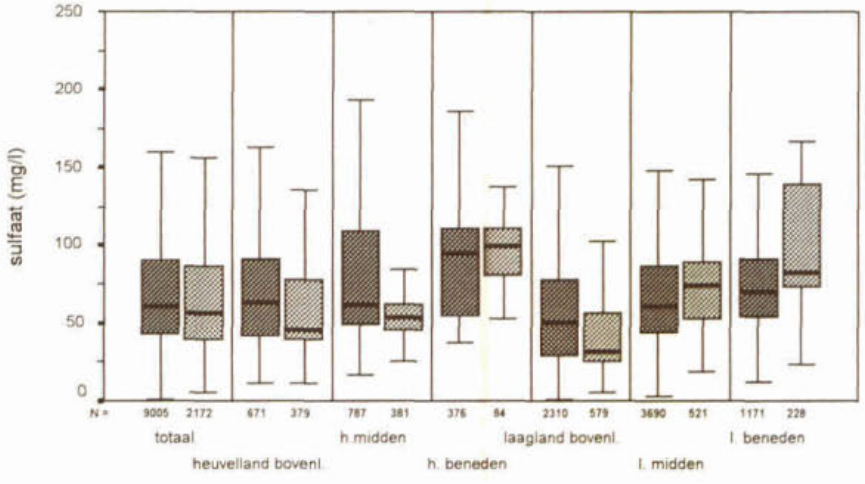

watertype stromende wateren en subtypen

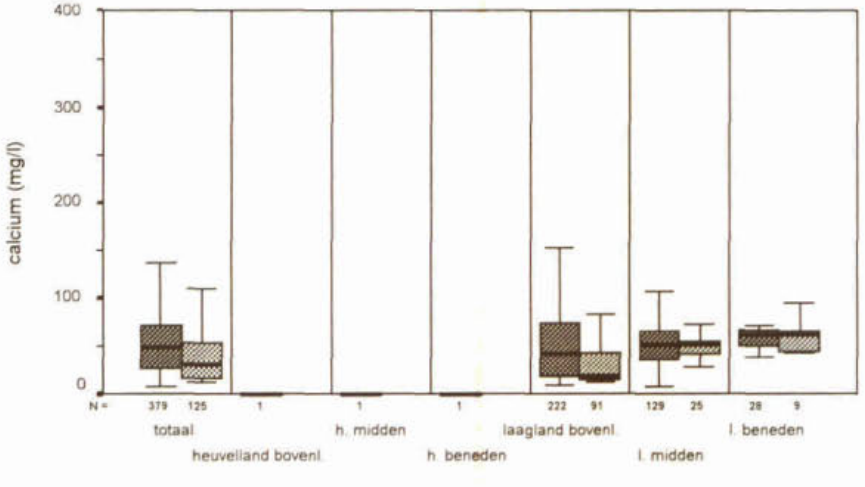

watertype stromende wateren en subtypen

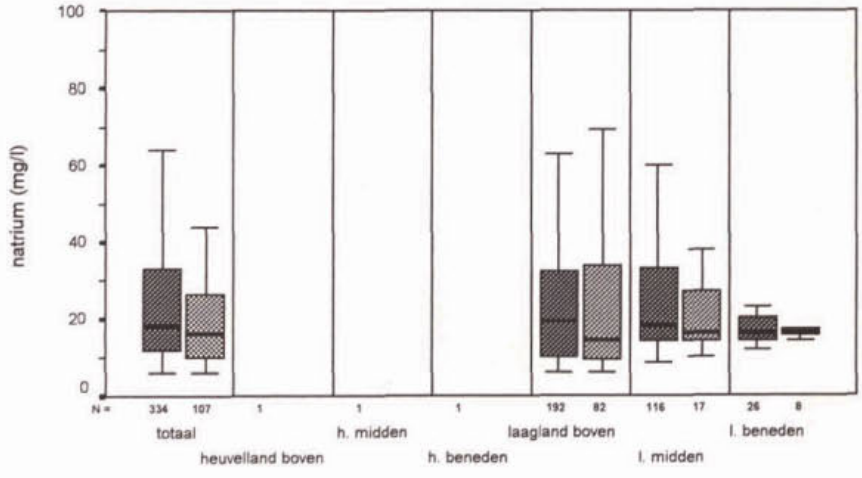

watertype stromende wateren en subtypen

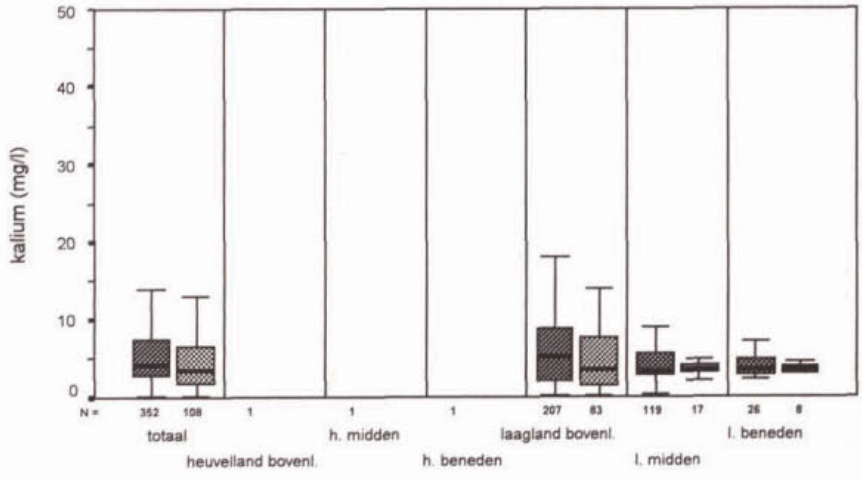

watertype stromende wateren en subtypen

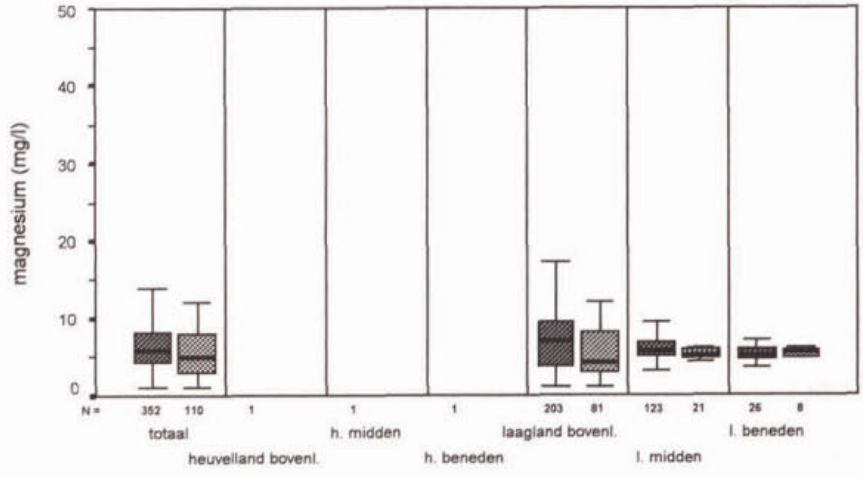

watertype stromende wateren en subtypen

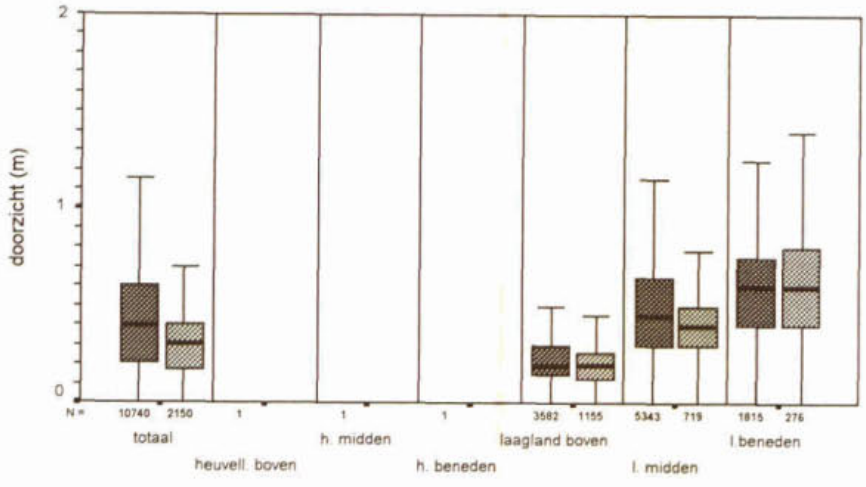

watertype stromende wateren en subtypen

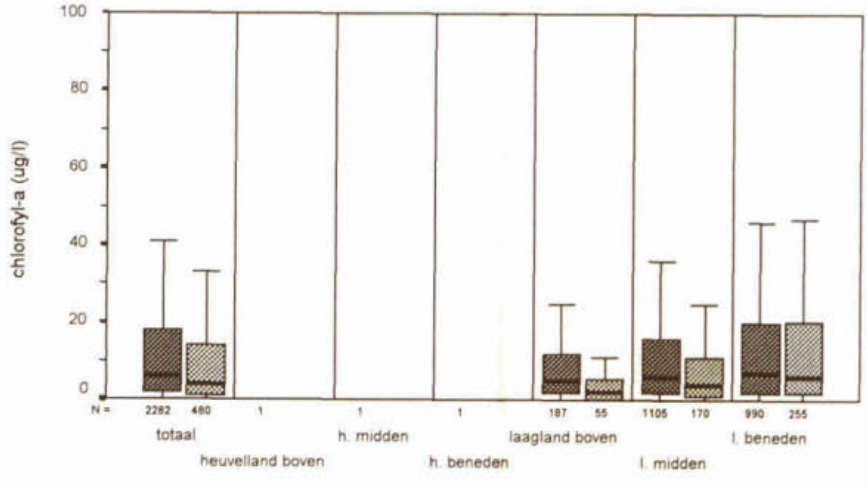

watertype stromende wateren en subtypen

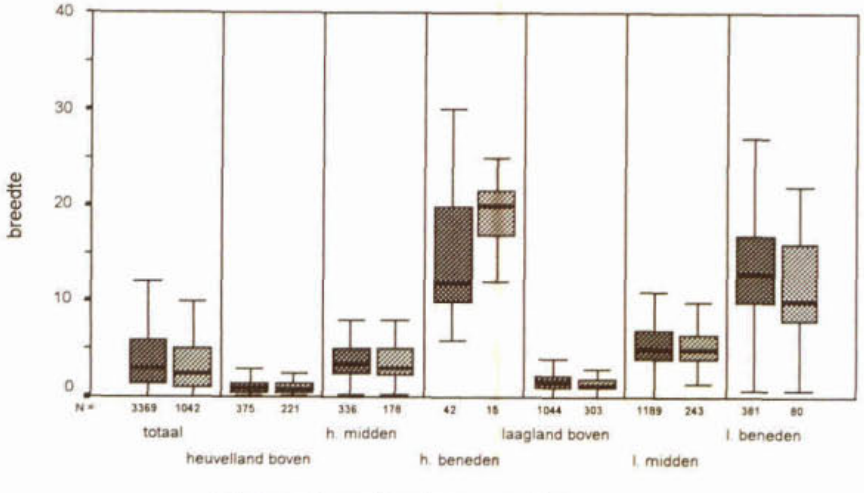

watertype stromende wateren en subtypen

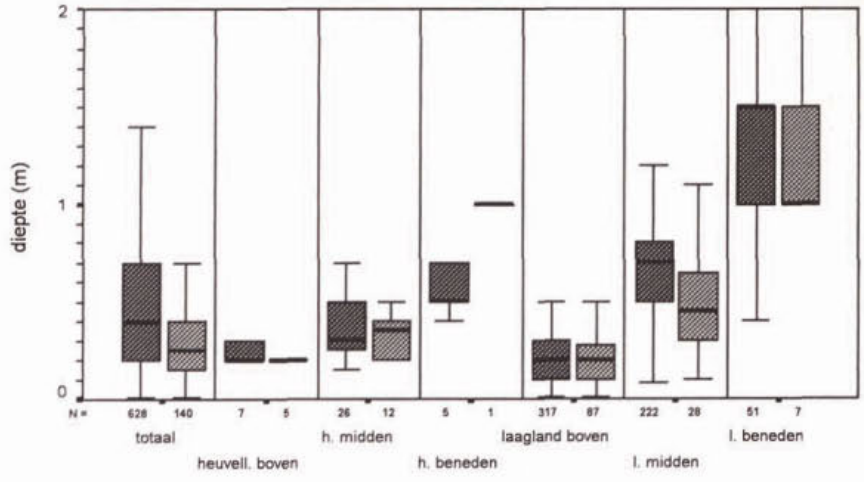

watertype stromende wateren en subtypen

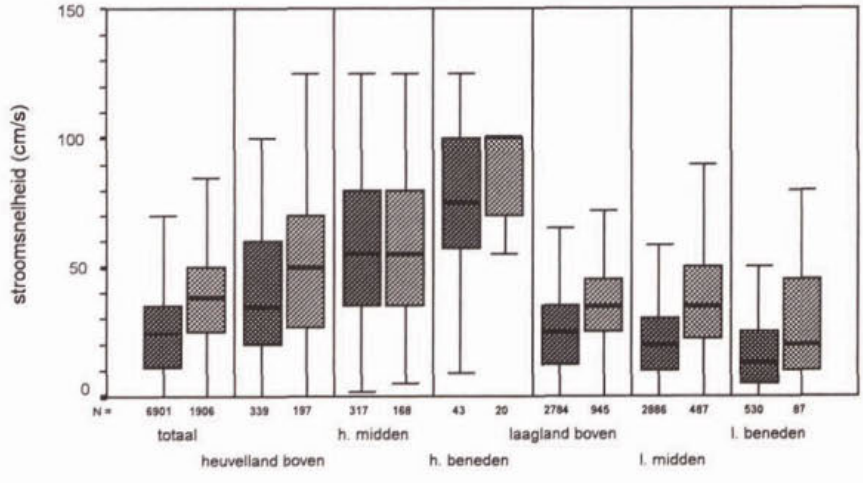

watertype stromende wateren en subtypen

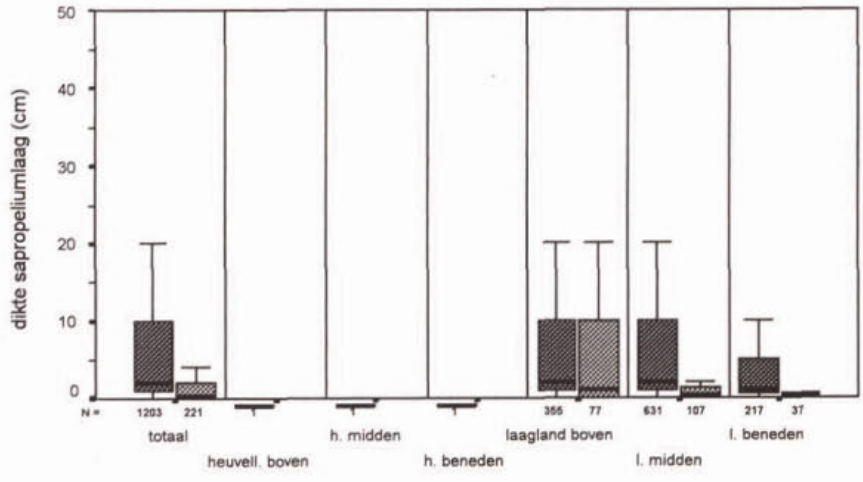

watertype stromende wateren en subtypen

BIJLAGE 2 Beschrijving van watertype sloten met abiotische kenmerken

Horizontale as: watertype ('totaal') en de onderscheiden subtypen. De subtypen worden door een verticale lijn gescheiden.

Binnen elk subtype zijn twee box-whiskers opgenomen:
- de linker vat de waarnemingen samen van alle locaties binnen het subtype;
- de rechter geeft de waarnemingen weer van de locaties van betere ecologische kwaliteit

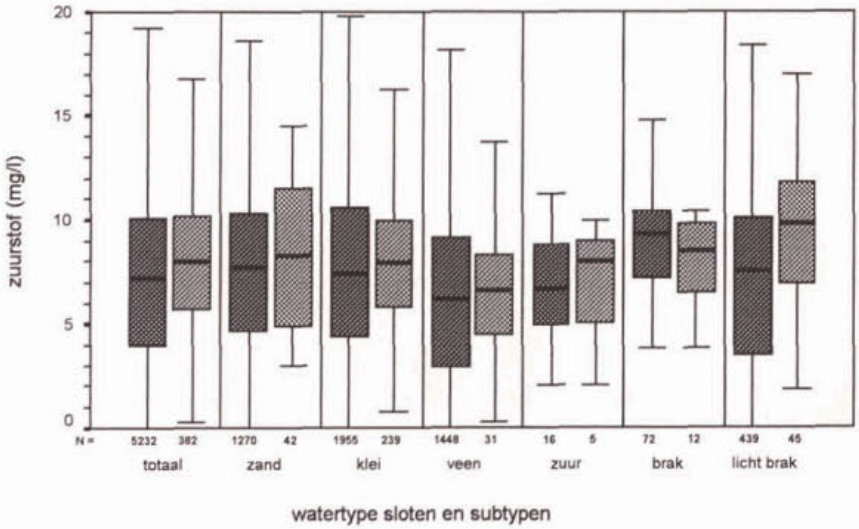
zuurstof (mg/l)
20
15
10
5
0
N =
5232 382
1270 42
1955 239
1448 31
16 5
72 12
439 45
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

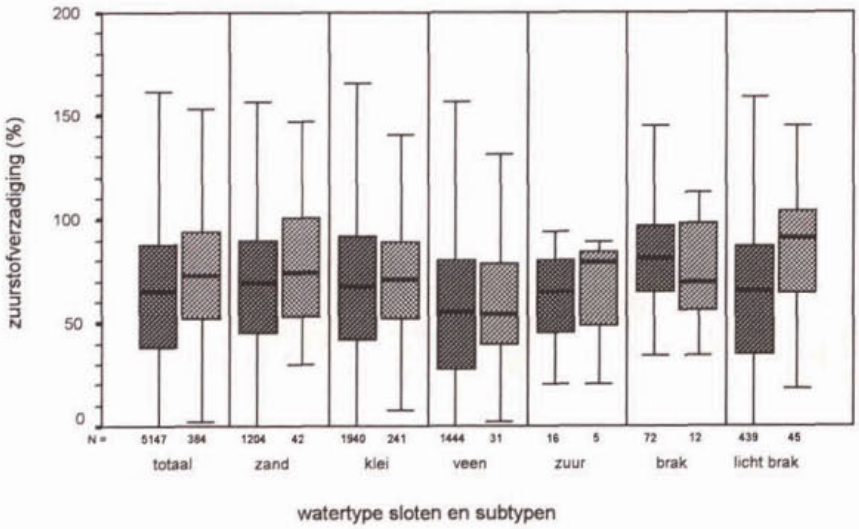
zuurstofverzadiging (%)
200
150
100
50
0
N =
5147 384
1204 42
1940 241
1444 31
16 5
72 12
439 45
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

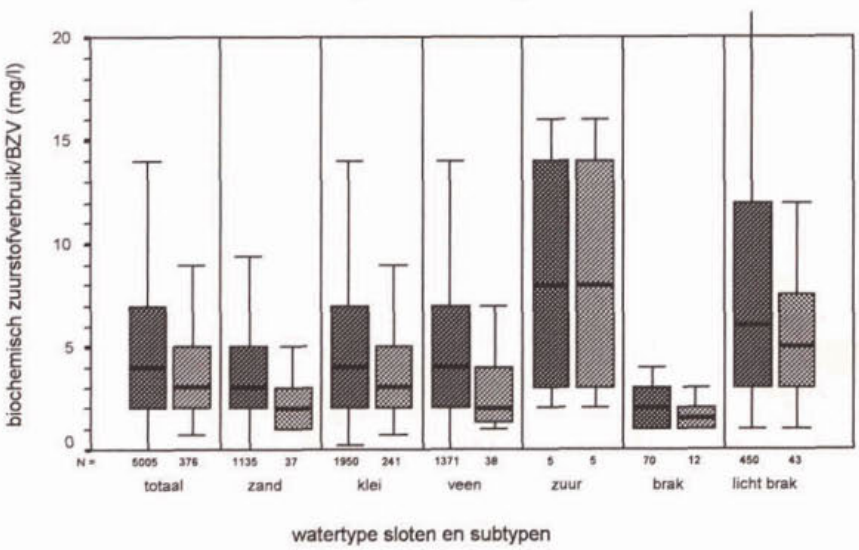
biochemisch zuurstofverbruik/BZV (mg/l)
20
15
10
5
0
N =
5005 376
1135 37
1950 241
1371 38
5 5
70 12
450 43
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

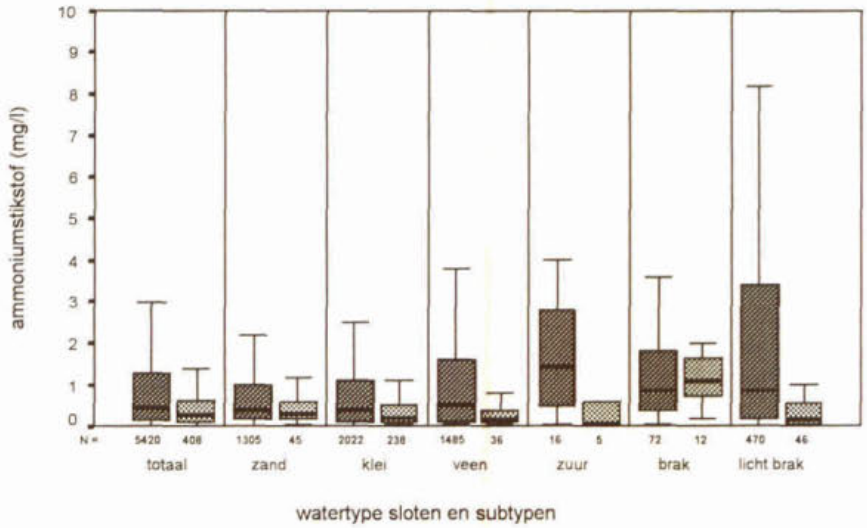
ammoniumstikstof (mg/l)
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
0
N =
5420 408
1305 45
2022 238
1485 36
16 5
72 12
470 46
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

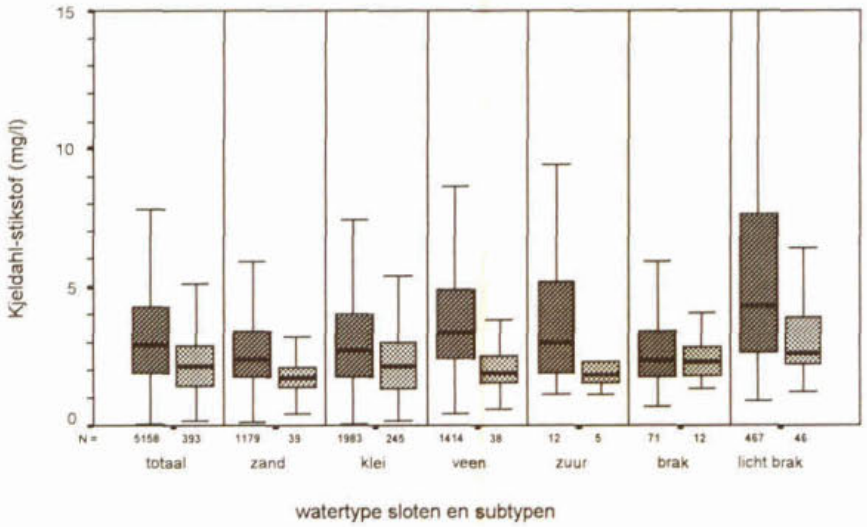
Kjeldahl-stikstof (mg/l)
15
10
5
0
N =
5158 393
1179 39
1983 245
1414 38
12 5
71 12
467 46
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

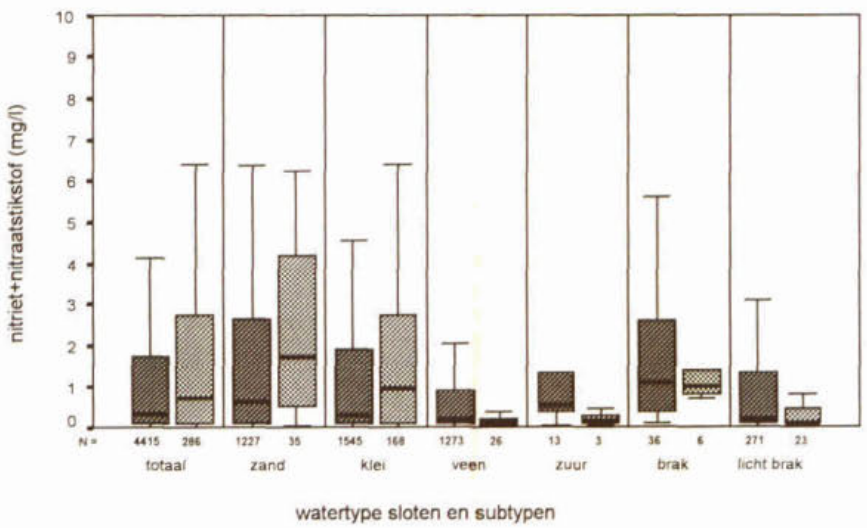
nitriet+nitraatstikstof (mg/l)
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
0
N =
4415 286
1227 35
1545 168
1273 26
13 3
36 6
271 23
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

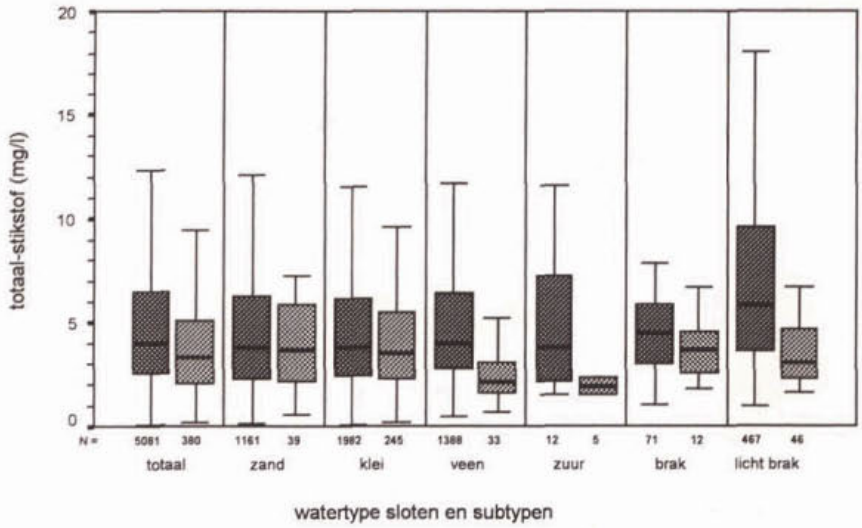
totaal-stikstof (mg/l)
20
15
10
5
0
N =
5081 380
1161 39
1982 245
1388 33
12 5
71 12
467 46
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

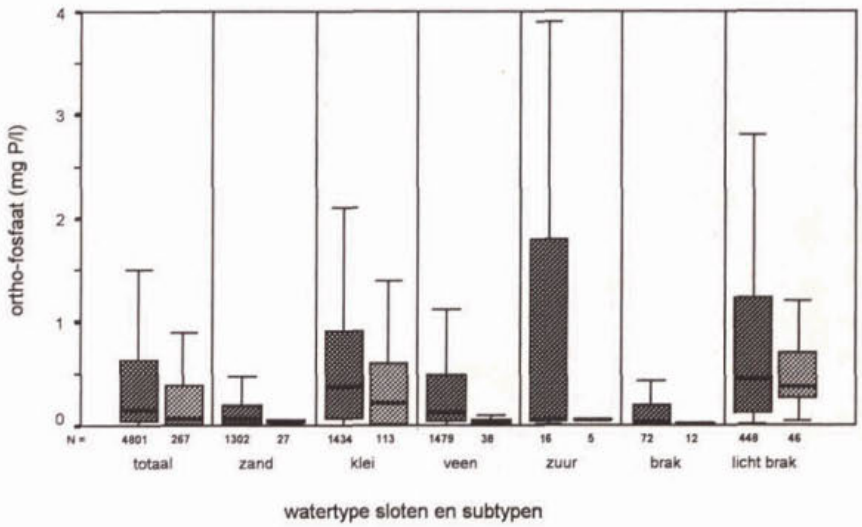
ortho-fosfaat (mg P/l)
4
3
2
1
0
N =
4801 267
1302 27
1434 113
1479 38
16 5
72 12
448 46
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

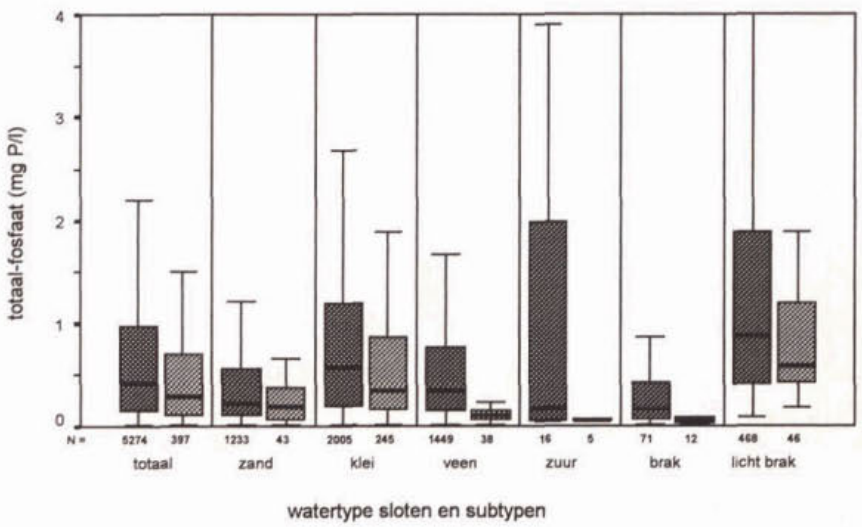
totaal-fosfaat (mg P/l)
4
3
2
1
0
N =
5274 397
1233 43
2005 245
1449 38
16 5
71 12
468 46
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

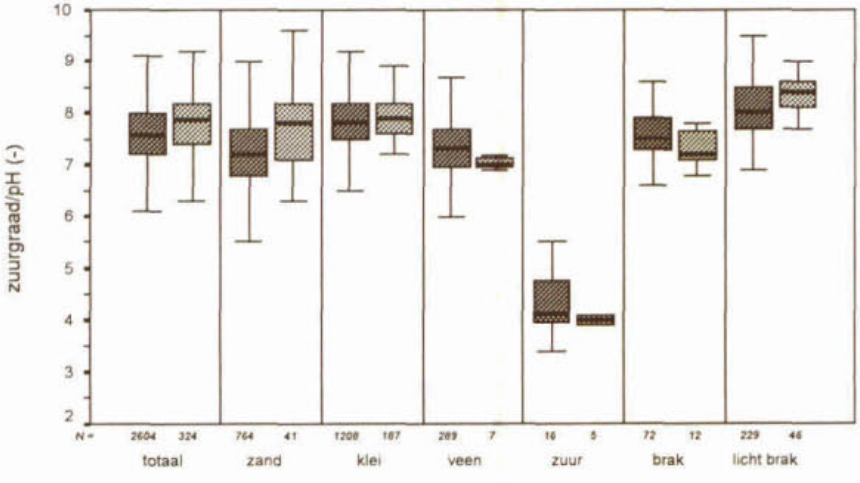

watertype sloten en subtypen

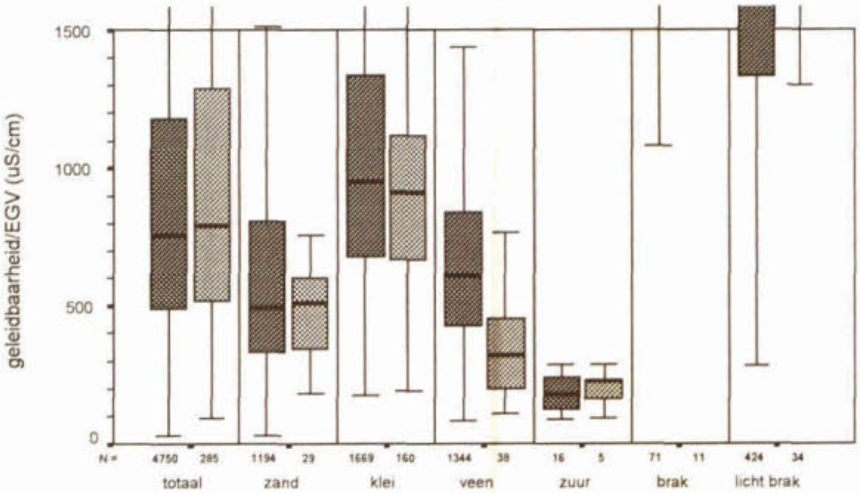

watertype sloten en subtypen

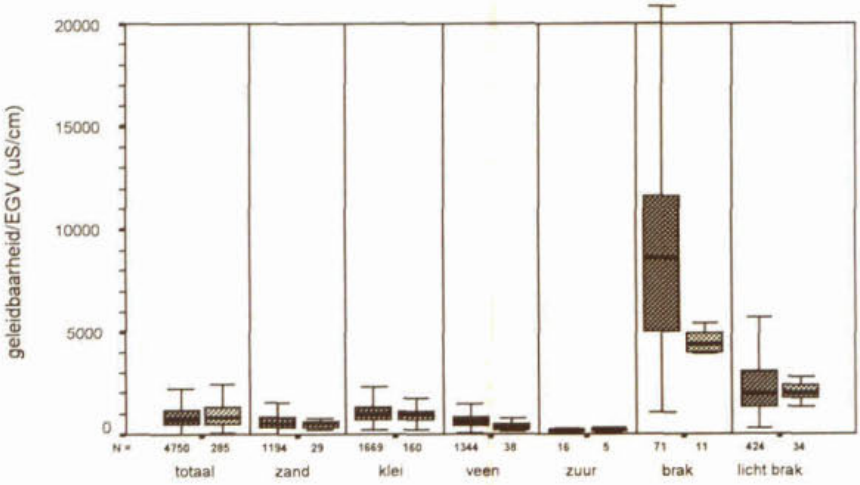

watertype sloten en subtypen

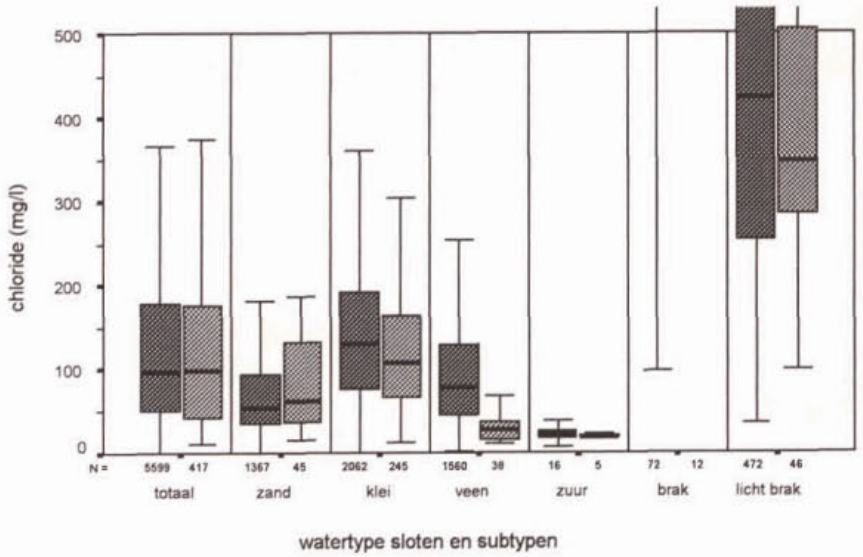
chloride (mg/l)
500
400
300
200
100
0
N =
5599 417
1367 45
2062 245
1560 38
16 5
72 12
472 46
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

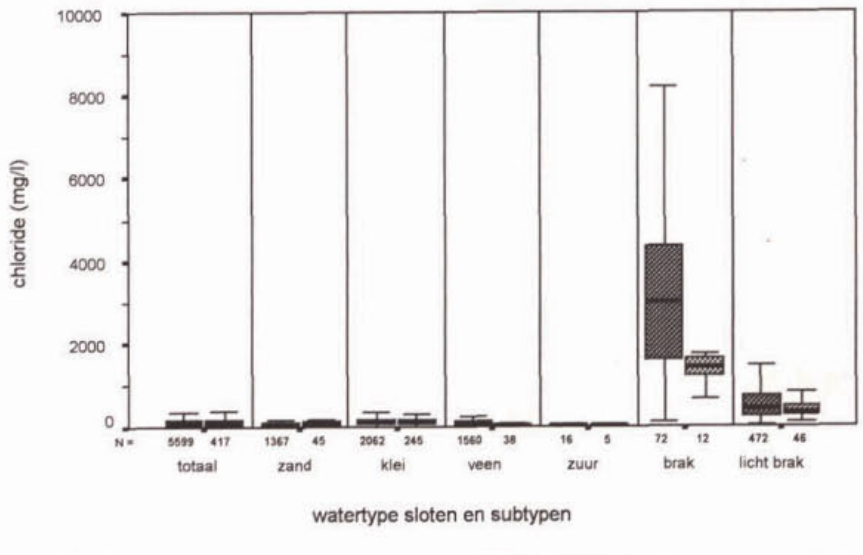
chloride (mg/l)
10000
8000
6000
4000
2000
0
N =
5599 417
1367 45
2062 245
1560 38
16 5
72 12
472 46
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

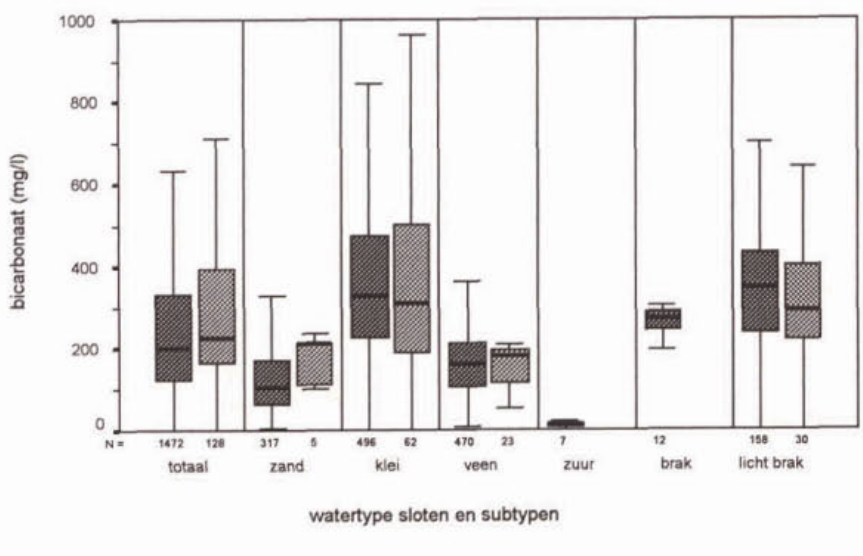
bicarbonaat (mg/l)
1000
800
600
400
200
0
N =
1472 128
317 5
496 62
470 23
7
12
158 30
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

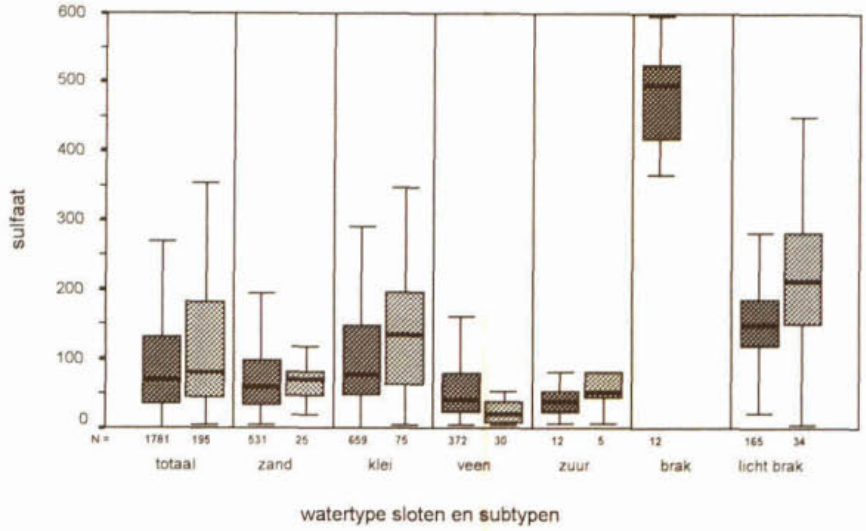

watertype sloten en subtypen

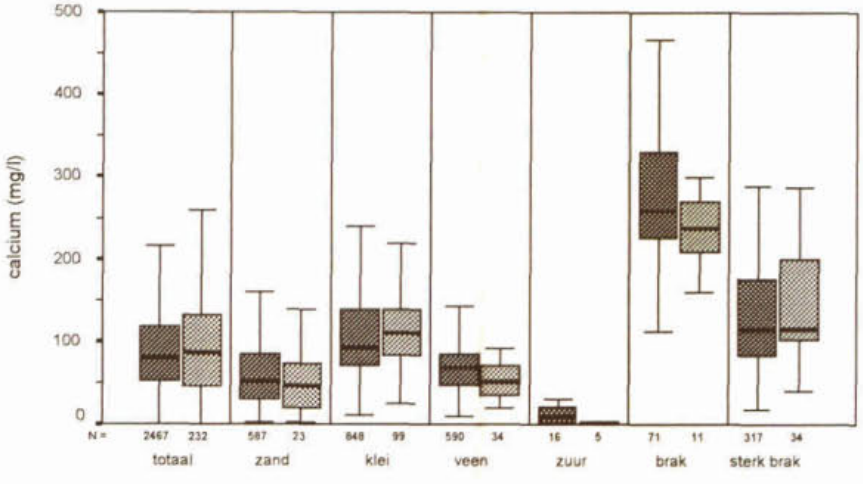

watertype sloten en subtypen

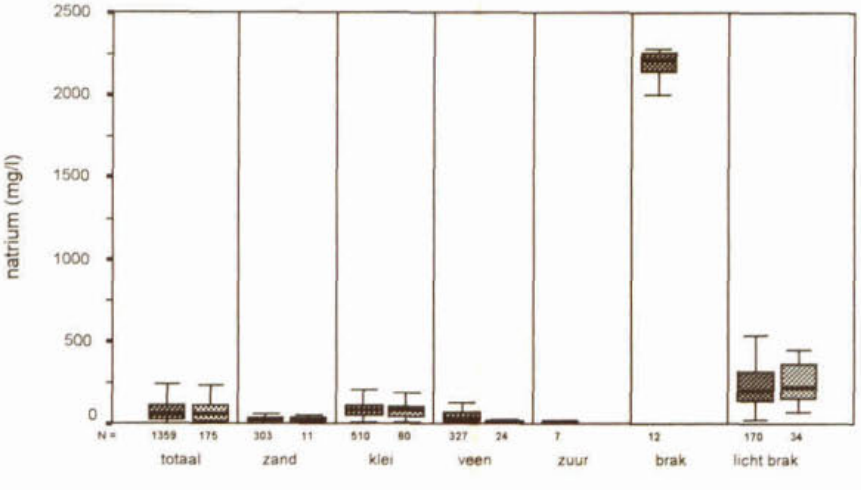

watertype sloten en subtypen

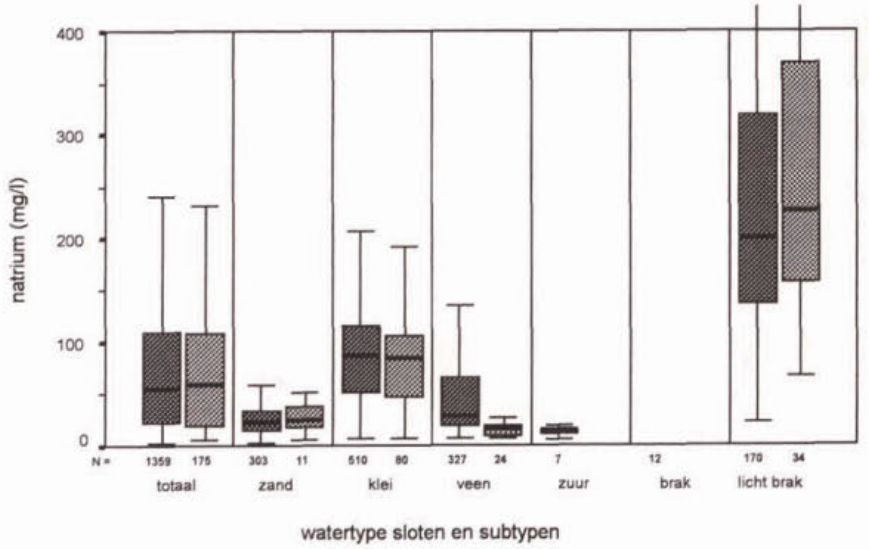
natrium (mg/l)
400
300
200
100
0
N =
1359 175
303 11
510 80
327 24
7
12
170 34
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

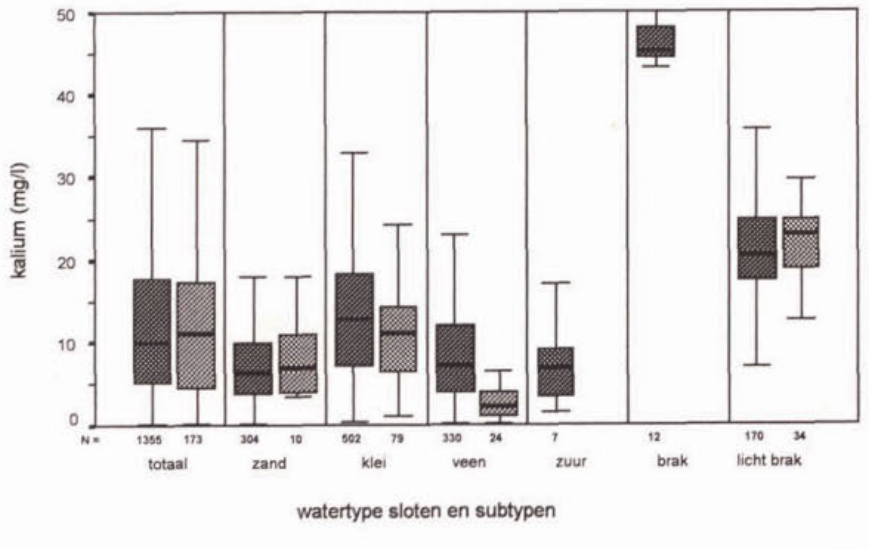
kalium (mg/l)
50
40
30
20
10
0
N =
1355 173
304 10
502 79
330 24
7
12
170 34
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

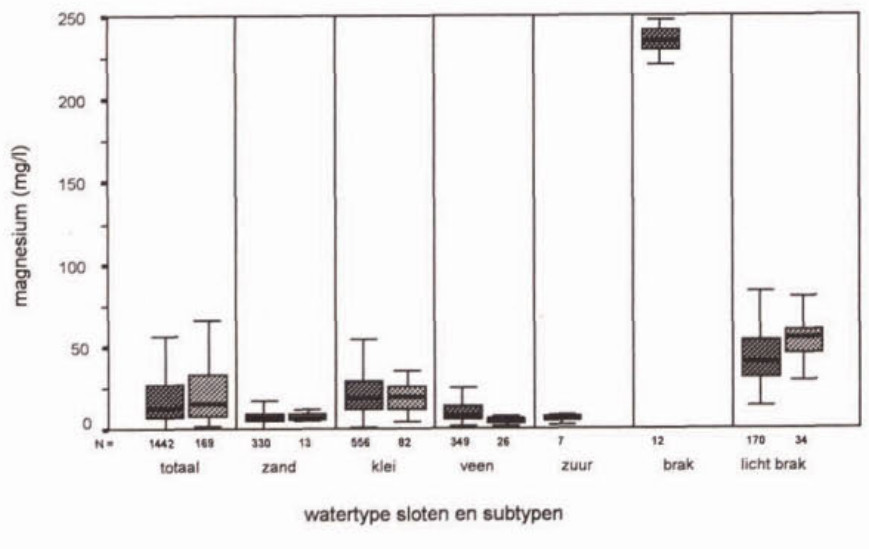
magnesium (mg/l)
250
200
150
100
50
0
N =
1442 169
330 13
556 82
349 26
7
12
170 34
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

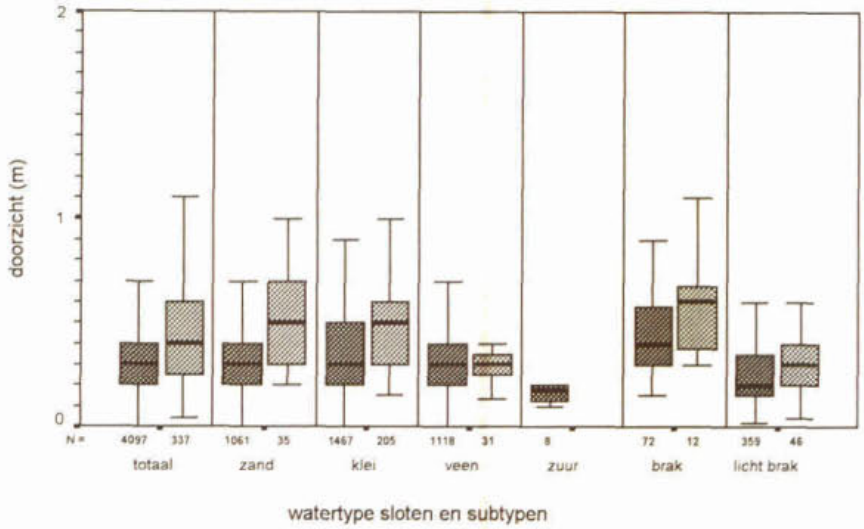
doorzicht (m)
2
1
0
N =
4097 337
1061 35
1467 205
1118 31
8
72 12
359 46
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

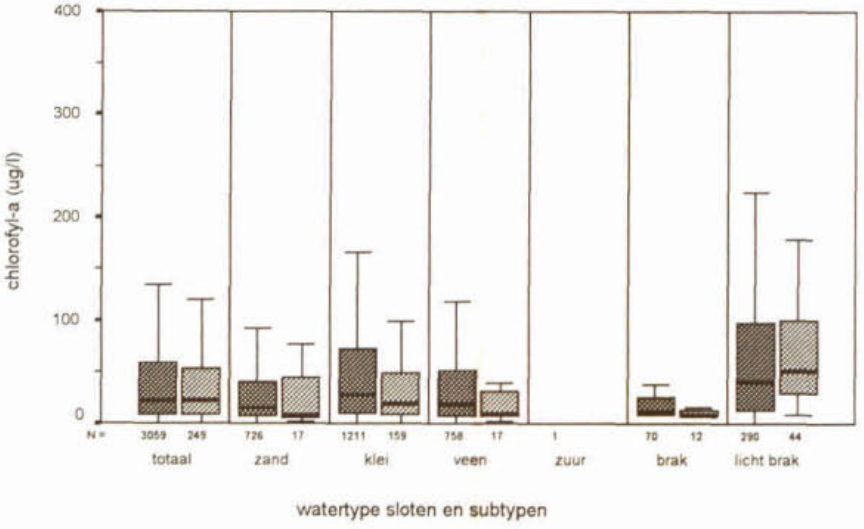
chlorofyl-a (ug/l)
400
300
200
100
0
N =
3059 249
726 17
1211 159
758 17
1
70 12
290 44
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

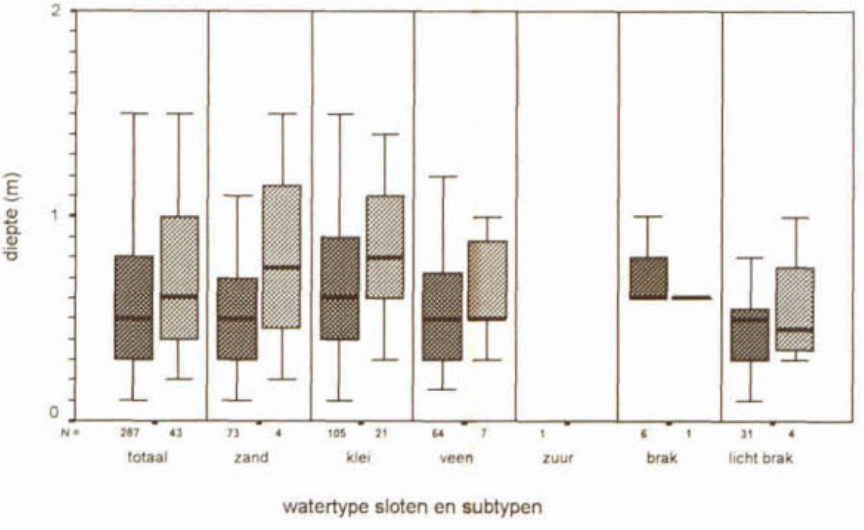
diepte (m)
2
1
0
N =
287 43
73 4
105 21
64 7
1
6 1
31 4
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

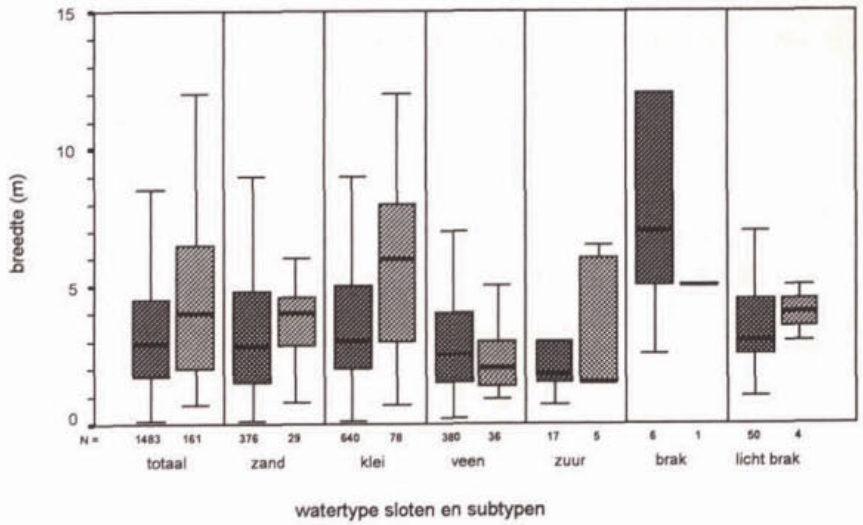
breedte (m)
15
10
5
0
N =
1483 161
376 29
640 78
380 36
17 5
6 1
50 4
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

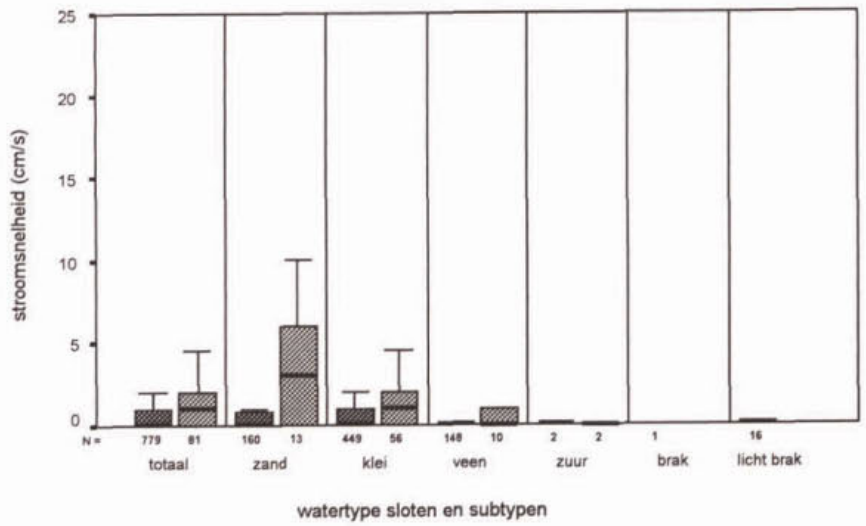
stroomsnelheid (cm/s)
25
20
15
10
5
0
N =
779 81
160 13
449 56
148 10
2 2
1
16
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

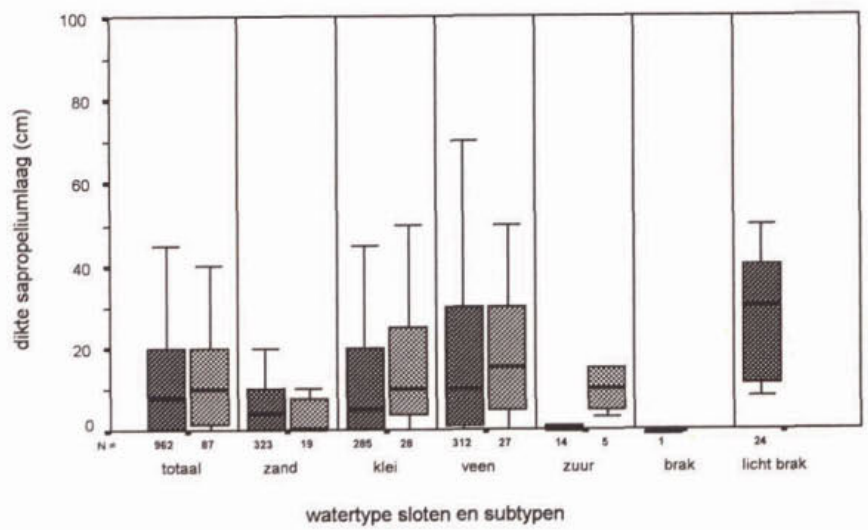
dikte sapropeliumlaag (cm)
100
80
60
40
20
0
N =
962 87
323 19
285 28
312 27
14 5
1
24
totaal
zand
klei
veen
zuur
brak
licht brak
watertype sloten en subtypen

BIJLAGE 3 Beschrijving van watertype kanalen met abiotische kenmerken

Horizontale as: watertype ('totaal') en de onderscheiden subtypen. De subtypen worden door een verticale lijn gescheiden.

Binnen elk subtype zijn twee box-whiskers opgenomen:
- de linker vat de waarnemingen samen van alle locaties binnen het subtype;
- de rechter geeft de waarnemingen weer van de locaties van betere ecologische kwaliteit.

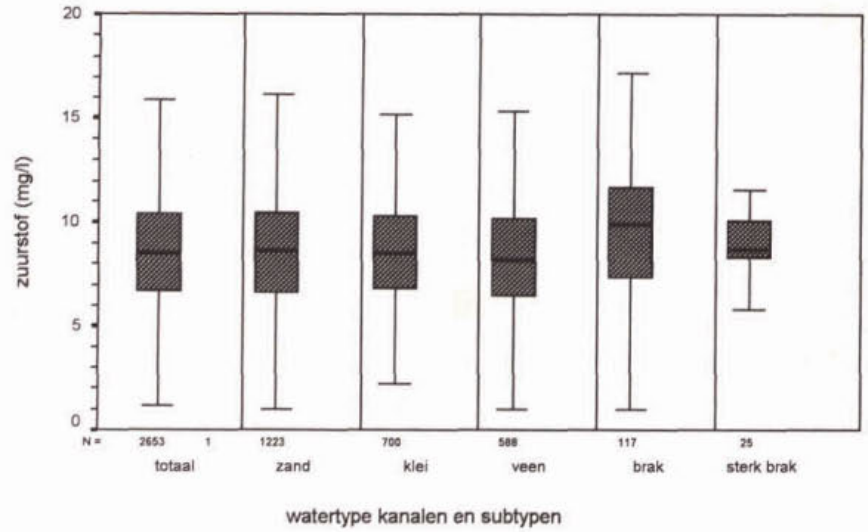
zuurstof (mg/l)
20
15
10
5
0
N =
2653
1
1223
700
588
117
25
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

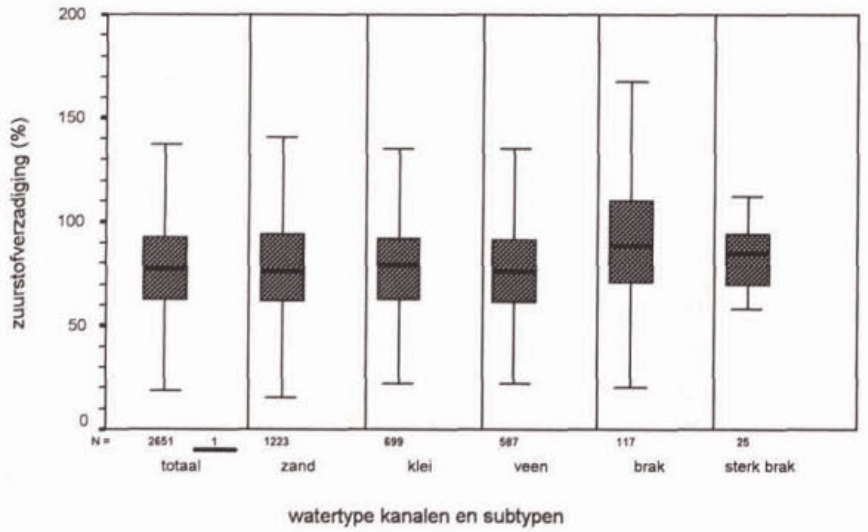
zuurstofverzadiging (%)
200
150
100
50
0
N =
2651
1
1223
699
587
117
25
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

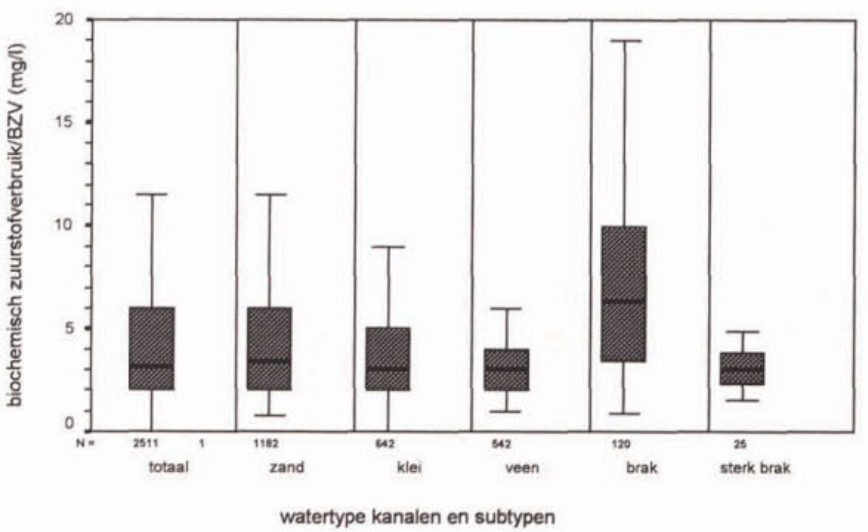
biochemisch zuurstofverbruik/BZV (mg/l)
20
15
10
5
0
N =
2511
1
1182
642
542
120
25
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

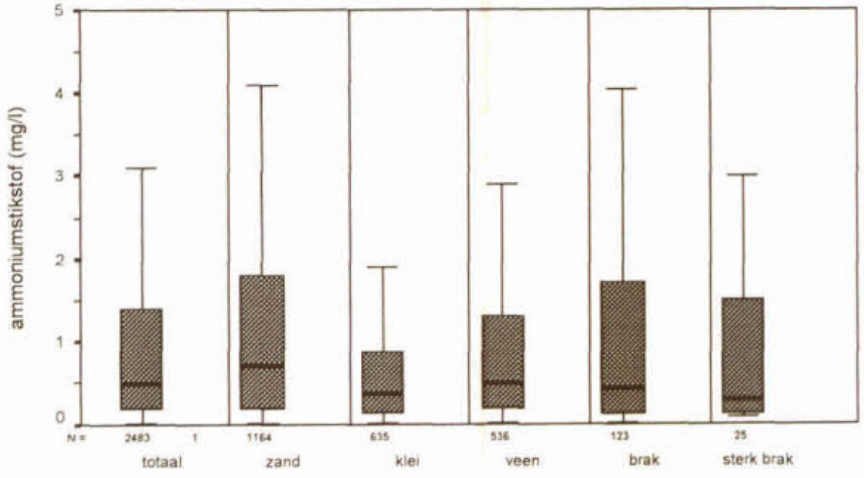
ammoniumstikstof (mg/l)
5
4
3
2
1
0
N =
2483
1
1164
635
536
123
25
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

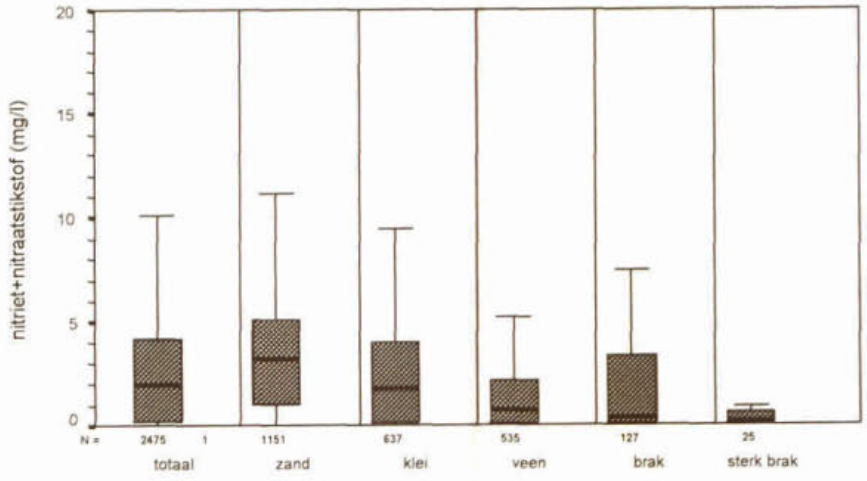
nitriet+nitraatstikstof (mg/l)
20
15
10
5
0
N =
2475
1
1151
637
535
127
25
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

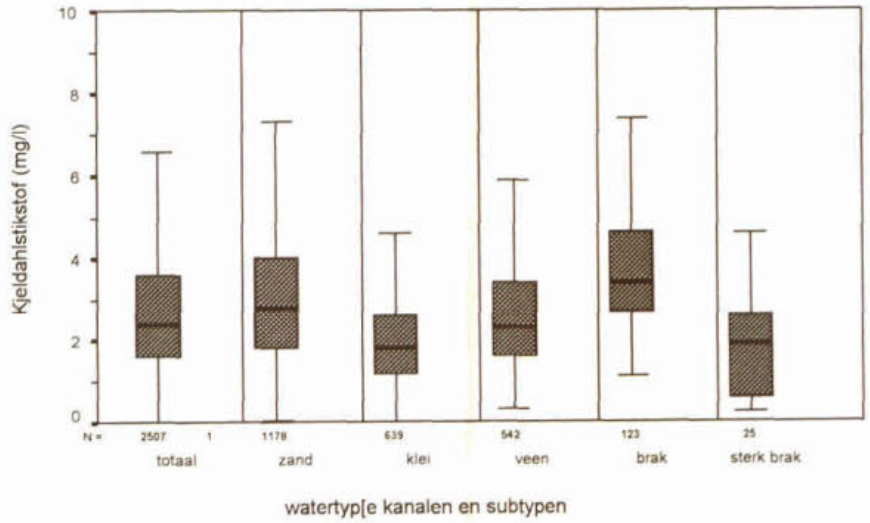
Kjeldahlstikstof (mg/l)
10
8
6
4
2
0
N =
2507
1
1178
639
542
123
25
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertyp[e kanalen en subtypen

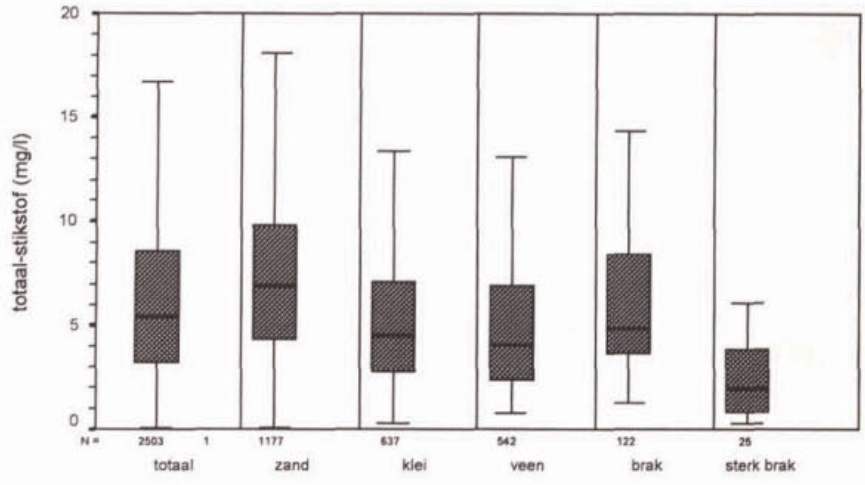
totaal-stikstof (mg/l)
20
15
10
5
0
N =
2503
1
1177
637
542
122
25
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

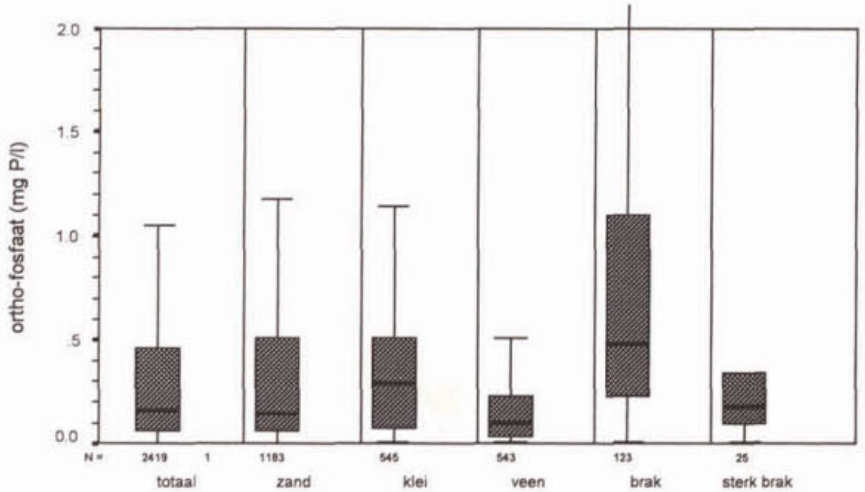
ortho-fosfaat (mg P/l)
2.0
1.5
1.0
.5
0.0
N =
2419
1
1183
545
543
123
25
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

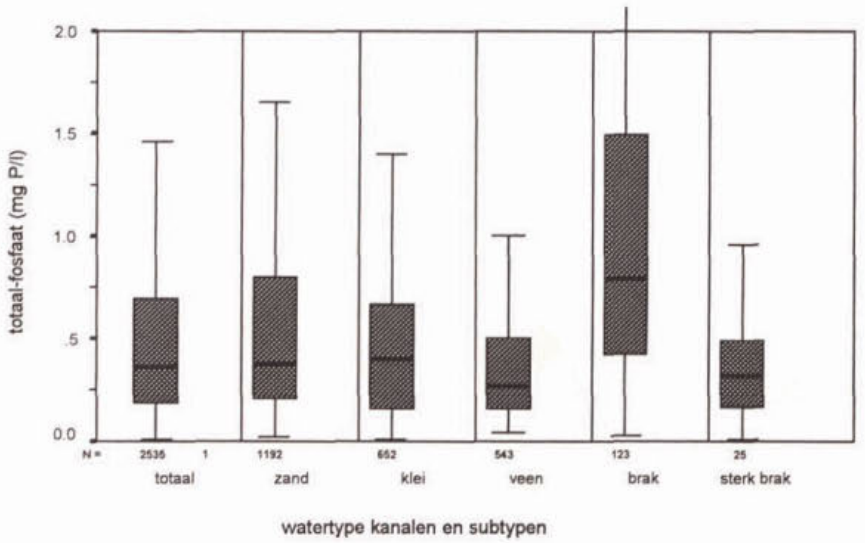
totaal-fosfaat (mg P/l)
2.0
1.5
1.0
.5
0.0
N =
2535
1
1192
652
543
123
25
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

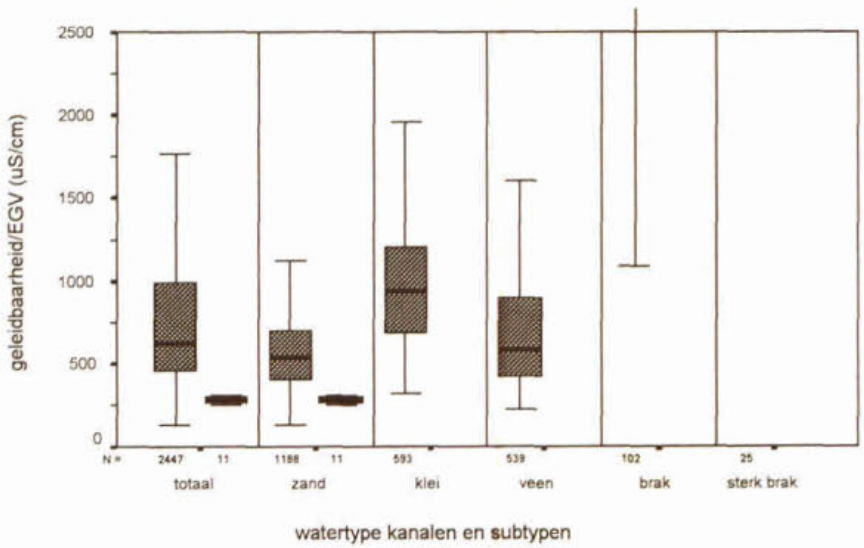
geleidbaarheid/EGV (uS/cm)
2500
2000
1500
1000
500
0
N =
2447
11
1188
11
593
539
102
25
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

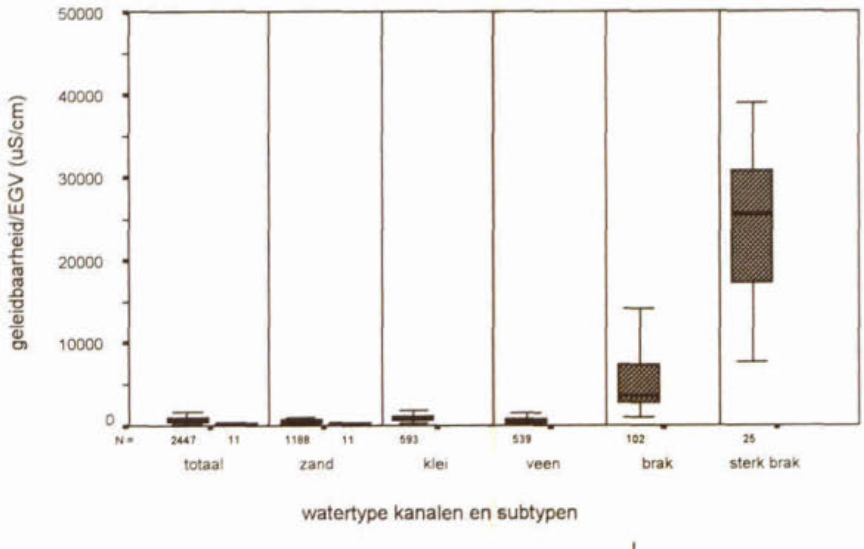
geleidbaarheid/EGV (uS/cm)
50000
40000
30000
20000
10000
0
N =
2447
11
1188
11
593
539
102
25
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

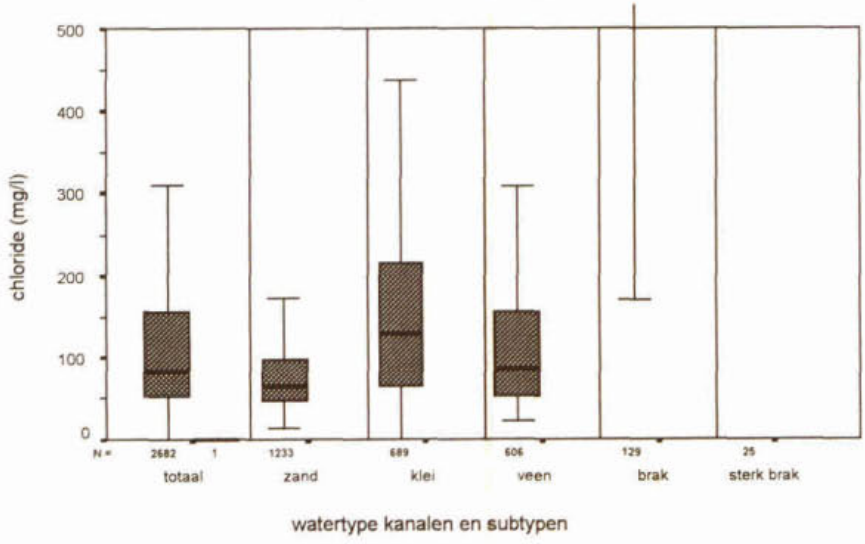
chloride (mg/l)
500
400
300
200
100
0
N =
2682
1
1233
689
606
129
25
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

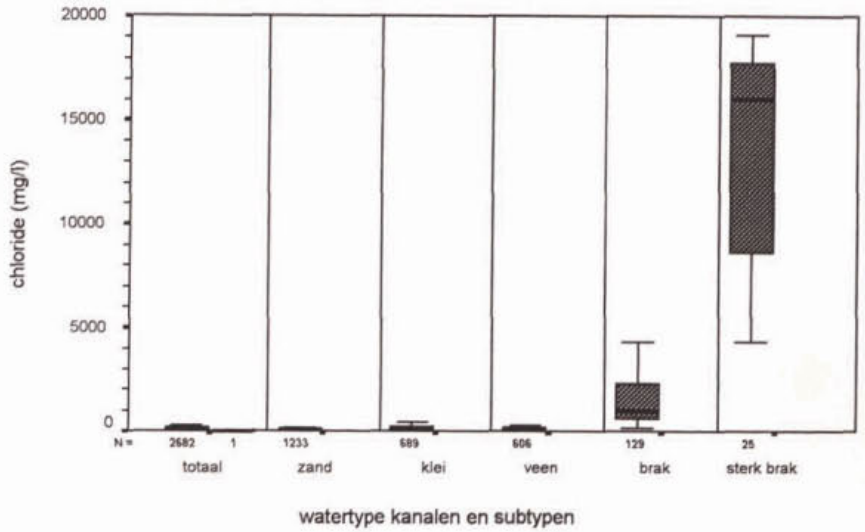
chloride (mg/l)
20000
15000
10000
5000
0
N =
2682
1
1233
689
606
129
25
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

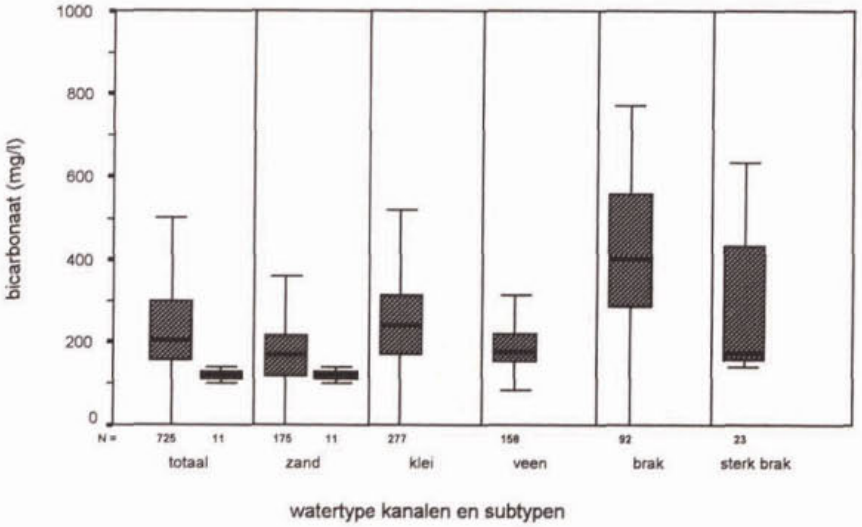
bicarbonaat (mg/l)
1000
800
600
400
200
0
N =
725
11
175
11
277
158
92
23
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

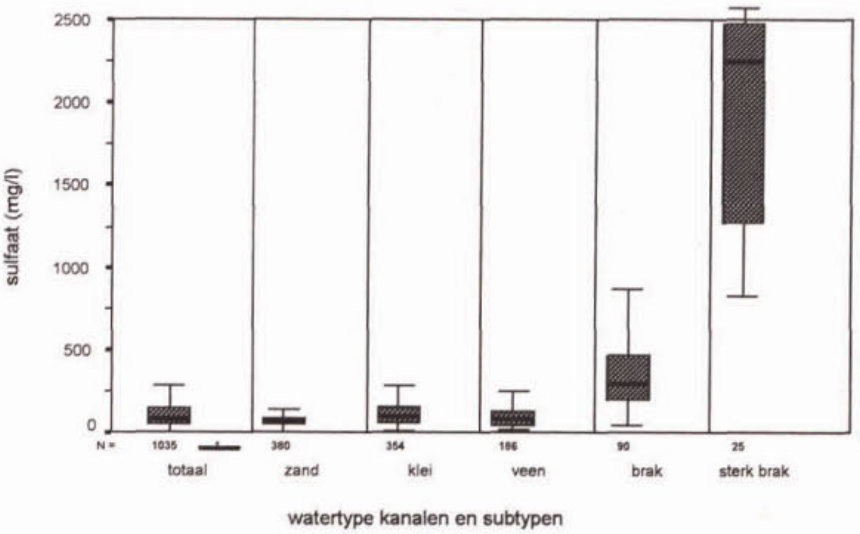
sulfaat (mg/l)
2500
2000
1500
1000
500
0
N =
1035
1
380
354
186
90
25
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

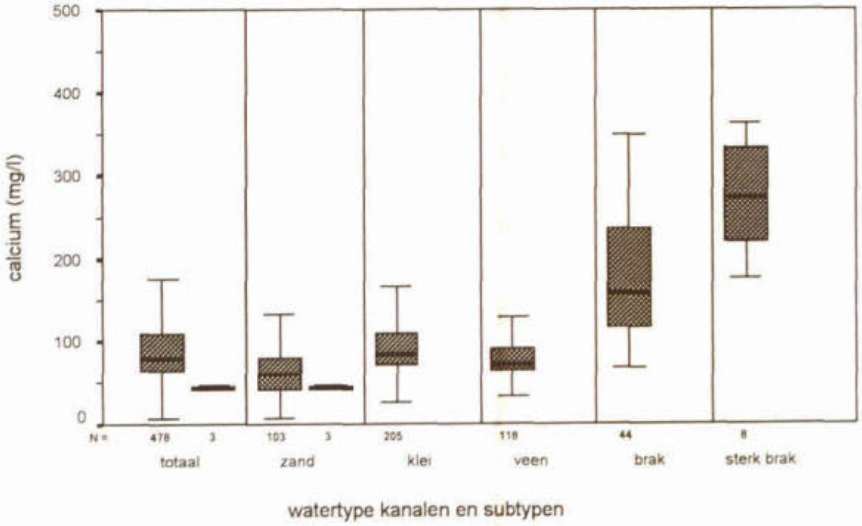
calcium (mg/l)
500
400
300
200
100
0
N =
478
3
103
3
205
118
44
8
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

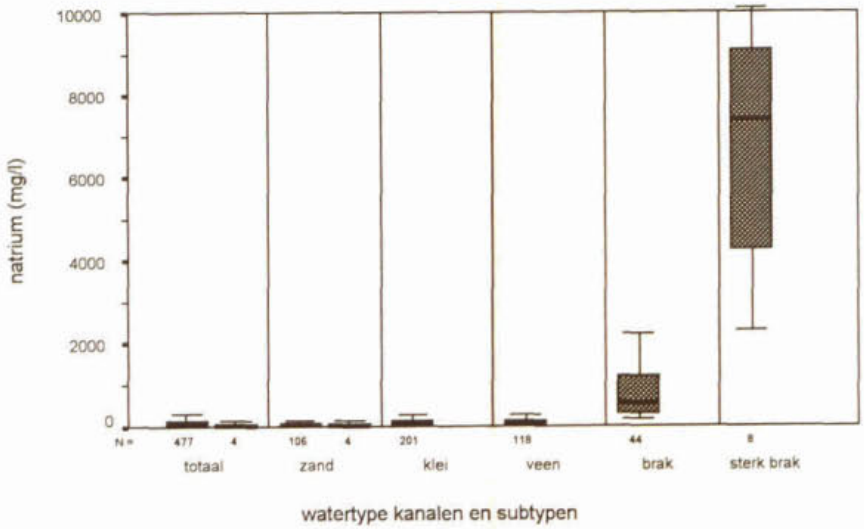
natrium (mg/l)
10000
8000
6000
4000
2000
0
N =
477
4
106
4
201
118
44
8
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

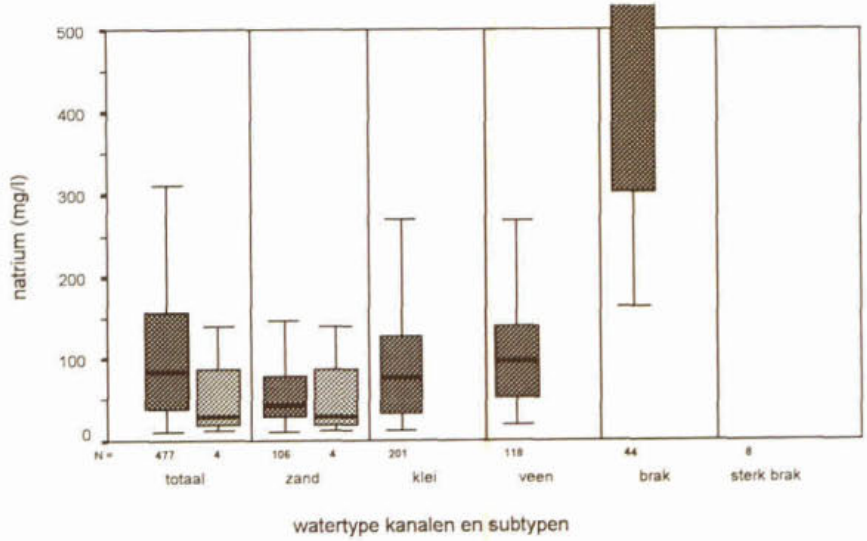
natrium (mg/l)
500
400
300
200
100
0
N =
477
4
106
4
201
118
44
8
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

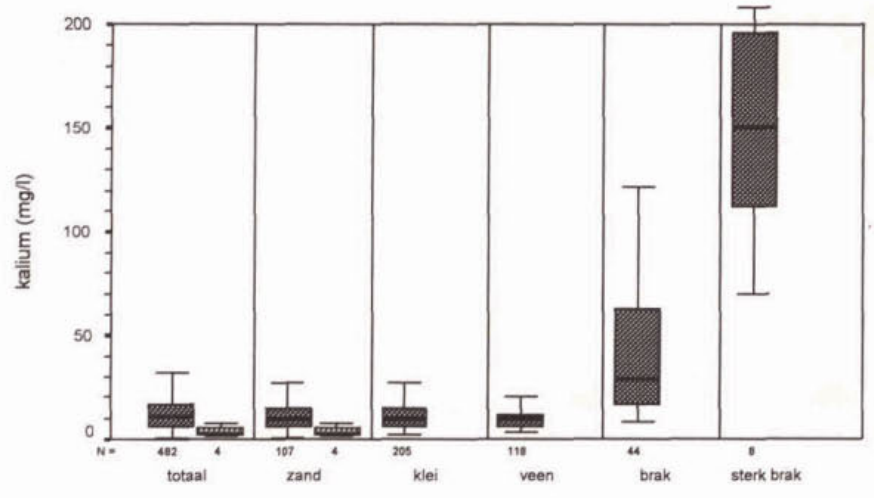

watertype kanalen en subtypen

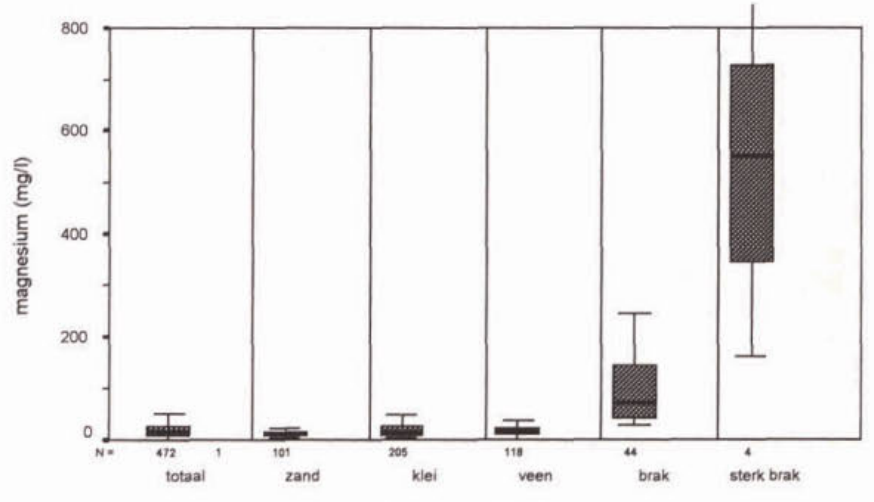

watertype kanalen en subtypen

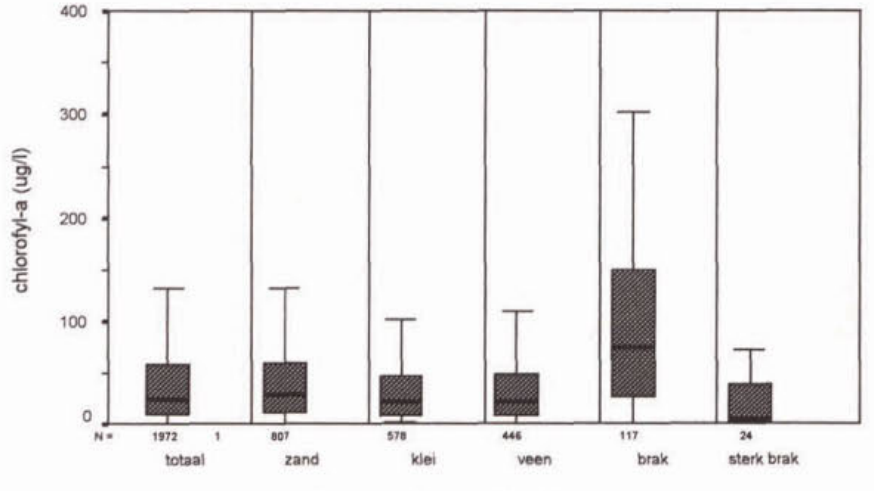

watertype kanalen en subtypen

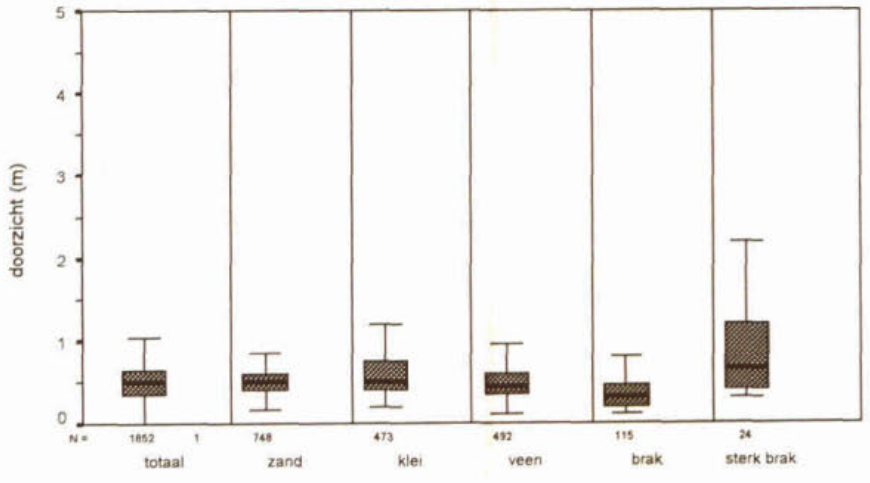

watertype kanalen en subtypen

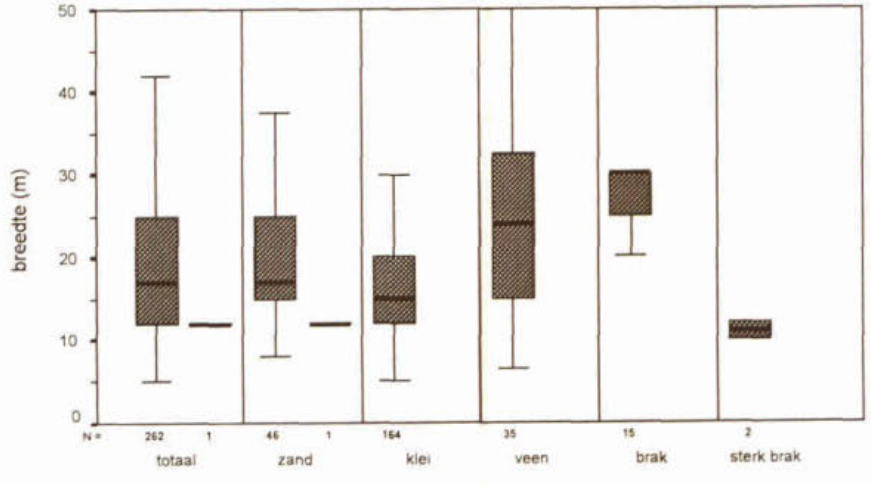

watertype kanalen en subtypen

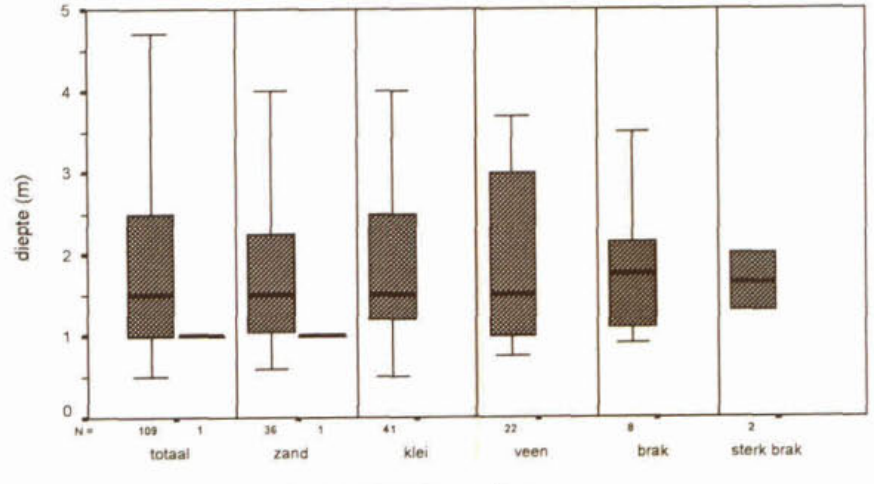

watertype kanalen en subtypen

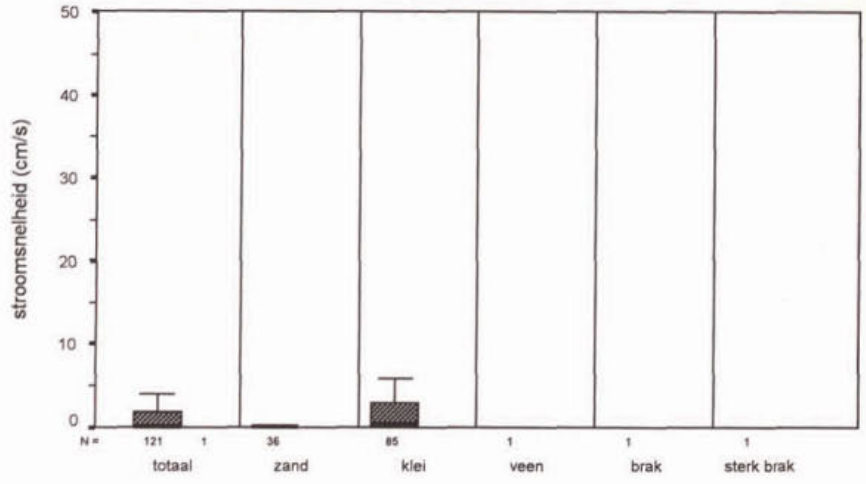
stroomsnelheid (cm/s)
50
40
30
20
10
0
N =
121
1
36
85
1
1
1
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

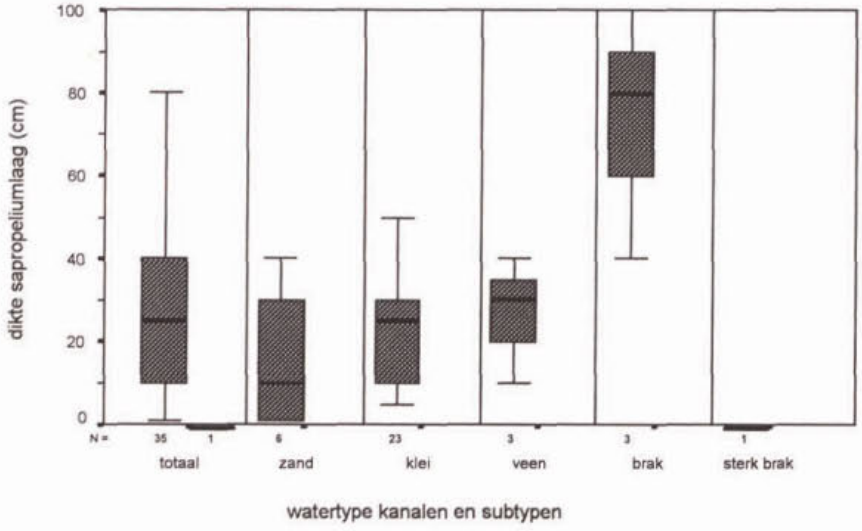
dikte sapropeliumlaag (cm)
100
80
60
40
20
0
N =
35
1
6
23
3
3
1
totaal
zand
klei
veen
brak
sterk brak
watertype kanalen en subtypen

BIJLAGE 4 Beschrijving van watertype meren en plassen met abiotische kenmerken

Horizontale as: watertype ('totaal') en de onderscheiden subtypen. De subtypen worden door een verticale lijn gescheiden.

Binnen elk subtype zijn twee box-whiskers opgenomen:
- de linker vat de waarnemingen samen van alle locaties binnen het subtype;
- de rechter geeft de waarnemingen weer van de locaties van betere ecologische kwaliteit.

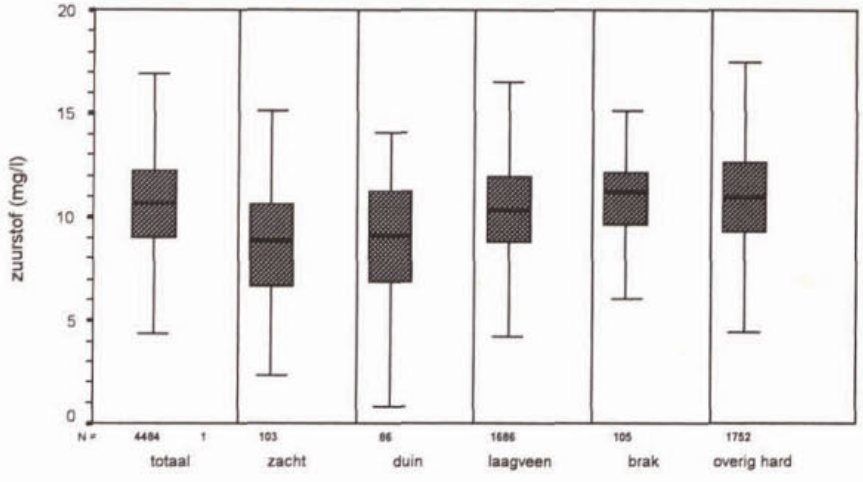
zuurstof (mg/l)
20
15
10
5
0
N =
4484
1
103
86
1686
105
1752
totaal
zacht
duin
laagveen
brak
overig hard
watertype meren en plassen en subtypen

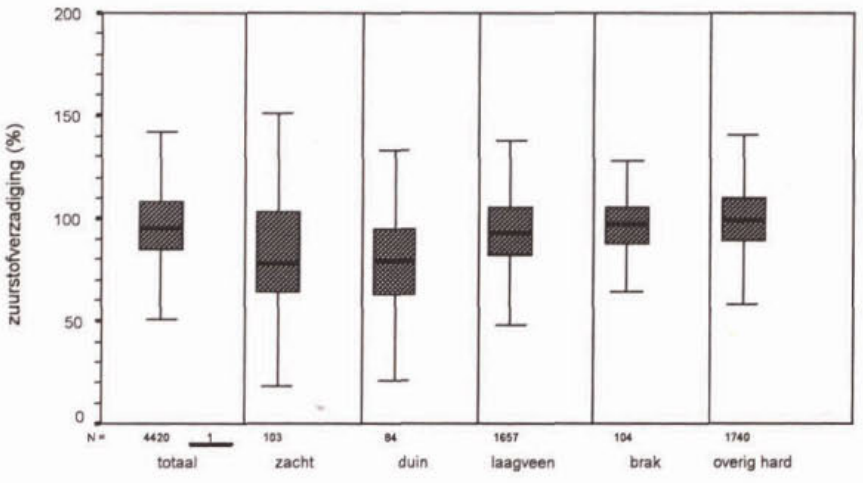
zuurstofverzadiging (%)
200
150
100
50
0
N =
4420
1
103
84
1657
104
1740
totaal
zacht
duin
laagveen
brak
overig hard
watertype meren en plassen en subtypen

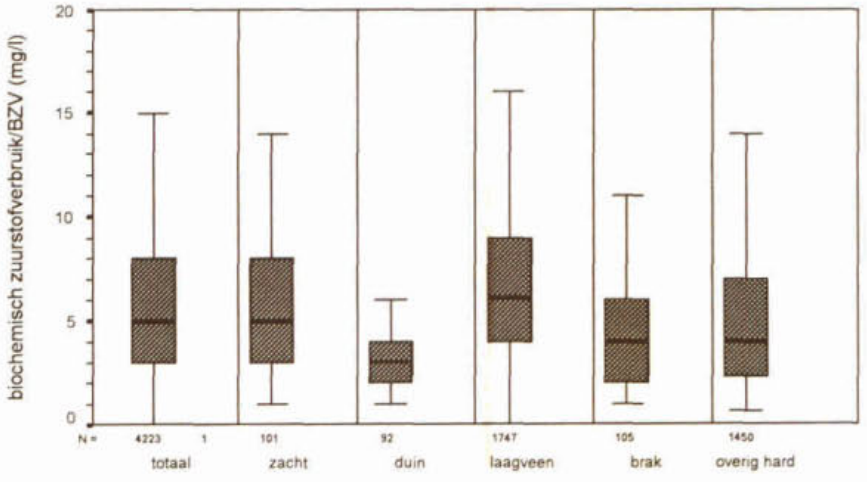

watertype meren en plassen en subtypen

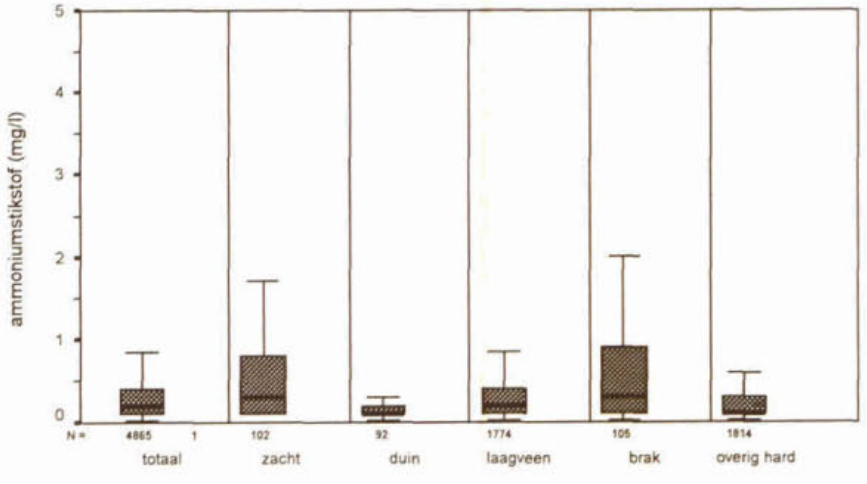

waterype meren en plassen en subtypen

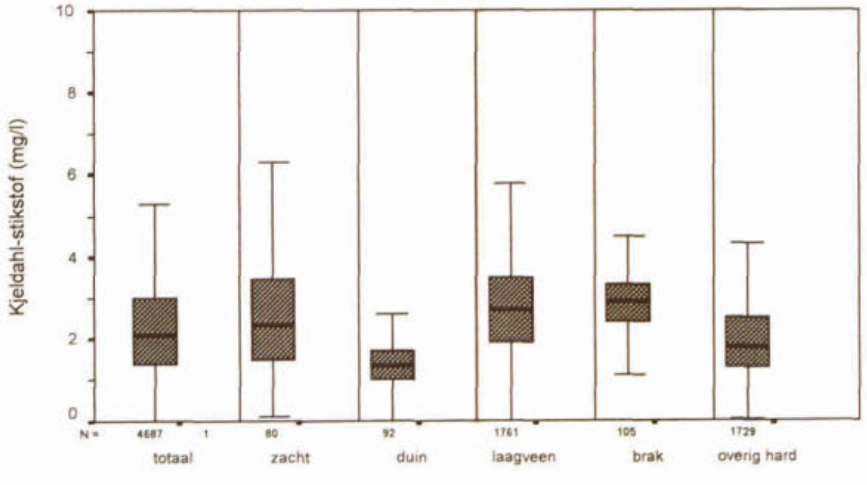

watertype meren en plassen en subtypen

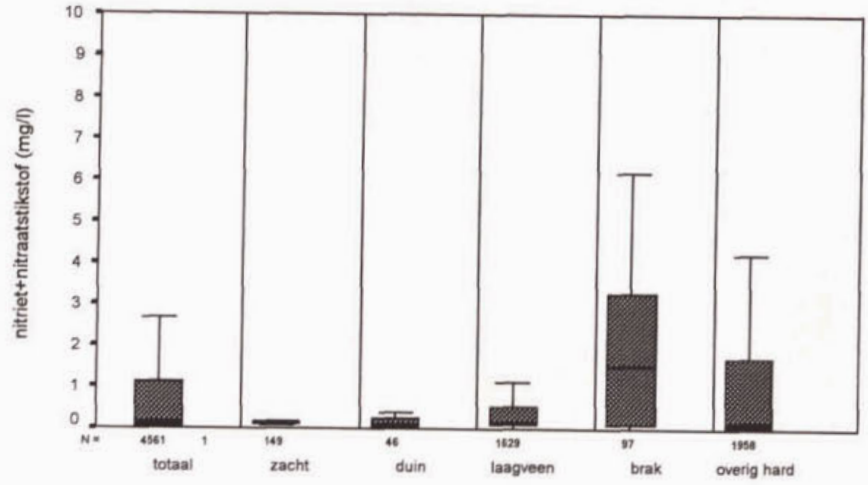

watertype meren en plassen en subtypen

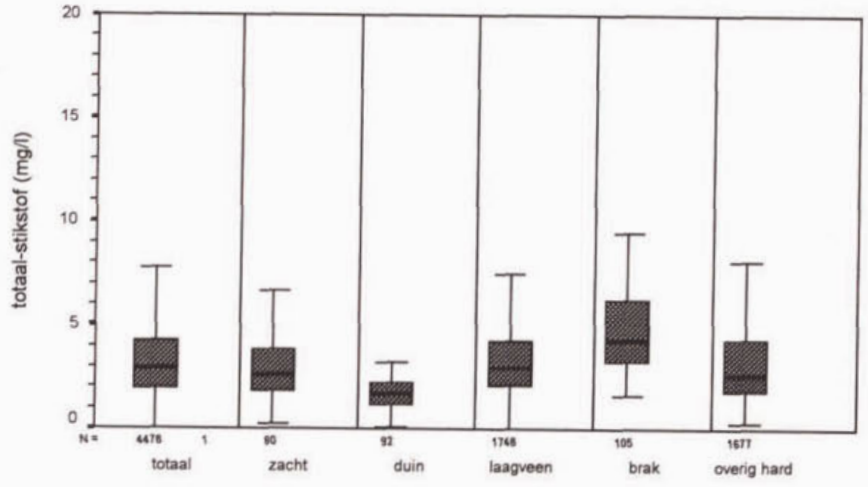

watertype meren en plassen en subtypen

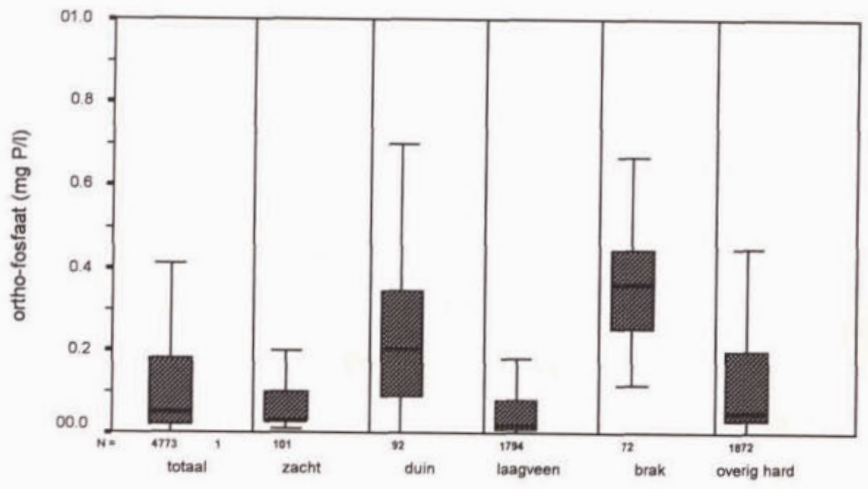

watertype meren en plassen en subtypen

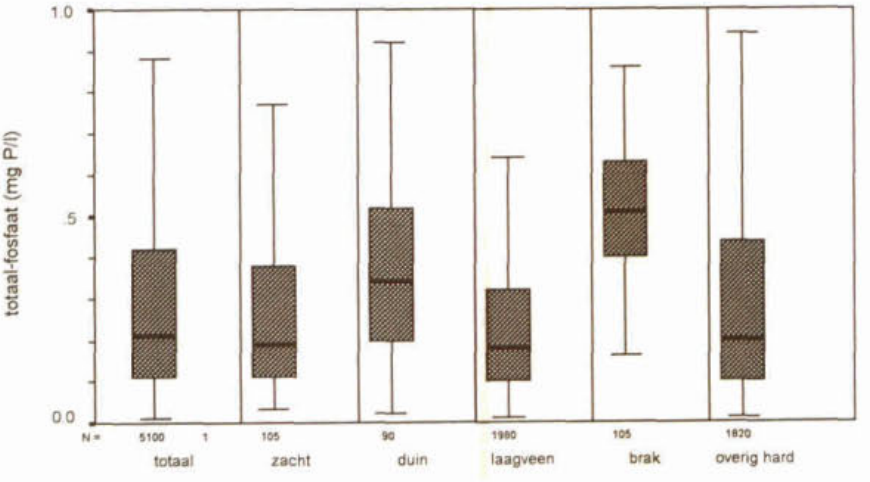

watertype meren en plassen en subtypen

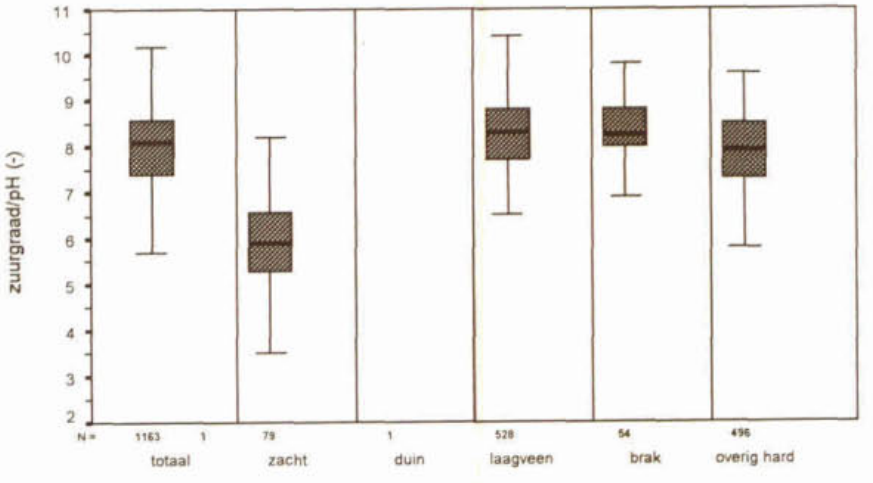

watertype meren en plassen en subtypen

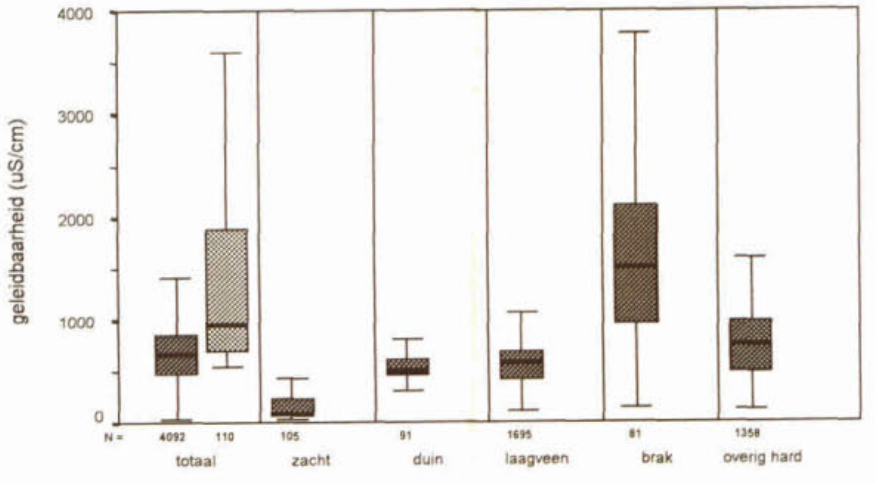

watertype meren en plassen en subtypen

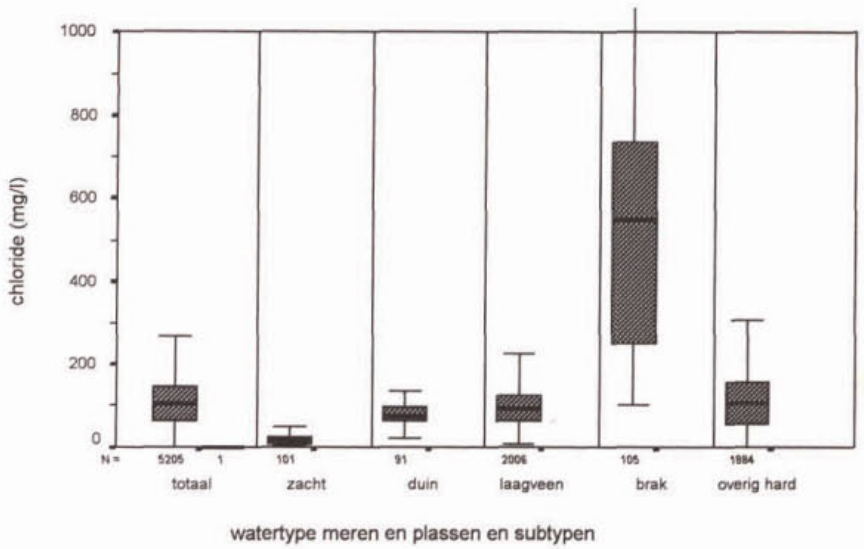
chloride (mg/l)
1000
800
600
400
200
0
N =
5205
1
101
91
2006
105
1884
totaal
zacht
duin
laagveen
brak
overig hard
watertype meren en plassen en subtypen

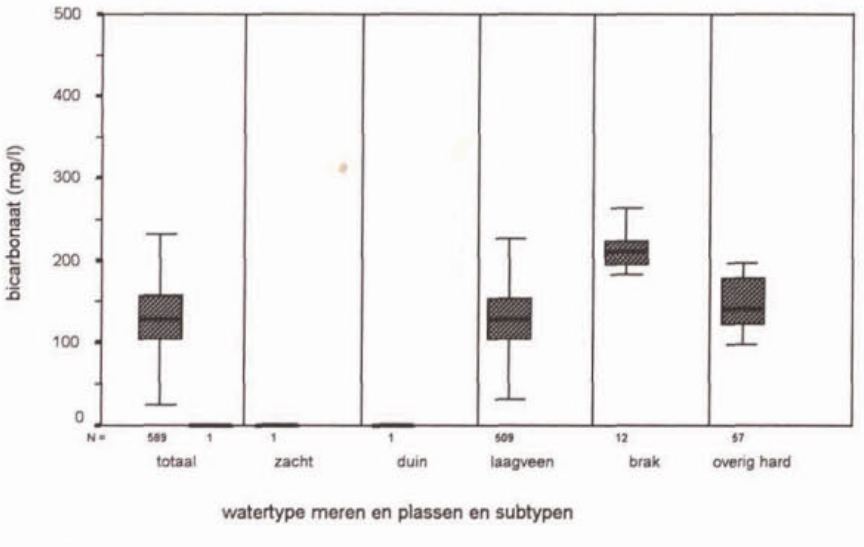
bicarbonaat (mg/l)
500
400
300
200
100
0
N =
589
1
1
1
509
12
57
totaal
zacht
duin
laagveen
brak
overig hard
watertype meren en plassen en subtypen

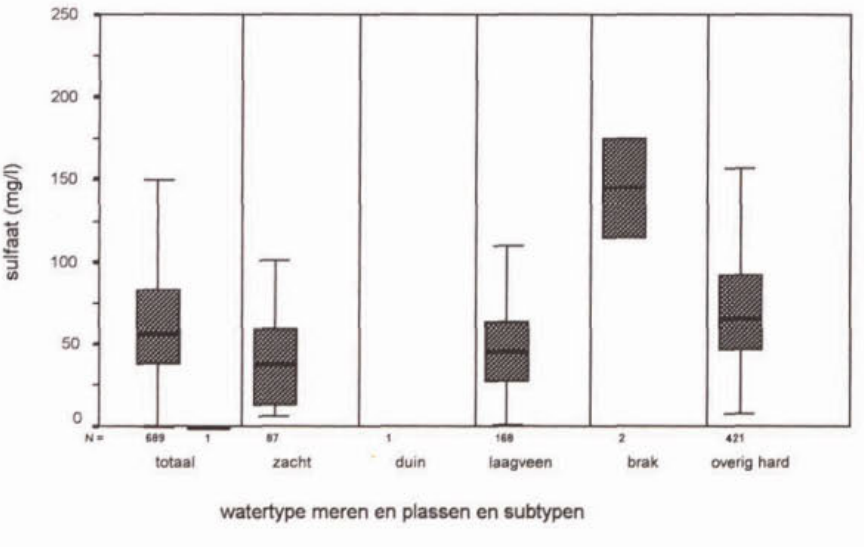
sulfaat (mg/l)
250
200
150
100
50
0
N =
589
1
87
1
168
2
421
totaal
zacht
duin
laagveen
brak
overig hard
watertype meren en plassen en subtypen

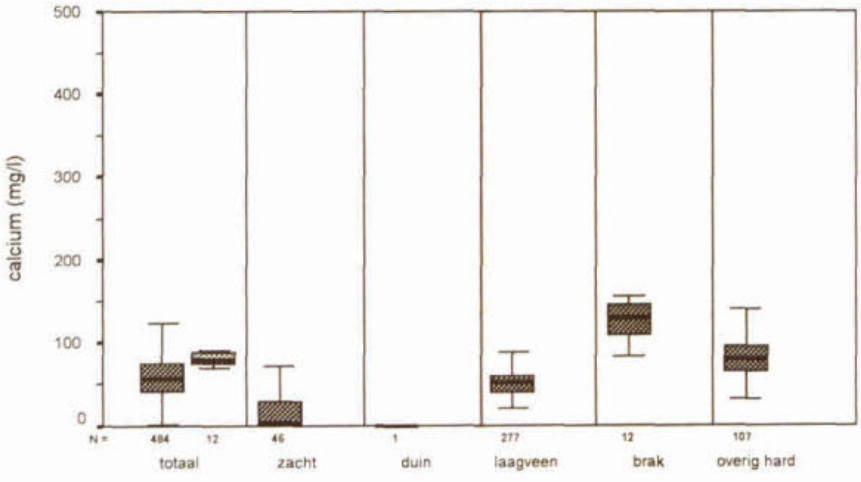
calcium (mg/l)
500
400
300
200
100
0
N =
484
12
46
1
277
12
107
totaal
zacht
duin
laagveen
brak
overig hard
watertype meren en plassen en subtypen

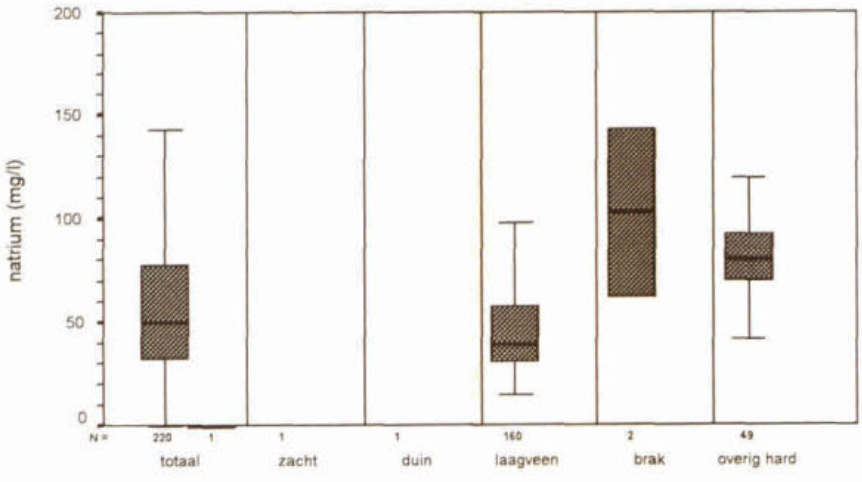
natrium (mg/l)
200
150
100
50
0
N =
220
1
1
1
160
2
49
totaal
zacht
duin
laagveen
brak
overig hard
watertype meren en plassen en subtypen

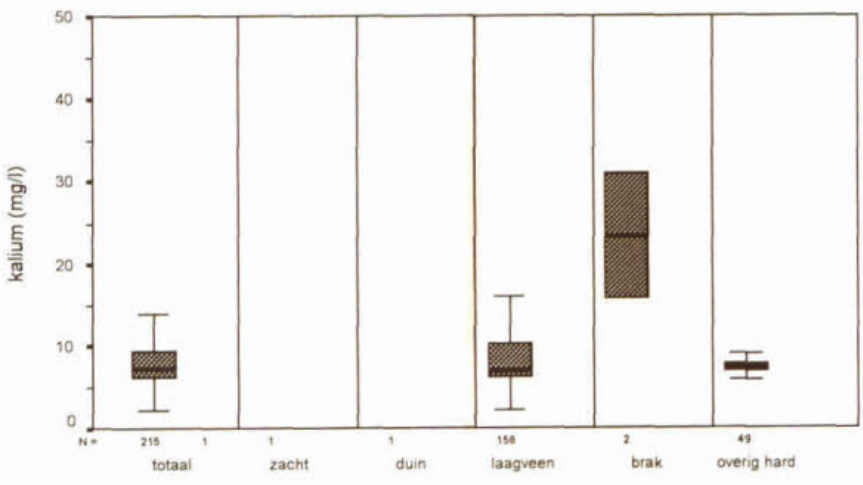
kalium (mg/l)
50
40
30
20
10
0
N =
215
1
1
1
158
2
49
totaal
zacht
duin
laagveen
brak
overig hard
watertype meren en plassen en subtypen

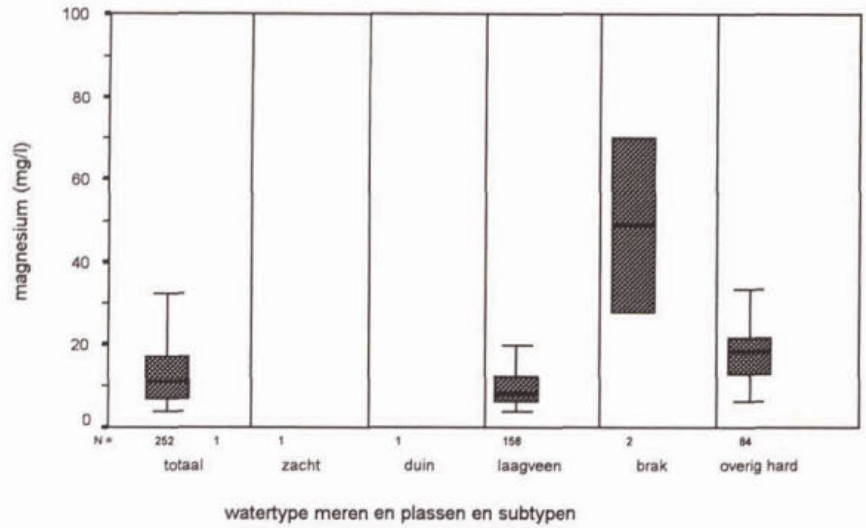
magnesium (mg/l)
100
80
60
40
20
0
N =
252
1
1
1
158
2
84
totaal
zacht
duin
laagveen
brak
overig hard
watertype meren en plassen en subtypen

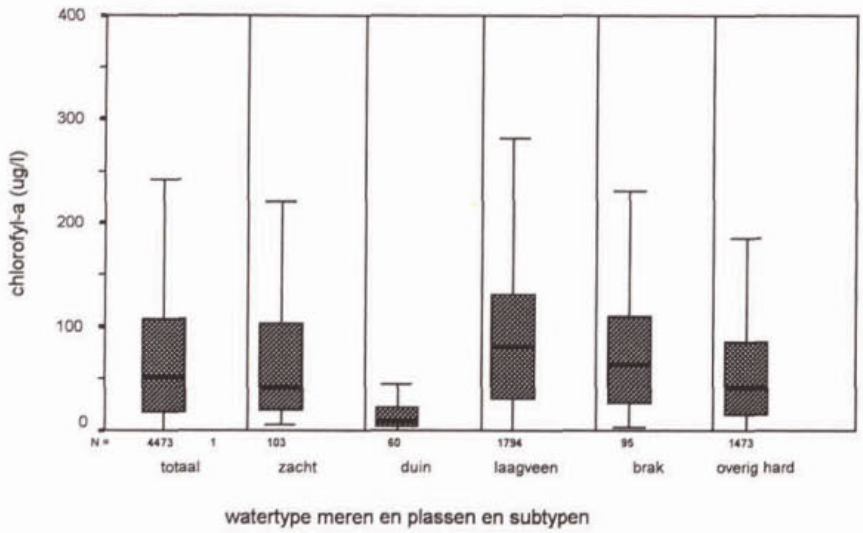
chlorofyl-a (ug/l)
400
300
200
100
0
N =
4473
1
103
60
1794
95
1473
totaal
zacht
duin
laagveen
brak
overig hard
watertype meren en plassen en subtypen

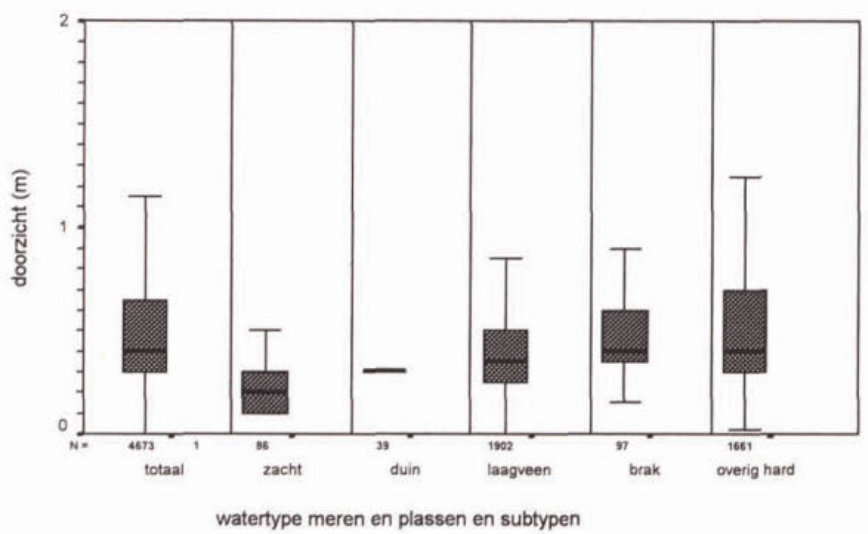
doorzicht (m)
2
1
0
N =
4673
1
86
39
1902
97
1661
totaal
zacht
duin
laagveen
brak
overig hard
watertype meren en plassen en subtypen

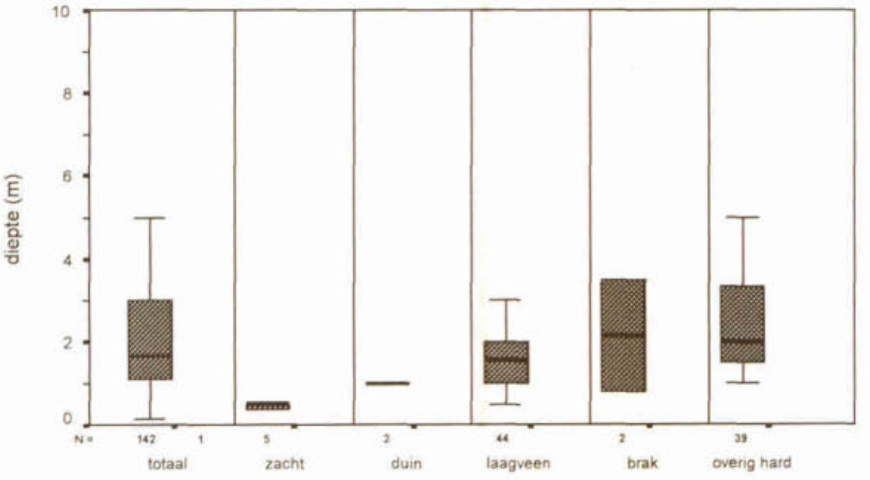
diepte (m)
10
8
6
4
2
0
N =
142
1
5
2
44
2
39
totaal
zacht
duin
laagveen
brak
overig hard
watertype meren en plassen en subtypen

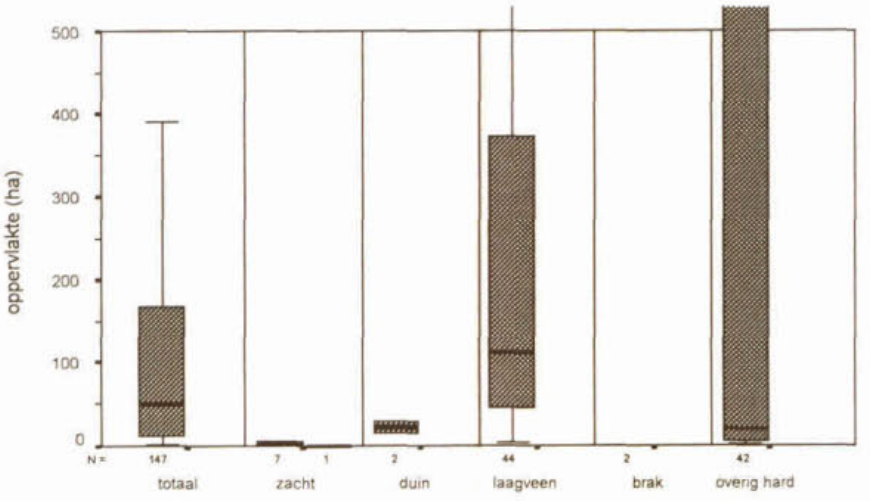
oppervlakte (ha)
500
400
300
200
100
0
N =
147
7
1
2
44
2
42
totaal
zacht
duin
laagveen
brak
overig hard
watertype meren en plassen en subtypen

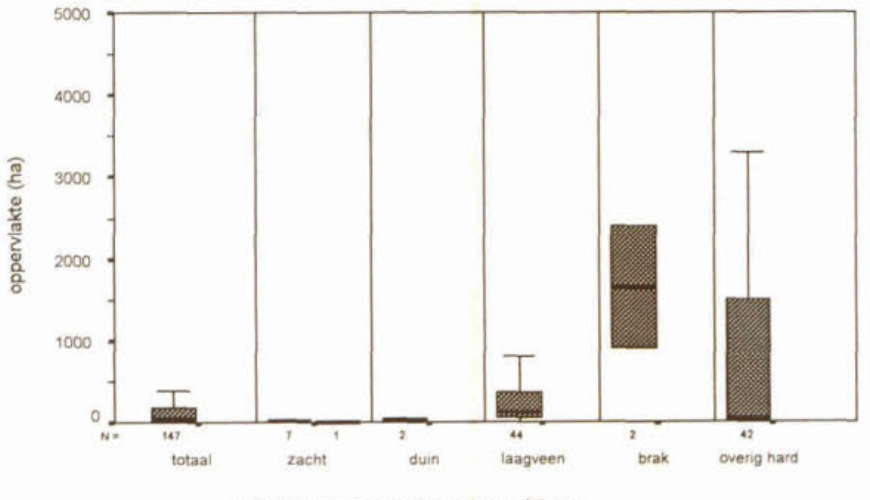
oppervlakte (ha)
5000
4000
3000
2000
1000
0
N =
147
7
1
2
44
2
42
totaal
zacht
duin
laagveen
brak
overig hard
watertype meren en plassen en subtypen

BIJLAGE 5 Beschrijving van watertype zand-, grind- en kleigaten met abiotische kenmerken

Horizontale as: watertype ('totaal') en de onderscheiden subtypen. De subtypen worden door een verticale lijn gescheiden.

Binnen elk subtype zijn twee box-whiskers opgenomen:
- de linker vat de waarnemingen samen van alle locaties binnen het subtype;
- de rechter geeft de waarnemingen weer van de locaties van betere ecologische kwaliteit.

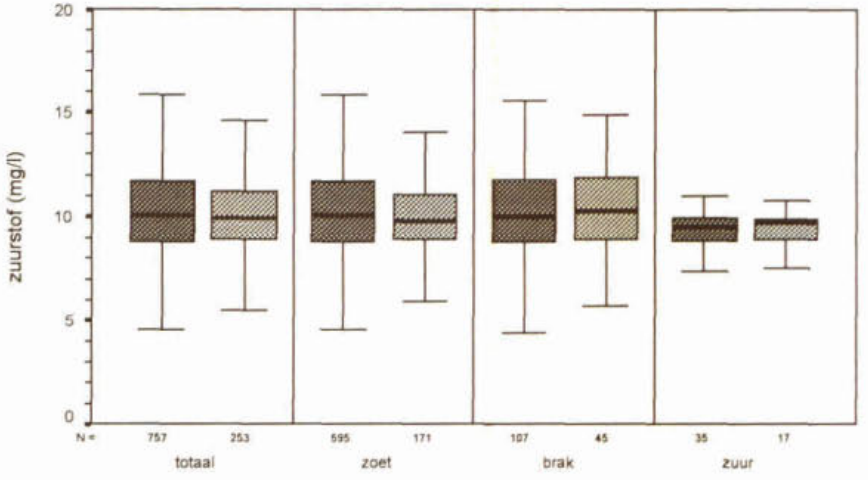

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

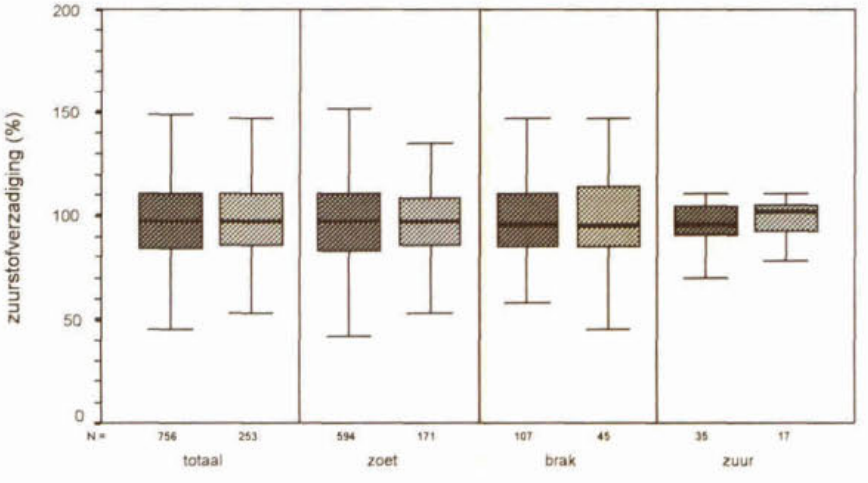

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

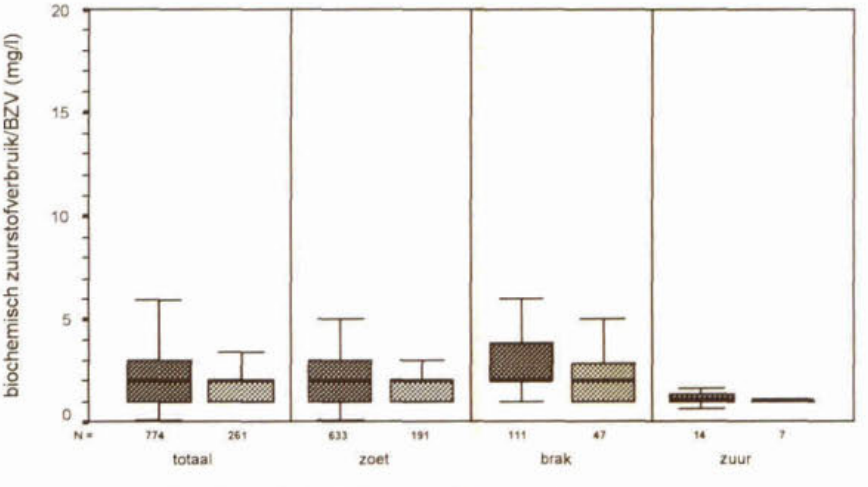

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

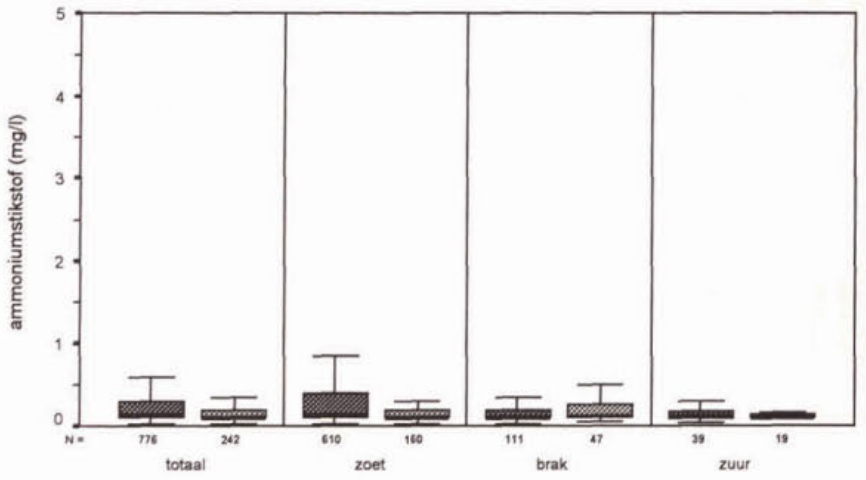

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

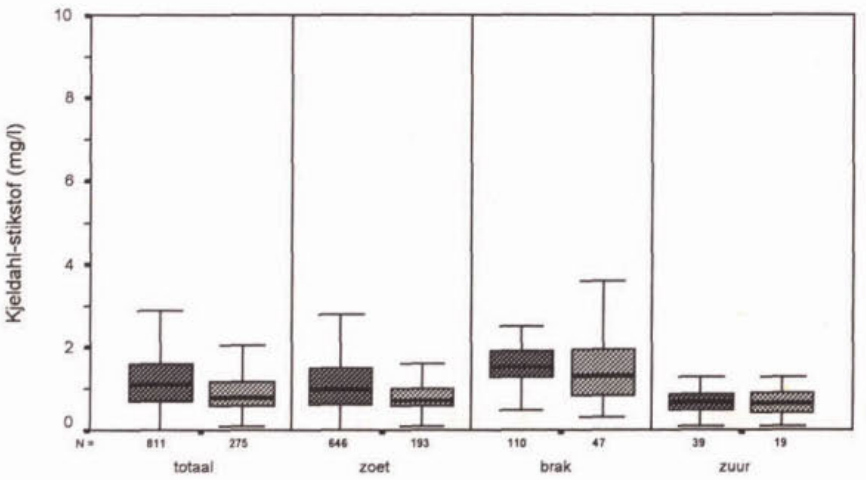

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

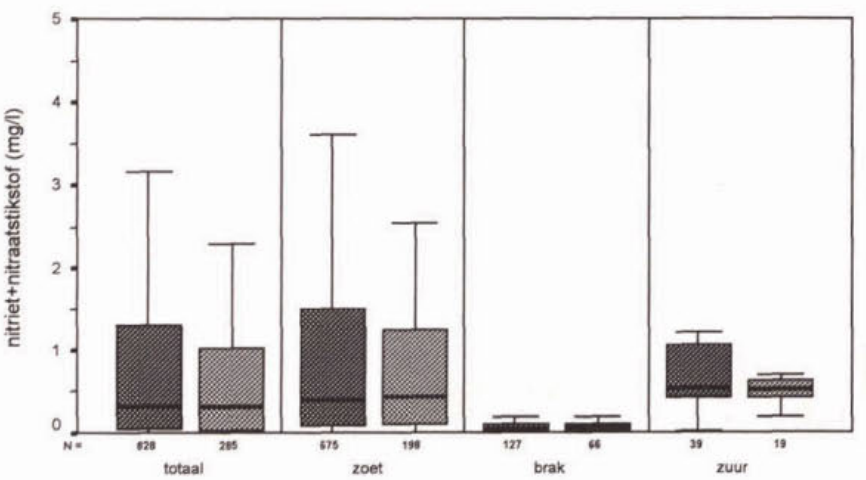

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

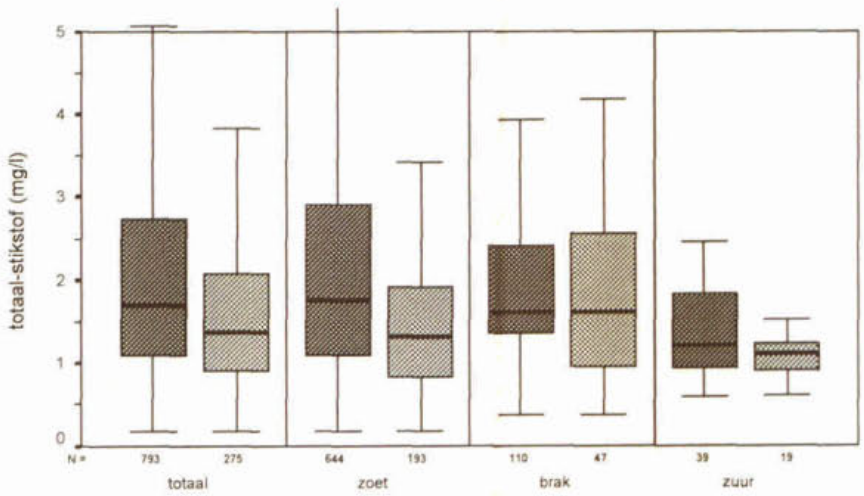

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

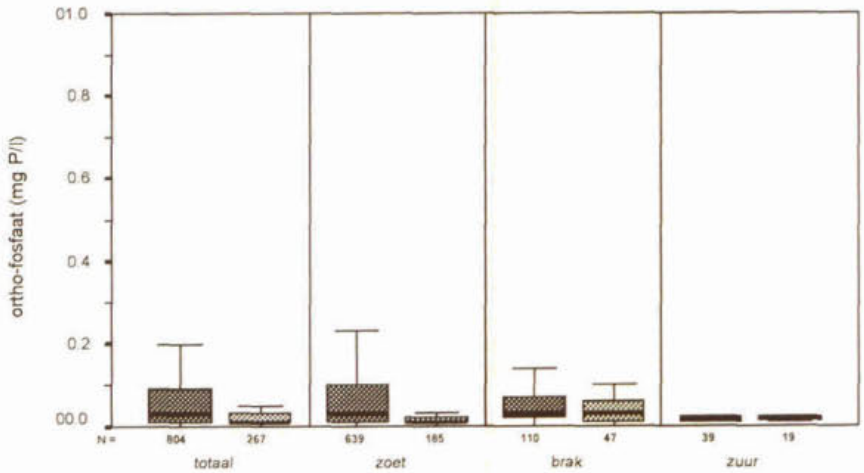

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

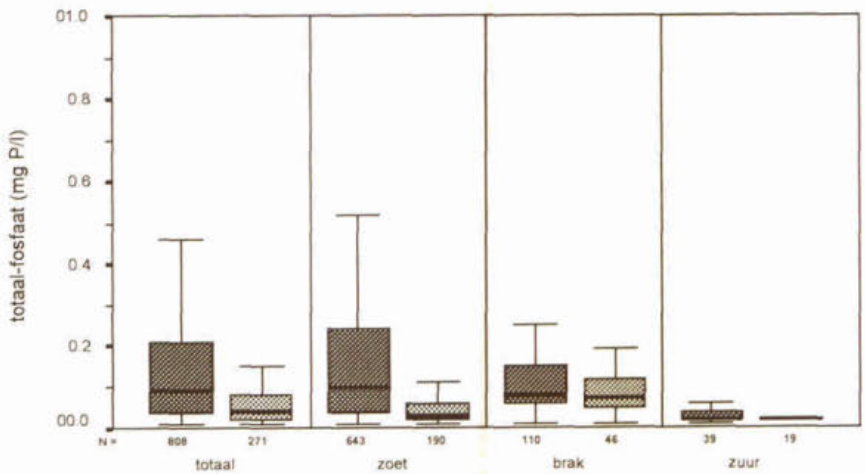

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

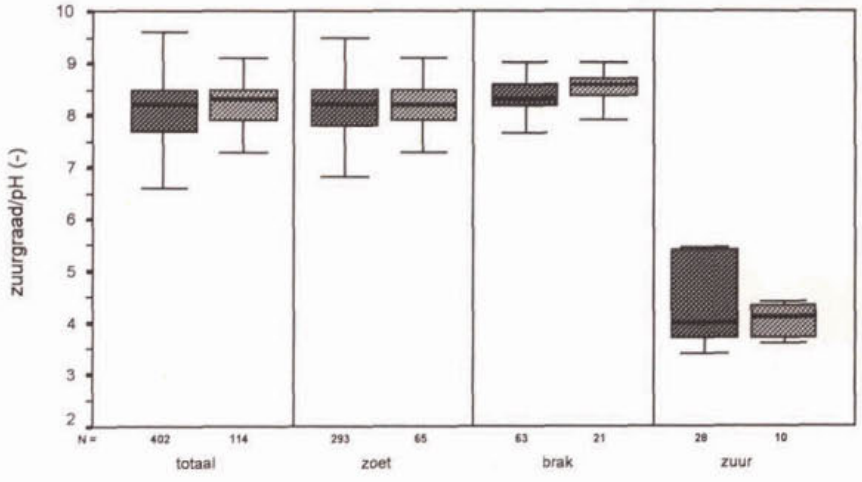

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

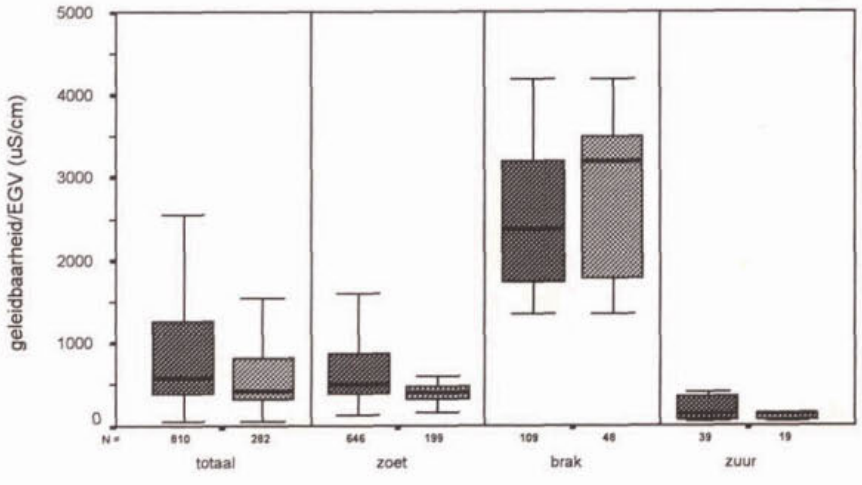

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

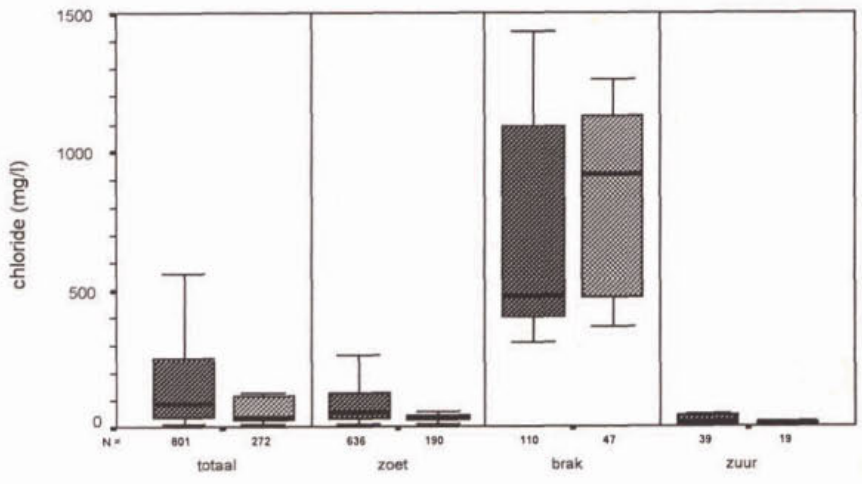

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

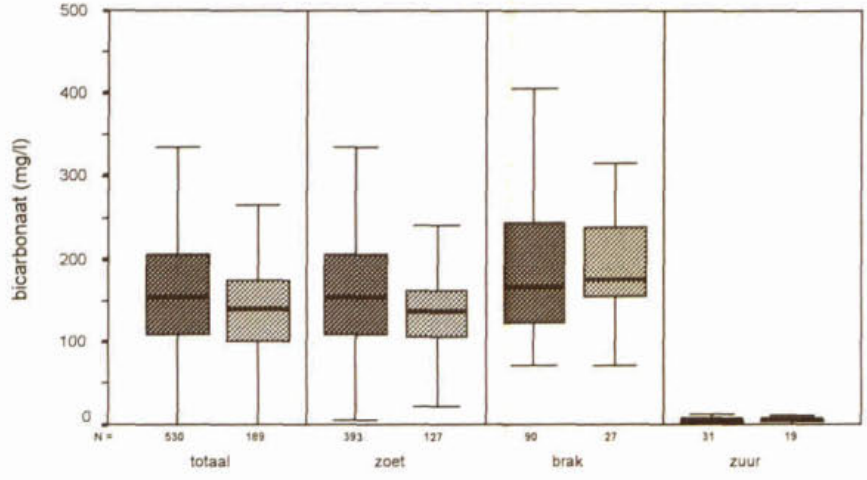

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

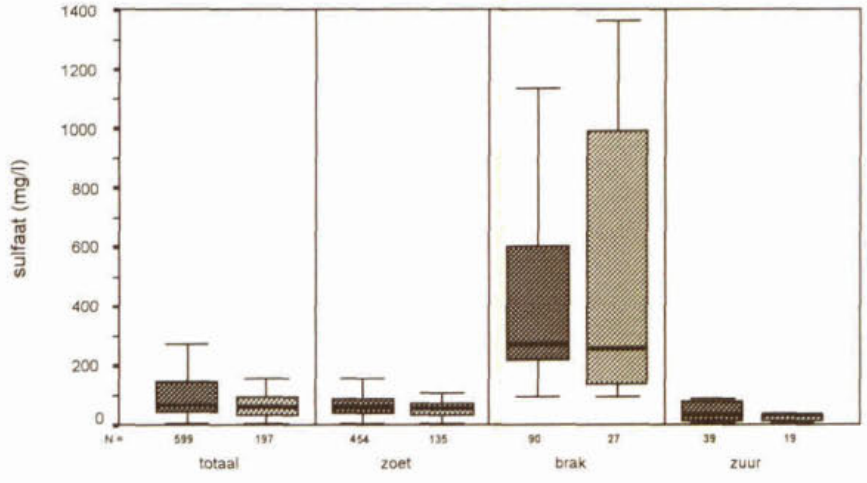

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

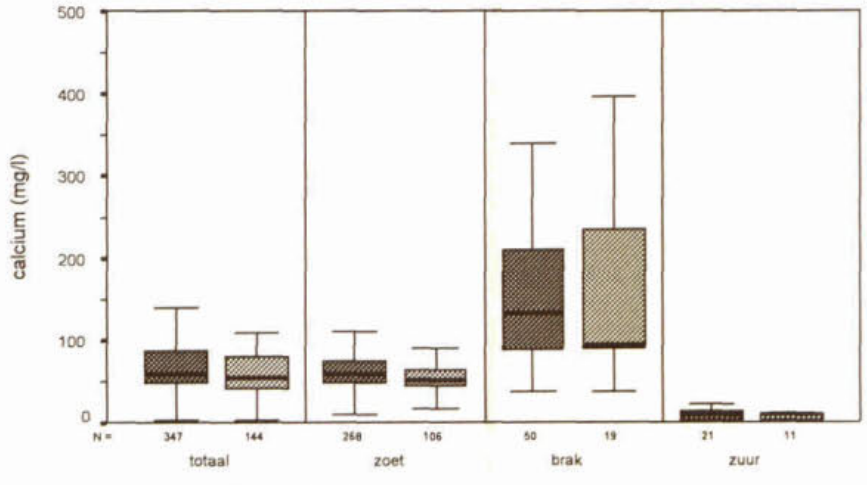

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

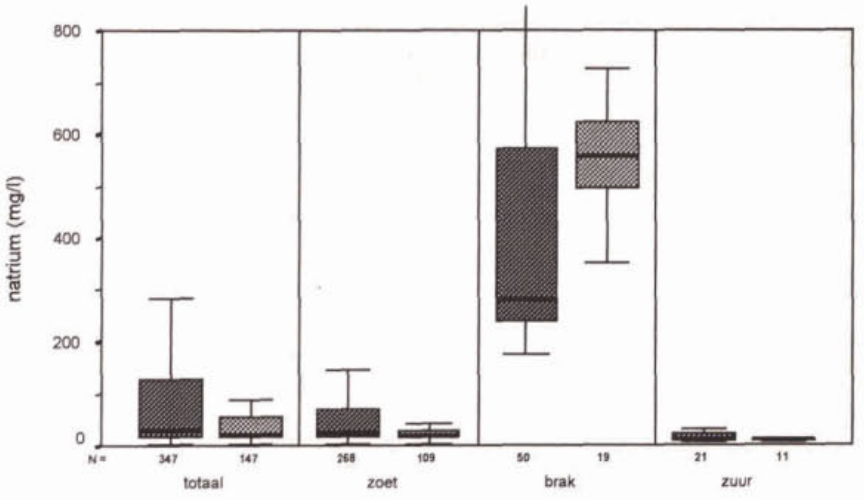

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

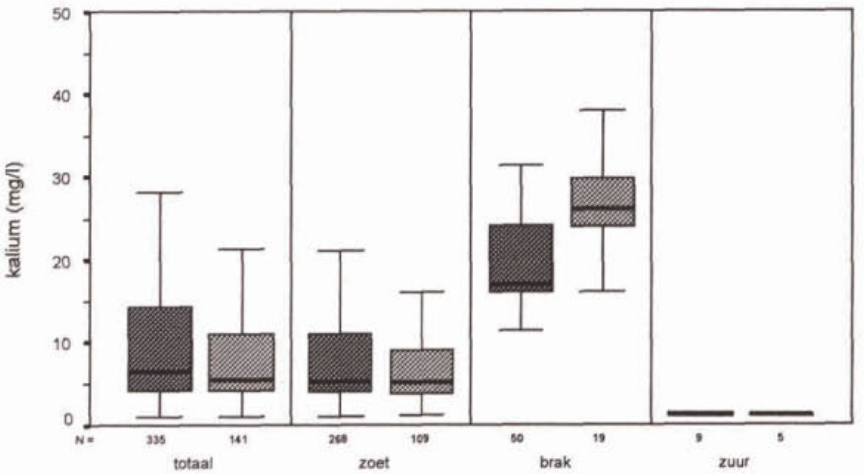

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

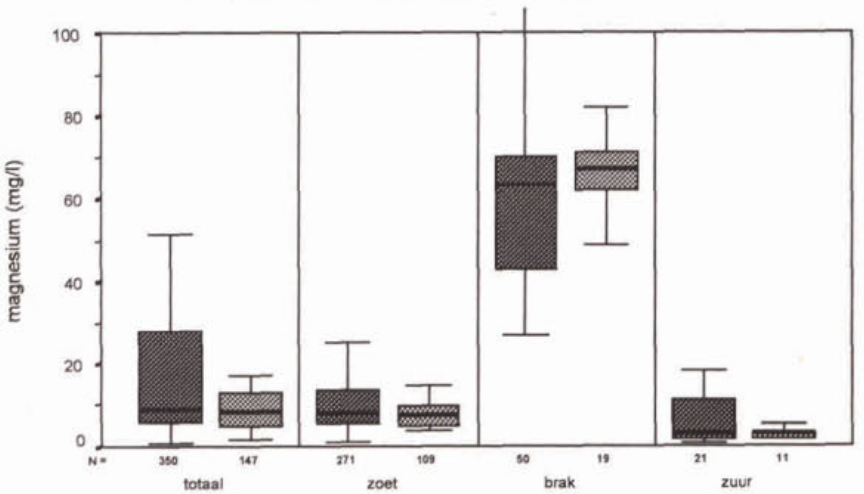

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

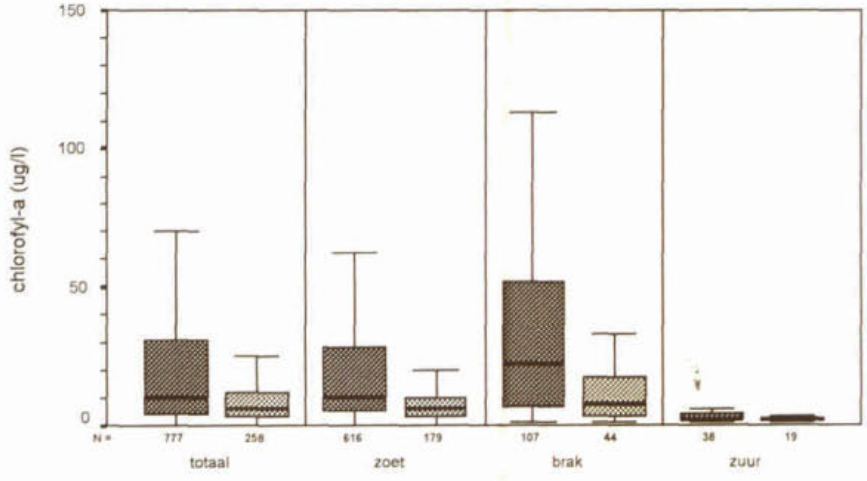

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

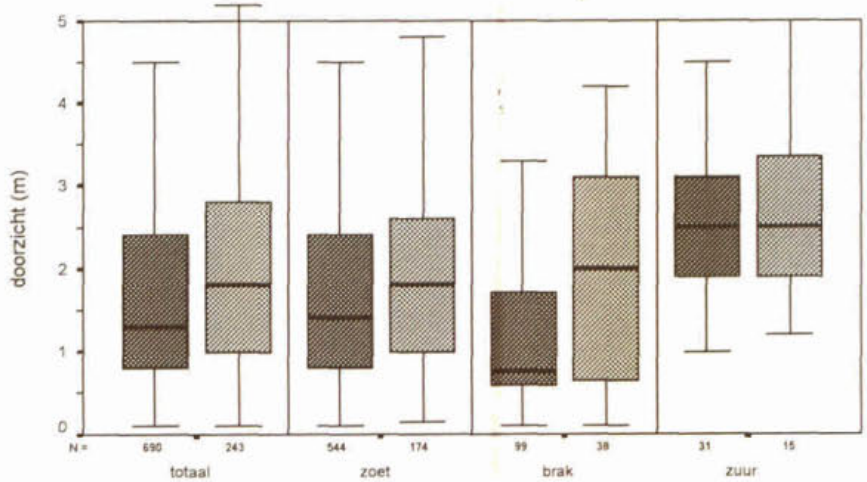

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

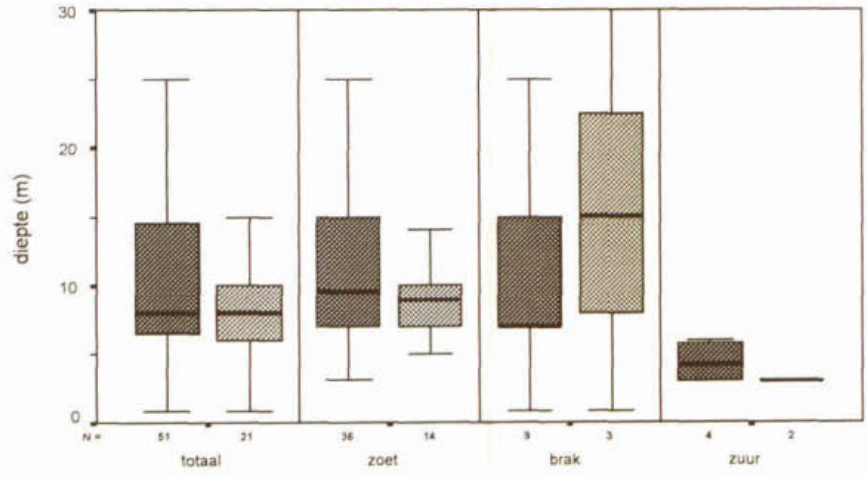

watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

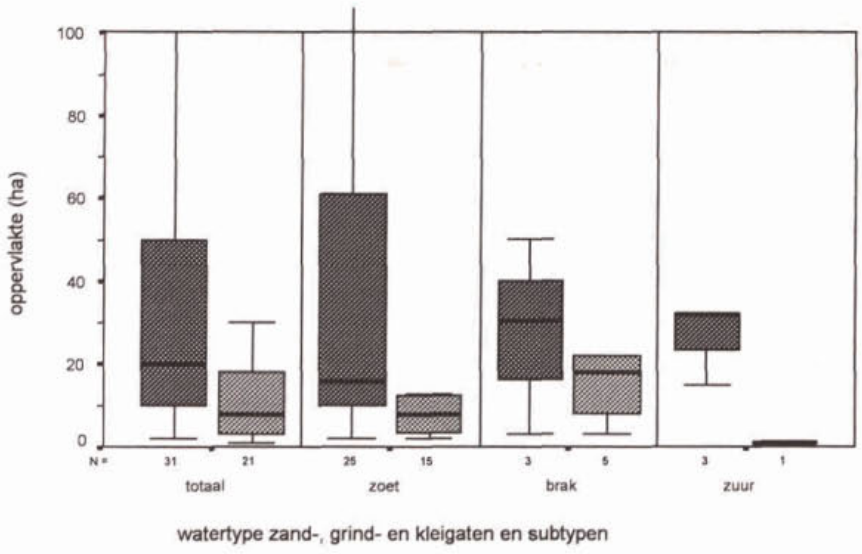
oppervlakte (ha)
100
80
60
40
20
0
N =
31
21
25
15
3
5
3
1
totaal
zoet
brak
zuur
watertype zand-, grind- en kleigaten en subtypen

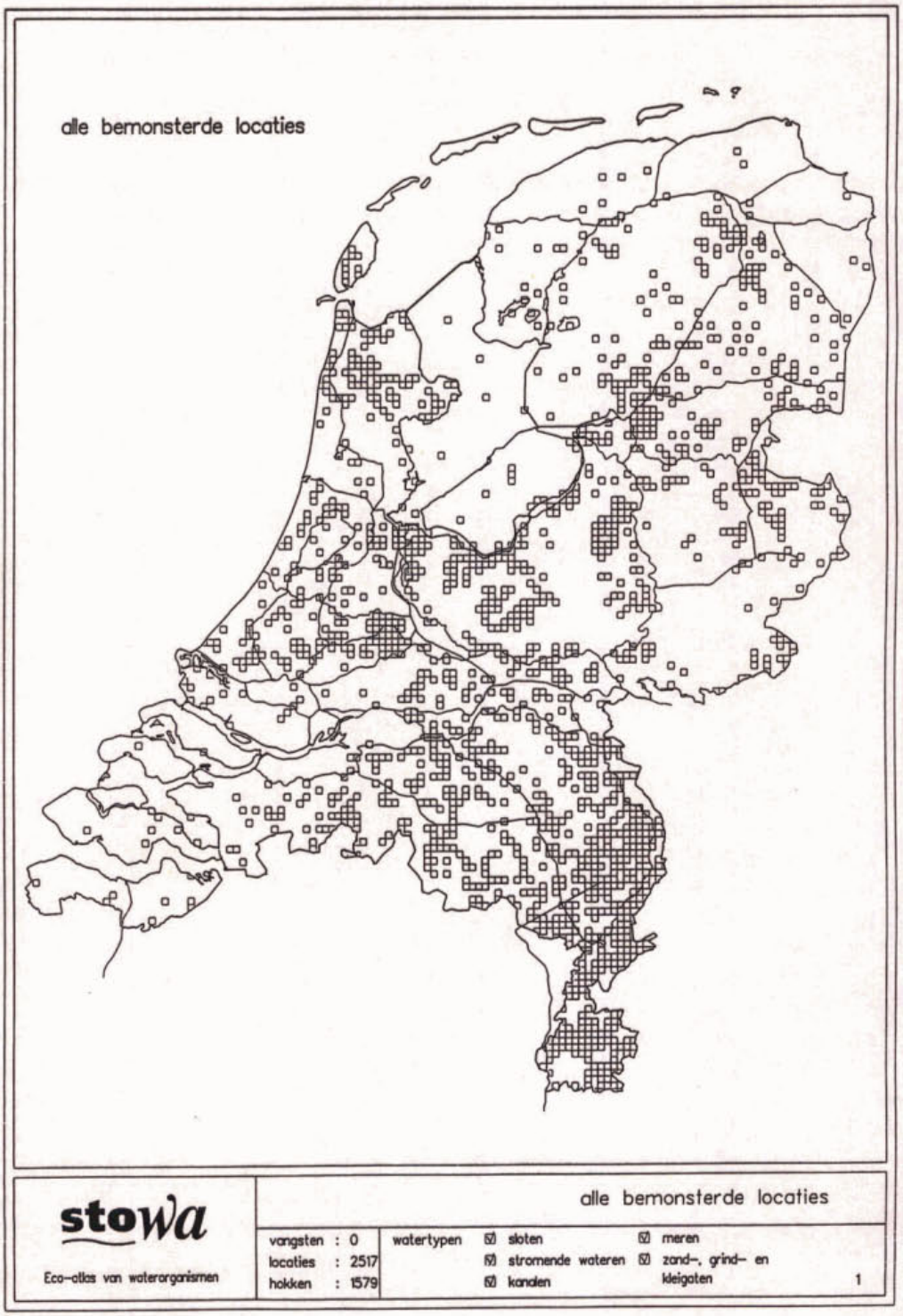

stowa

Eco-atlas van waterorganismen

alle bemonsterde locaties

vangsten : 0
locaties : 2517
hokken : 1579

watertypen
☑ sloten
☑ stromende wateren
☑ kanalen
☑ meren
☑ zand-, grind- en kleigaten

1

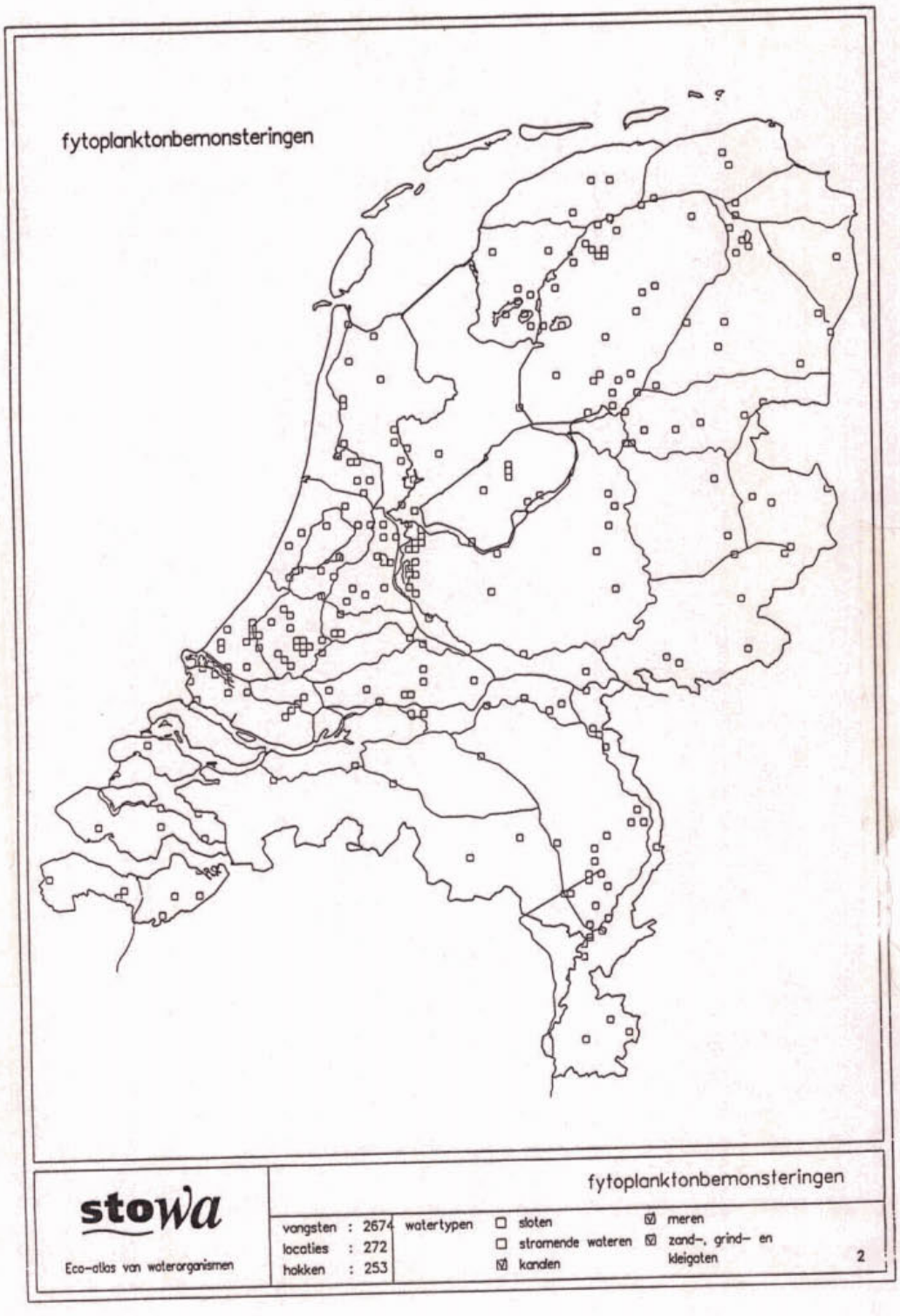

stowa

Eco-atlas van waterorganismen

fytoplanktonbemonsteringen

vangsten : 2674
locaties : 272
hakken : 253

watertypen

- ☐ sloten
- ☐ stromende wateren
- ☑ kanalen
- ☑ meren
- ☑ zand-, grind- en kleigaten

stowa

Eco-atlas van waterorganismen

diatomeeenbemonsteringen

vangsten : 921	watertypen	☒ sloten	☐ meren	
locaties : 469		☐ stromende wateren	☐ zand-, grind- en kleigaten	
hokken : 374		☒ kanalen		3

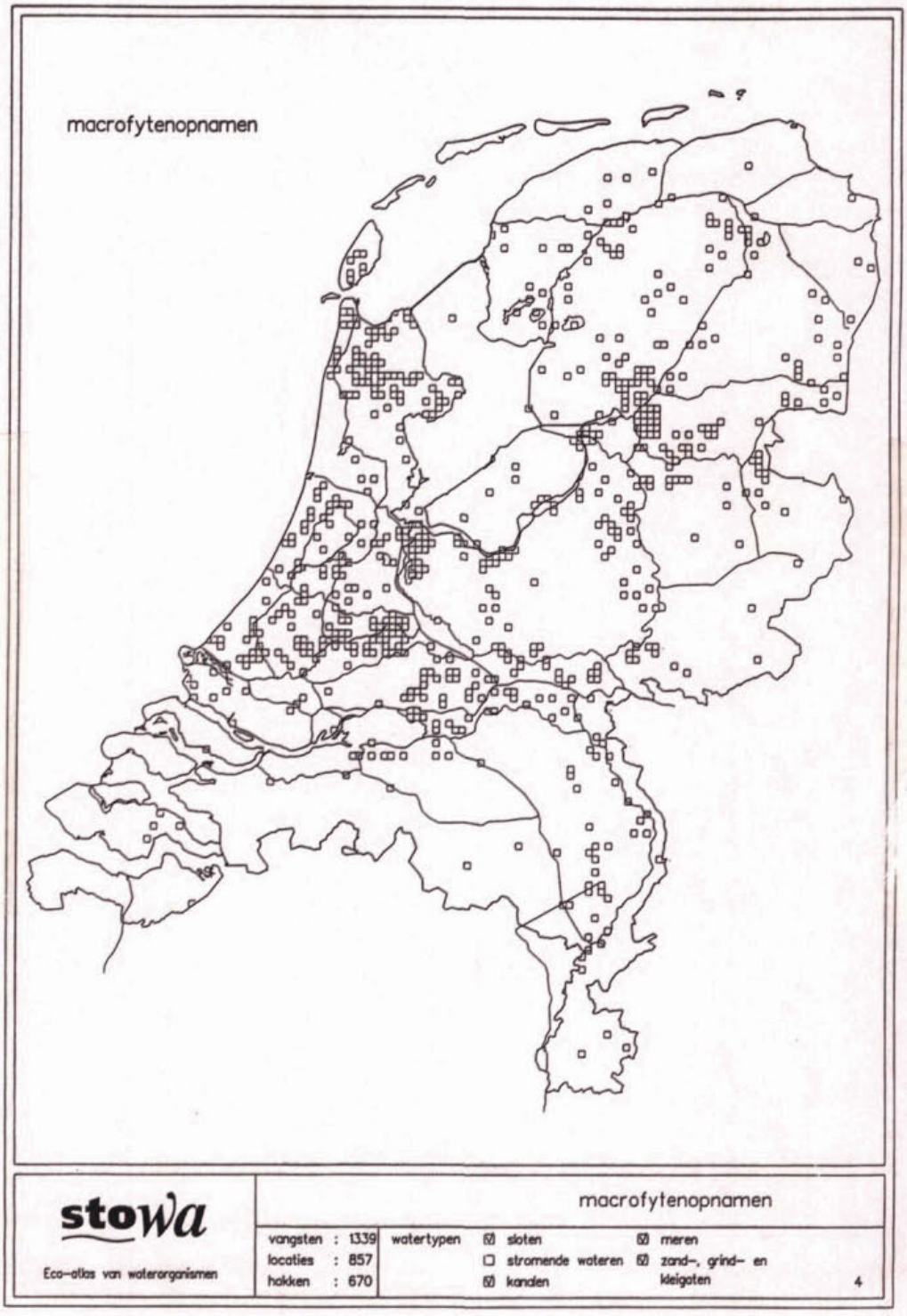

stowa

Eco-atlas van waterorganismen

macrofytenopnamen

vangsten : 1339
locaties : 857
hakken : 670

watertypen
☑ sloten
☐ stromende wateren
☑ kanalen
☑ meren
☑ zand-, grind- en kleigaten

stowa

Eco-atlas van waterorganismen

zooplanktonbemonsteringen

vangsten : 473
locaties : 164
hokken : 144

watertypen
☐ sloten
☐ stromende wateren
☐ kanalen
☒ meren
☒ zand-, grind- en kleigaten

stowa

Eco-atlas van waterorganismen

macrofaunabemonsteringen

vangsten : 5481	watertypen	☒ sloten	☐ meren	
locaties : 2198		☒ stromende wateren	☐ zand-, grind- en kleigaten	
hokken : 1396		☒ kanalen		6

stowa

Eco-atlas van waterorganismen

bemonsterde kanalen

vangsten : 0
locaties : 110
hokken : 109

watertypen ☐ sloten ☐ meren
☐ stromende wateren ☐ zand-, grind- en kleigaten
☑ kanalen

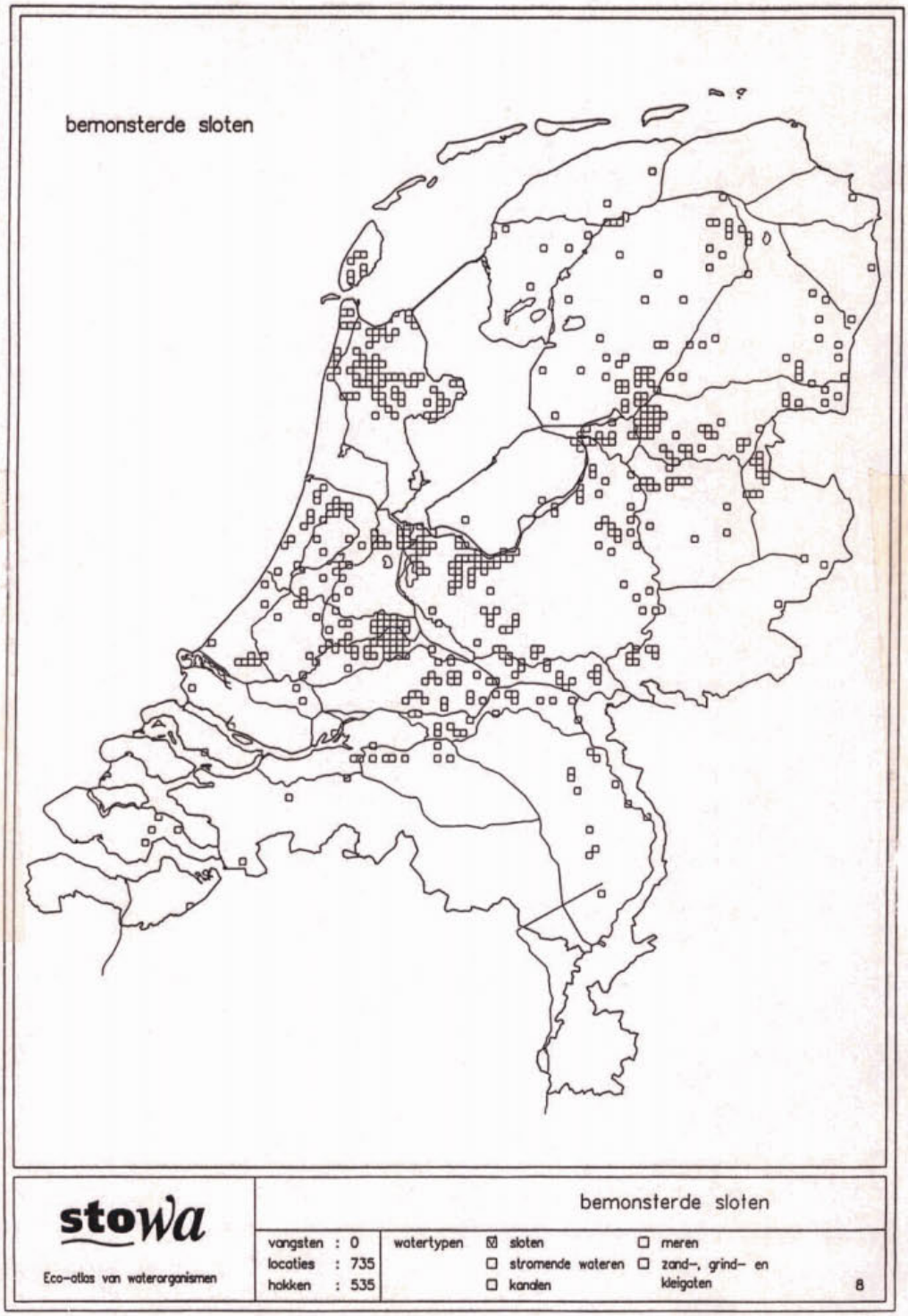

stowa

Eco-atlas van waterorganismen

bemonsterde sloten

vangsten : 0
locaties : 735
hokken : 535

watertypen
☒ sloten
☐ stromende wateren
☐ kanalen
☐ meren
☐ zand-, grind- en kleigaten

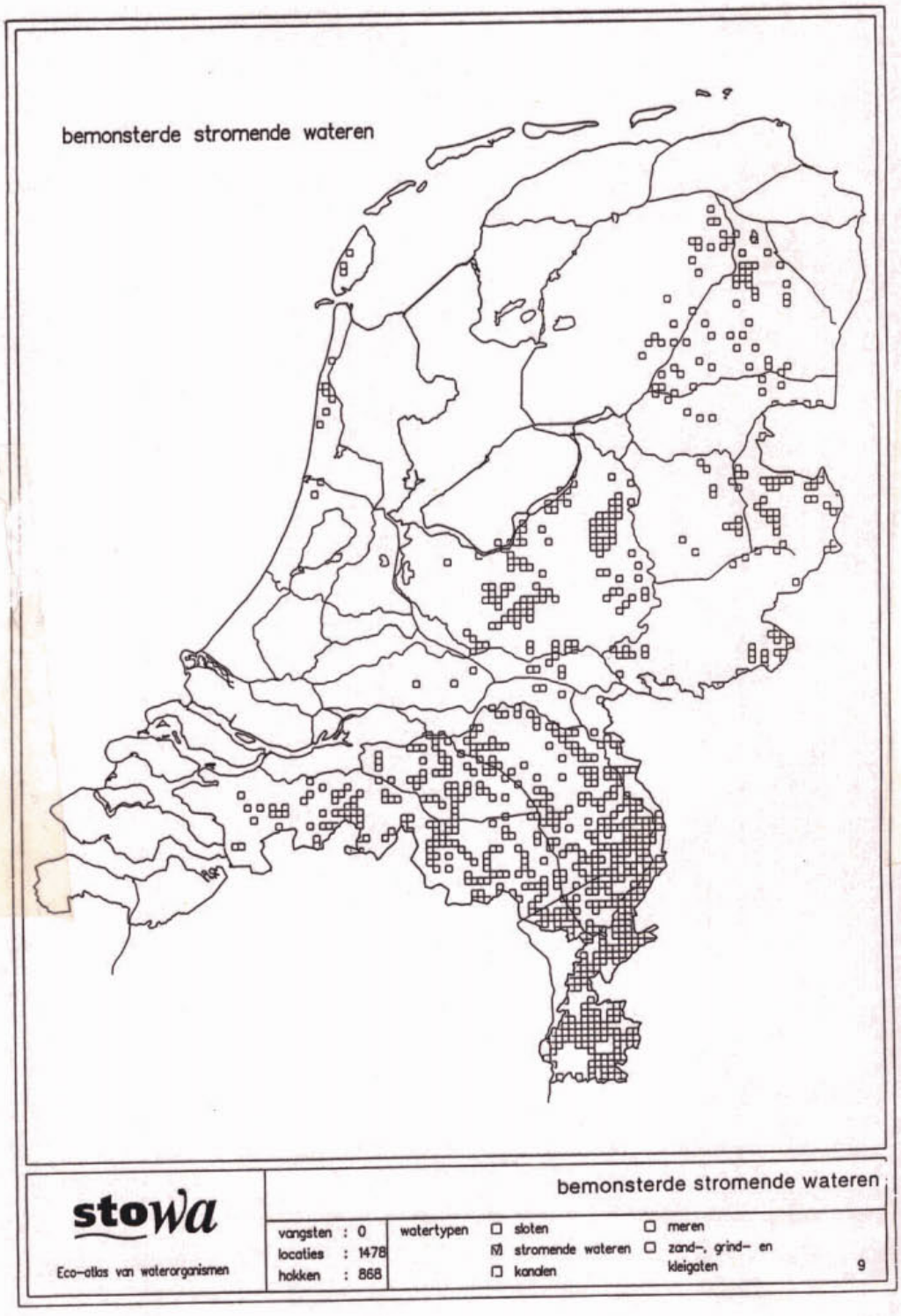

stowa

Eco-atlas van waterorganismen

bemonsterde stromende wateren

vangsten : 0
locaties : 1478
hokken : 868

watertypen
☐ sloten
☒ stromende wateren
☐ kanalen
☐ meren
☐ zand-, grind- en kleigaten

stowa

Eco-atlas van waterorganismen

bemonsterde meren en plassen

vangsten : 0
locaties : 122
hokken : 98

watertypen
☐ sloten
☐ stromende wateren
☐ kanalen
☒ meren
☐ zand-, grind- en kleigaten

10

stowa

Eco-atlas van waterorganismen

bemonsterde zand-, grind- en kleigaten

vangsten : 0
locaties : 72
hokken : 67

watertypen
- ☐ sloten
- ☐ stromende wateren
- ☐ kanalen
- ☐ meren
- ☒ zand-, grind- en kleigaten

11